

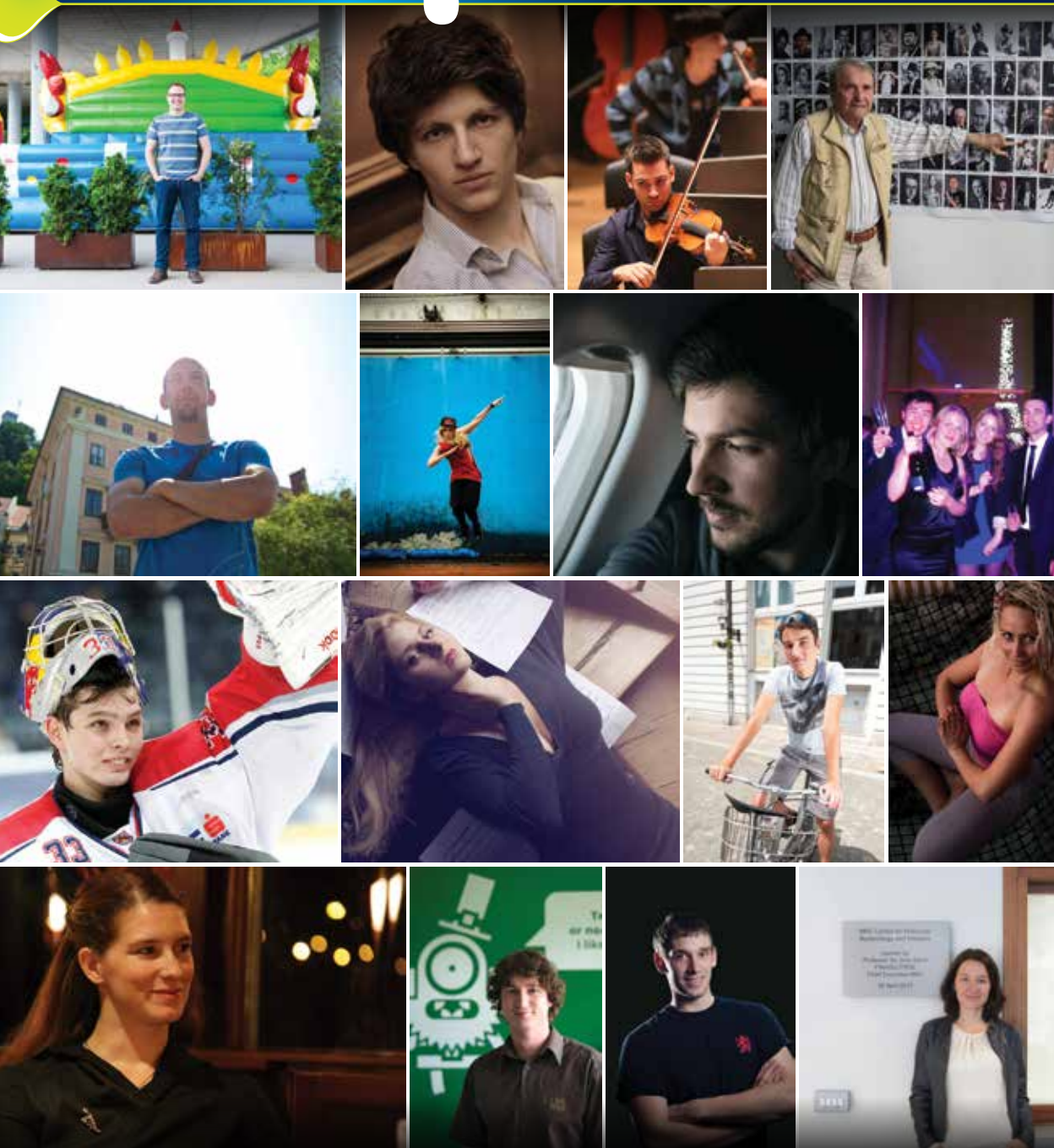
zariK

JUL '13

KLUB ŠTUDENTOV
KRANJ

brezplačna revija za študente in dijake

INTERVJUJI

MLADI IN SVET

RAZPIS ZA MESTO ODGOVORNEGA UREDNIKA REVije ZAPIK

1 Delo obsega:

Vsebinska zasnova revije, redni sestanki z novinarji, koordinacija novinarjev in fotografov, obdelava prispevkov, sodelovanje z oblikovalcem in urednikom fotografije, administracija, ostale naloge v skladu s poslovnikom revije.

2 Plačilo:

Mesečni honorar.

3 Pogoji:

- Starost do dopolnjenega 26. leta,
- status študenta,
- računalniška pismenost,
- odlično pisno in govorno izražanje,
- organizacijske in vodstvene sposobnosti,
- komunikativnost, organiziranost, resnost, inovativnost, doslednost, upoštevanje rokov,
- delovne izkušnje (formalne ali neformalne); prednost so izkušnje s sorodnega področja,
- smisel za humor.

4 Prednosti:

- Delo preko študentske napotnice,
- delo v prijetnem, včasih tudi norčavem kolektivu,
- priložnost za osebni razvoj in izziv,
- možnost pridobitve dragocenih izkušenj in referenc,
- prilagodljiv delovni čas.

5 Prijave:

Prijave z življenjepisom in motivacijskim pismom, ki vsebuje tudi kratko vizijo razvoja Zapika v prihodnje, pošljite na naslov zapik@sk.si. V polje »Zadeva« vpišite Prijava za urednika revije Zapik. Prijave zbiramo do 15. 8. 2013.

zapiK
brezplačna revija
za študente
in dijak

Naslovnica:

Miha Horvat

Odgovorna urednica:

Mojca Jagodic
zapik@sk.si

Tehnična urednica:

Sandra Kert

Oblikovanje:

Jure Vukovič
www.creatizem.si

Avtorji prispevkov:

Petra Ajdovec
Nejc Blaznik
Jan Grilc
Mojca Jagodic
Urška Križnar
Urša Kunstelj
Kristina Pahor de Maiti
Christian Pavuna
Dejan Rabič
Žan Sadar
Luka Stare
Rok Škrlep
Maja Šter
Barbara Zupanc

Urednik fotografije:

Miha Horvat

Izdajatelj:

Klub študentov Kranj

Tisk:

Tiskarna Littera Picta

Trženje:

trzenje@sk.si

Naklada:

3000 izvodov

www.zapik.si

Zadnji.

Glede na to, da se od faksa dalje ves čas srečujem z odhodi in prihodi prijateljev in znancev, ki jih v tujino vodijo izmenjave, pripravništva, potovanja in ljubezni, je bila tokratna tema posebne poletne številke intervjujev neizogibna: **mladi in svet**.

Ozrl smo se čez planke in poiskali tiste, ki živijo, delajo ali študirajo, predvsem pa žanjejo uspehe v tujini. Kakšne smo ujeli doma v rodni Sloveniji, z drugimi smo klepetali prek Skypa, s tretjimi pa se dopisovali prek e-pošte. Še dobro, da nam moderna tehnologija omogoča tako hitro in enostavno premagovati tisoče kilometrov.

Intervjuvali smo hokejista, alpinista, znanstvena raziskovalca, politika, učiteljico joge, plesalko, violinista, pianista in tolkalca, inovatorja, podjetnika, fotografa, pevko, uslužbenko na Googlu in pisateljico. Serijo pogovorov z mladimi sogovorniki, ki si sicer s svojimi uspehi šele utirajo pot, pa pričenjamo s 94-letnim Petrom Florjančičem, izumiteljem, ki je pri svojih častitljivih letih še vedno mladostnega duha.

Tale uvodnik je hkrati tudi moj zadnji in predstavlja idealno priložnost za kanček sentimentalnosti. Zapik je bila čudovita izkušnja, ki me spremlja od gimnazijskih let dalje in ki je najbrž nikoli ne bom pozabila. Dvomim, da se bom v katerem kolektivu še tako zabavala in na podlagi raziskovalnih misij preizkušala svoje fizične sposobnosti (denimo, s pitjem petih kav v enem popoldnevu ali predoziranjem s saharcami in kremšnitami, da lazanj sploh ne omenjam). Dvomim tudi, da bom kje našla toliko zanimivih ljudi na kupu (ker Zapikovci smo pač posebna družina). Obljubim, še se srečamo.

Srečno!

Mojca Jagodic, odgovorna urednica
zapik@sk.si

KAZALO

Peter Florjančič izumitelj 4	Luka Stražar alpinist 39
Nika Kljun plesalka 8	Matjaž Bogataj violinist 42
Ciril Jazbec fotograf 12	Ana Čehovin znanstvena raziskovalka 46
Jure Berk inovator 15	Nataša Kramberger pisateljica 50
Rok Primožič predsednik Evropske študentske organizacije 18	Lina Gantar strateška svetovalka za oglaševanje na Googlu 54
Luka Gračnar hokejski vratar 23	Sandra Laznik učiteljica joge 58
Matic Bitenc podjetnik 26	Jure Goručan pianist in tolkalca 62
Borut Fonda znanstveni raziskovalec 30	Fotogalerija 67
Karin Sever jazz pevka 34	KŠK ugodnosti 68

Zapik se lahko znajde tudi v tvojem poštnem nabiralniku. Brezplačno ga lahko naročiš na dom prek zapik@sk.si.

Peter Florjančič izumitelj

”Vizija, fantazija, ideja. Denar leži na cesti in poberete ga lahko samo z idejo. In ta denar ni nič vreden, če ga ne napravite.“

Slovenski Leonardo da Vinci

Peter Florjančič – vsak, ki je vsaj malo splošno razgledan, pozna to ime. Najbolj znan slovenski izumitelj je imel tako pestro življenje, da bi mu ga zavidali še največji avanturisti.

Človek, ki je v življenju imel veliko in tudi veliko izgubil, a vedno ostal optimističnih misli in trezne glave. 94-letni še vedno aktivni izumitelj se lahko pohvali z iznajdbo razpršilca za parfume, okvirčka za diapozitive, stroja za brizganje plastike in še bi lahko naštevali. Izumil je več kot 400 stvari, dobra desetina pa jih je bila realiziranih. Večino življenja je preživel v tujini, v najdražjih vilah in hotelih. Izumitelj, športnik in glasbenik. O njem govori tudi nekaj knjig in film z naslovom Zgodba gospoda P. F.

Peter Florjančič je sicer danes že pošteno slaboviden, ampak še vedno jasnih misli, poln optimizma in humorja. Prejsproščen pogovor kot intervju je potekal v njegovi pisarni v hotelu. Tam smo bili štirje: gospod Florjančič, njegov pomočnik Tibor, fotograf in jaz. Pisarna je bila polepljena s slikami znanih oseb, na policah pa so bili razstavljeni nekateri njegovi izumi.

Kdaj in kako se je začela vaša izumiteljska pot?

Star sem 94 let in imam 75 let delovne dobe. 70 let sem oženjen z isto ženo in to je moj največji izum. Prejšnje leto je umrl moj prijatelj, ki je leto mlajši od mene in je bil 35 let v penziji. Računal sem, da če bi se jaz upokojil takrat, bi moral dobiti tristo tisoč evrov pokojnine. Je pa on vsak dan hodil rade »futrat« na jezero, tako da sem privarčeval 10 ton kruha. To je tudi nekaj. Ampak glava mu pa ni delala. Meni pa še vedno funkcionira, ker sem vedno delal in to je najbolj važno za vsakogar – da glava vedno dela. Zato je treba vedno delati. Delati, delati in verjeti vase. Jaz sem vedno verjel vase. Preden se dela lotite, pa vedno dobro premislite.

Torej danes še vedno izumljate?

Še nikoli nisem imel toliko moči v glavi, ker se je ta del glave sedaj najbolje razvil. Lahko zamižim in vidim vse 3D, lahko bi vam povedal tudi vse mere. S Tiborjem lahko naredimo vse. Ne sicer velikih reči in visoke tehnologije. Mi hočemo sicer delati za mlade. Trudimo se, da bi imeli majhne tovarne. Vemo pa, da ne moremo povsod konkurirati, ker smo majhni. Indijci imajo na primer 2 milijona ljudi, ki delajo samo nogavice.

Kaj je danes za izumljanje najpomembnejše?

Srečo morate imeti, ker ena ideja ni vredna nič. Glavno je prodajna ideja. Morate imeti tim, perfekten tim. Mi imamo danes takšnega, da lahko vsako stvar naredimo do konca. No, danes je za izumitelje lažje. Jaz sem še računal na kroglice, vi pa le pritisnete nekaj tipk in že vse veste. Danes so na voljo že 3D tiskalniki, na katerih lahko izum ustvariš v enem dnevu. Vizija, fantazija, ideja. Denar leži na cesti in poberete ga lahko samo z idejo. In ta denar ni nič vreden, če ga ne napravite. To je najbolj pomembno. Preden pa začnete kaj delati, morate pomisliti, kje je trg. Jaz sem uspel, ker sem delal za velike firme, ki so mi povedale, kje je velik trg. Za izumitelja pa je pomembno tudi, da naredi nekaj, kar se da tudi zaščititi, da dobiš dodano vrednost. In to sem jaz vedno delal, če izvezam tiste napake v Monte Carlu, ki so jih plačali tisti (pokaže sliko na egipčanskega kralja), kralj Faruk in Ilhami Hussein Pasha. Oni so imeli ogromno denarja in verjeli vame, zato so plačali vse moje napake. Če ne bi bilo njih, jaz danes ne bi bil izumitelj.

Večino svojih najpomembnejših izumov ste ustvarili v tujini. Živeli ste v Monte Carlu, Švici, Avstriji, Italiji in Nemčiji. So bile v tujini takrat boljše razmere za izumljanje in življenje?

Vedeti morate, da sem imel ogromno srečo, ker sem bil ob pravi sekundi na pravem mestu in sem lahko spoznal veliko znanih ljudi. Gianni Agnelli, takratni lastnik Fiata, je bil moj prijatelj. Kupil je hišo belgijskega kralja Leopolda – vilo Leopolda. Tam sem spoznal ves svet. Vila je bila takrat prodana za ... No, koliko mislite?

Rekel bi kakšnih 200 milijonov ...

Eno milijardo in dvesto milijonov! Tam sem spoznal ogromno ljudi, industrialcev. Takrat so bili vsi, ki so nekaj veljali, v Monte Carlu. Tam je bil narejen prvi espresso, tam so bile največje firme, kot so Lancaster, francosko podjetje, ki dela šampone in podobno ... (Tibor mu pomaga: L'Oréal.) Tako je, L'Oréal, Coco Chanel in vse te francoske firme. In potem lahko rečem, da je stvar, ki sem jo naredil najboljša »čerstojobr«, razpršilec za parum za Elizabeth Arden, takrat največjo proizvajalko parumov. Samo pogledajte sliko, pa boste videli. 60 let je star, pa je še danes najlepši, kar jih je. Ja, ta parum je v Ameriki pobral vse najboljše nagrade.

Torej ste na ta izum zelo ponosni?

Ja, zato, ker so ga ženske »ponucale« (smeh). Nekoč mi je nekdaj rekel, da ta del parfuma zgleda kot jajca, ta pa kot penis, zato so ga ženske lahko uporabljale tudi z drugim namenom (smeh vseh prisotnih).

Rekli ste, da ste poznali tudi Coco Chanel?

Da, res sem jo poznal. Spomnim se, kako sta v Monte Carlo prišli Coco Chanel in Marlene Dietrich v hlačah. To je bil takrat velik šok, saj so takrat ženske nosile le krila. Imele so tudi take steznike, da preden si jih odvezal, te je vse minilo (smeh). Ja, lahko bi rekel, da so bili tam vsi na kupu. Od Saint Tropeza do San Rema. Znotraj tega območja se je vse prepletalo, vse je bilo povezano. Kot sem rekel, so od tam izhajale vse firme in tam

so bili doma vsi umetniki. In jaz sem prišel v to družbo. Tam je bilo ogromno denarja. Spomnim se, da je egipčanski kralj Faruk naredil tisoč zlatih stekleničk za parfume in jih na neki svečani prireditvi vseh tisoč podaril vsem prisotnim ženskam. Ko so naznanili to novico, so vsi vstali in začeli ploskati. Po aplavzu je povedal: »Izumitelj tega parfuma je Peter Florjančič.« Takrat sem jaz vstal in vsi so mi ploskali. Za tiste čase je bila to velika stvar. Poznal sem tudi Jacquesa Cousteauja – izumitelja vseh teh podmorskih stvari. Živel sem tudi v Montreuxu. To ja najlepši kraj v Švici. Tam sem bil skoraj sosed Charlieja Chaplina. Njega sem spoznal, ko je bil star čez 80 let. On je bil je tudi izumitelj. Tam sem spoznal tudi Piccarda. V tistem času je bil to človek, ki je letel najvišje z balonom in se potopil najgloblje. Ob jezeru smo skupaj z njim vedno pili vino za zdravje. S takimi ljudmi sem res imel srečo. Prav tako je bilo tudi naprej v življenju. Ne razumem, kako, ampak kar srečeval sem take pomembne ljudi.

Ste si že zaslužili ...

Jah, zaslužil? Morate se znajti. Ste poslušali Nikija Laudo? Bil je v Sloveniji, na Brniku je predaval, kako je prišel do svojega kapitala. Bil je avtomobilski genij, vozil je tudi formulo 1. On je dobil denar tako, da je dal svoje zavarovanje v primeru poškodbe ali smrti. Pravil je, da moraš delati in verovati. Tudi če pridejo slabi časi, se moramo vprašati, zakaj so sploh nastopili in kaj je do brega v tem. Teh njegovih besed ne bom nikoli pozabil.

Imeli ste zelo pestro življenje. Poleg izumiteljstva ste se ukvarjali tudi s smučarskimi skoki. Bili ste tudi v jugoslovanski reprezentanci.

Ja, res je. Tule bi omenil eno zgodbo, ki jo redkokdo pozna. Jo sef Bradl je na moj rojstni dan v Planici skočil 101 meter. A ko so merili s palicami, so namerili le 98 metrov. Sklenili pa so, da bodo pisali malo več, da bodo svetovno poznani. Mi smo skakali z 2,5 metra dolgimi smučmi, ki so tehtale 12 kilogramov. Jaz sem šel le enkrat čez veliko skakalnico. Takrat sem tako padel, da sem dol prišel v nogavicah. To se je zgodilo zaradi mojega izuma, ker sem imel elastične vezalke na čevljih. Takrat sem rekel, da nikoli več ne grem na to skakalnico. Bi že v zraku vstran zavil, če bi se dalo.

Kakšen je pa vaš rekord?

Najdlje sem skočil v Garmischu, in sicer 82 metrov. Skakalci morajo imeti najboljši reakcijski čas, da ujamejo tisto tisočinko sekunde. Zato je bilo zelo težko skakati, ko so nas punce gledale. V Garmischu sem skakal tudi z Andreasom Däscherjem – izumiteljem sloga skakanja z rokami nazaj.

Ste takrat videli svojo prihodnost v športu?

Ja, jaz sem v Davosu skakal. Takrat sem o tem resno razmišljal. Skakal sem s Kandaharjem in Markerjem, s katerimi smo kasneje izdelovali smuči in jih testirali. Slišal sem, da ima sedaj Elan

najlažje smuči, ampak to ni nič. Najprej jih bo treba še dolgo testirati.

Vaša skrita želja pa je bila tudi postati pianist?

Da! Ustvaril sem veliko skladb, v filmu Zgodba gospoda P. F. je bila ena tudi uporabljena. V njej sta pela Oto Pestner in Alenka Godec. Ravno sedaj delamo program z enim super glasbenikom. (Tibor pokaže posnetek, kako sta Peter in Mitja Jeršič, harmonikaš iz šova Slovenija ima talent ustvarjala glasbo v njegovi pisarni.) Jeseni bo z njim nastala čudovita zadeva, boste slišali!

Poglejte še en moj izum – moja ptičja hišica (iz mize vzame karton, ki ga z eno potezo spremeni v ptičjo hišico). Tale izum je bil končan v polovici dneva. Testirali smo ga pa eno leto. Zakaj? Opazovali smo: kaj ptič vse potrebuje, kako velike luknje so potrebne, kako visoke morajo biti. To je neverjetno. (Pokaže mi še nov model, v katerem sta združeni ptičja hišica in še razglednica.)

Naslednji izum je prtiček za Palomo. Ravno zadnjič me je poklical bivši direktor Palome in prosil za pomoč, saj uspejo le, če sodelujejo z nami. (Tibor mi pokaže vsestranski serviet in predstavi njegove številne funkcije.) Veš, enostavne reči se morajo delati, čeprav je potrebno veliko časa, da se sicer enostavne stvari preizkusi.

Bolje, da imaš eno majhno hišo, pa greš z denarjem, kamor hočeš.

Bili ste tudi zelo bogati, malo ste potem zapravili. Je tako življenje stresno?

Vse sem zapravil, saj nič nimam. 7 hiš sem imel. Bogate hiše v Firencah, Davosu ... Hiša v tujini je največja neumnost. Potem vedno sami tja hodite in sami kuhate. Bolje, da imaš eno majhno hišo, pa greš z denarjem, kamor hočeš. Živel sem v petih državah in imel pet državljanstev. Selil sem se z družino. To mora biti trdna družina. Težko je še posebej za otroke – nov jezik, nova šola ... (Tibor iz omare potegne tudi diapozitive.) Tole je bila včasih najboljša slika. Te diapozitive so imeli po celem svetu dolgo časa. Za te stvari sem mislil in študiral toliko noči ...

Jebemti! Saj lahko rečem tako, kajne? Tako so me tukaj naučili. V Švici smo govorili merde.

Kako država spodbuja mlade izumitelje in kakšni so danes pogoji za njih?

Zelo slabo. V državi, kjer je pol levih, pol desnih, pol gor, pol dol, je vse zmešano kot karte. To je tako žalostno. Danes imamo v Sloveniji neke medalje za izumitelje. Imam prijatelja, ki ima sedem zlatih medalj. To ni vredno nič, to je šele ideja. Glede nekega izuma sem tudi pisal ministrici. Pismo sem dobil nazaj, neodprto. Ga imam še spravljenega. To je žalostno. Mladi ste tako sposobni, da je mene sram, ko vidim, kako z vami delajo. Država slabo dela tudi na področju turizma. Poglejte Bled! Največja sezona, pa vse prazno. Te dejavnosti ne cenijo, čeprav je zelo pomembna. Zdaj je prišla doba – naprej ne vem, nazaj ne smem. Taki časi so bili tudi leta 1929, ko je bila svetovna gospodarska kriza. Takrat je na vsakih vratih pisalo: »Življenje naše ni praznik, življenje naše je delovni dan. Od zore do mraka, rosan in potan.« Na mojih vratih pa piše: »Preljubi moj gost, eno uro te mam dost!«

Pogovor je minil, kot bi trenil, zato sem kar malo začudeno pogledal na uro in mu v zadregi obljubil, da ne bo več dolgo trajalo. Ob koncu pogovora naju je povabil na pijačo, kjer smo lahko še v miru poklepetali o najbolj vsakdanjih rečeh, brez nadležnega diktafona, ki bi vsako stvar zabeležil. Pogovor je minil prehitro. Sicer star izumitelj, še vedno mlad po srcu, je šel delat naprej. Postaviti piko na i svojemu neverjetnemu in dinamičnemu življenju.

Rok Škrlep
Nejc Balantič

Nika Kljun

plesalka

” V Ameriki je ogromno dokazovanja, ker je toliko dobrih plesalcev, da med njimi lahko izbirajo. Včasih te že sprejmejo, pa te naknadno zamenjajo.

“

»Ne, to ni pravljica. Garala sem za to.«

Petindvajsetletna profesionalna plesalka in izvrstna koreografinja Nika Kljun, hči ustanoviteljev plesne šole Bolero, se s plesom ukvarja že odkar pomni. Od enaindvajsetega leta dalje živi v Los Angelesu, kjer sodeluje s številnimi znanimi osebnostmi, deluje na mnogih projektih in svoje znanje po vseh celinah predaja znanja željnim plesalcem. V Sloveniji smo jo ujeli po srečnem naključju, saj ji je v Ameriki po treh letih bivanja pretekla delovna viza, v času pridobivanja nove pa je za tri tedne priletela domov. Kljub vsem svojim uspehom ostaja preprosta in prizemljena, v njenih besedah se iskri močna želja po učenju, razvijanju in razdajanju znanja, skozi celoten pogovor pa je neomajna: »To je šele začetek!«

Živiš v Los Angelesu. S kakšnim razlogom si se preselila v tujino?

Šla sem za svojimi cilji, za svojimi sanjami. Slovenija je bila zame na žalost premajhna, saj tu ni plesnega trga. V naši plesni šoli Bolero sem kot koreografinja delovala od 17. leta dalje in trdo delala s svojimi plesalci – osvajali smo tudi nazive svetovnih prvakov –, poleg tega sem bila še vedno v gimnaziji in enostavno je bilo vsega preveč. Tu sem že vse doživela, čutila sem, da je čas, da ukvarjanje s plesom prenesem na profesionalno raven. V Los Angeles sem hodila že od 14. leta dalje, tam obiskovala plesne delavnice in si že skozi leta ustvarjala ime. Na ogromno projektih sem v Ameriki delala že preden sem dobila delovno vizo. Tam sem se od nekdaj počutila kot doma.

Tvoja starša sta plesna pedagoga. Meniš, da bi v plesne vode zašla tudi, če ne bi izhajala iz plesne družine?

Mislím, da bi, ker je ples v meni, obožujem glasbo, gibanje, občutek, da se predaš gibom in glasbi in da si eno z vsem tem in da v bistvu kar malo izgineš iz realnosti. To imam res rada, tako da mislim, da bi. Je pa težko zagotovo reči, ker sta tudi moja starša plesalca – vedno sem gledala, kako sta učila in vodila Bolero. Je pa moja navdušenost nad plesom prišla spontano, v to me nista nikoli silila, kvečjemu sta mi rekla: »Joj, Nika, rajši ne, ni vse tako lepo v plesu, kot se zdi ...«

Starša sta te verjetno tudi učila plesati ...

Ne, ne (smeh). Nikoli nista bila moja mentorja. Ko sem bila stara tri, štiri leta, sta me včasih vzela na svoje tečaje, kjer sem korakala in plesala, ampak nikoli nista bila moja mentorja. Pri štirih letih sem začela plesati pri naši trenerki za jazz Nataši Lovše in od takrat naprej sem plesala pri njej. Potem pa sem šla že pri devetih letih prvič v London in se tam začela izobraževati. Starša sta plesala latinskoameriške in standardne plesne ter v njih tudi tekmovala, jaz pa sem začela s jazzom, hip hopom, stepom, baletom. Vmes v najstniških letih sem plesala tudi latinskoameriške in standardne plesne, ampak sem se nato vrnila

na moderne. Vedno sem oboževala pop. Pop ikone, to sem jaz. Če bi lahko pela, bi bila verjetno pop ikona (smeh).

Čemu vse si se zaradi plesa skozi otroštvo odrekala?

Ogromno stvarém, tudi družinskim zadevam. Ampak tega nisem nikoli občutila. Bilo mi je samoumevno, da imam treninge, saj sem živila za to. Od malih nog sem vedela, da bom profesionalna plesalka in da bo tujina moj drugi dom. Ko si najstnik, nimaš zavor, ne čutiš obsojanja drugih ljudi, samo greš. Ko sedaj pogledam nazaj, si mislim: »O carica, pri 21-ih si se preselila v Ameriko«, ampak ko najdeš svoj talent, ni več ovir.

Si več kot 30-kratna državna prvakinja in dosegaš najvišja mesta tudi na evropskih in svetovnih prvenstvih v hip hopu. Si izvrstna plesalka, plesna pedagoginja in koreografinja. V čem najbolj uživaš?

Kot plesalka, kot koreografinja in kot predavateljica ... vsaka stvar ima svoj čar. Zelo rada seveda plešem, iz leta v leto rajši tudi predavam po svetu in inspiriram druge ljudi. Ko greš, na primer, v Venezuelo in veš, da nimajo veliko, a vseeno nekako zberejo denar, da pridejo na tvojo delavnico, si srečen, da si se jih tako močno dotaknil s svojo izraznostjo v plesu. To me osrečuje, ko predavam. Ko koreografiram za glasbenike ali za svoje Bolero plesalce, je spet poseben občutek, ko opazujem plesalce, kako realizirajo moje ideje. Na drugi strani pa ukvarjanje z zvezdniki muhami, to je spet druga stvar ... ljubim vse, res.

Se bolj domače počutiš v Ameriki ali Sloveniji?

Definitivno v Sloveniji. V Ameriki se vsako leto počutim boljše, ampak v tujini vedno čutiš, da si tujec. Tudi, ko se pogovarjam z ljudmi iz drugih držav, ki v Ameriki živijo že po 30 let, pravijo, da se še vedno počutijo tujce. Ko potujem po svetu, vedno povem, od kod sem, razlagam, kakšna je Slovenija, povem kje je – običajno ljudje tega ne vedo in sprašujejo: »Kje pa je to, si iz Slovaške?« »Ne, nisem iz Slovaške, tudi iz Rusije ne,« jim vedno znova pojasnujem (smeh). Sem Slovenka in ne morem reči, da sem Američanka, Slovenija mi je lepa in bo vedno moj dom.

Nameravaš ostati v Ameriki dolgoročno ali se boš kdaj za stalno vrnila v Slovenijo?

Zagotovo bom čez dve leti zaprosila za zeleno karto, ker sem se sedaj šele dobro privadila na ameriški način življenja. To je namreč kar proces – Amerika je drugačna država, ima drugačen sistem kot Slovenija. Tam živi ogromno plesalcev, ogromno koreografov in v vsem tem času, ko tam živim, sem spoznala ogromno novih ljudi in se ves čas učila, na kakšen način razmišljajo. Rekla bi, da sem za tako kratko obdobje dosegla ogromno. Hvaležna sem za vse priložnosti, ki so prišle do mene, ampak to je šele začetek.

Kako se razlikuje plesna industrija v Sloveniji in Ameriki, če je primerjava sploh mogoča?

Los Angeles je meka hip hopa, meka tega komercialnega plesa. Tja vsak dan prihaja na tisoče ljudi iz celega sveta, že število plesalcev je neprimerljivo s Slovenijo. Tam so cene za različne nastope dvakrat do trikrat večje kot tukaj. V Ameriki kot plesalec lahko preživiš, medtem ko v Sloveniji ne moreš, ker ni trga. Tam imaš možnost priti na avdicijo svojega vzornika, medtem ko v Slovenijo neka znana oseba, pevska ikona, ne bo prišla, da bi naredila plesno avdicijo. Slovenija je osredotočena na tekmovanja. Ima ogromno zelo dobrih plesalcev, ponosna sem na slovenski plesni narod, ampak tukaj se imajo plesalci možnost pokazati zgolj na državnih prvenstvih, kvalifikacijskih tekmah in nato na evropskih in svetovnih prvenstvih.

Bi svetovala mladim slovenskim plesalcem, da gredo v tujino in tam iščejo zaposlitev?

Če imajo višji cilj od tega, kar sem pravkar naštel, seveda. Ampak se morajo zavedati, da je vsak začetek zelo zelo težak. Moja zgodba včasih zveni kot pravljica, ampak v resnici sploh ni. Sem

pionirka v tem, da sem odšla v tujino, kjer delujem v kategoriji modernih plesov, in da sem sodelovala z zvezdniki. Ampak pot do tam je bila včasih zelo težka. Tudi tako težka, da sem večkrat zaradi različnih vzrokov imela krize in skoraj prenehala plesati – predvsem zaradi nevoščljivosti ljudi.

Je pa na snemanjih vse zelo profesionalno, vzamejo ti telefone, kamere, vse, in večinoma nimaš niti možnosti, da bi rekel besedo z zvezdniki.

Si nevoščljivost občutila tudi v Sloveniji?

Seveda. Glede tega sem imela težko obdobje v najstniških letih. Sem namreč zelo čustvena in preprosta oseba, kljub temu, da se morda komu ne zdi tako – Slovenci se vedno vprašajo: »Le kako, le zakaj je lahko prišla tako daleč?« Takrat me je ogromno stvari prizadelo. Ampak sem hvaležna za vse tiste ljudi, ki so me naredili tako močno osebo, kot sem sedaj.

Na drugi strani pa moram reči, da čutim tudi ogromno podpore v Sloveniji, tudi glede medijev. Vedno so bili prijazni do mene, vedno korektni in cenim to, da ljudje v Sloveniji na splošno spoštujejo moje delo – lep občutek je, da te tudi v rodni državi podpirajo.

Kaj je bila tvoja odskočna deska?

Leta 2005 sem zmagala na svetovnem prvenstvu v hip hopu sodelujoč med članicami, tik za tem pa sem postala obraz marketinške kampanje Nike. To je bila moja odskočna deska.

Živiš in delaš v Los Angelesu. Kako izgleda tvoj delovni dan?

Vsak dan je drugačen. Ko vstanem, najprej pregledam e-pošto zaradi dela, potem si splanim dan ali pa spremenim načrte, če sem si jih že prej zadala. Poučujem v treh svetovno znanih plesnih šolah v Hollywoodu in hodim na nenapovedane avdicije, za katere izvem dan ali dva prej. Ob takšnem delovniku ne morem imeti normalnega, ustaljenega življenja, zato si ne bi upala niti razmišljati o kakšni družini, ker imam nekoliko kaotično življenje. Se pa v zadnjem času, odkar sem od fanta za valentino dobila kužko, prilagam tudi kužko, trikrat na teden pa si vzamem čas tudi za fitnes. Kadar ne delam, se izobražujem na plesnih delavnicah, takrat vzamem tri do štiri plesne delavnice na dan.

Kako potekajo avdicije?

Avdicije so velikokrat nevhvaležne, ampak to moraš sprejeti. V Ameriki je ogromno dokazovanja, ker je toliko dobrih plesalcev, da med njimi lahko izbirajo. Včasih te že sprejmejo, pa te naknadno zamenjajo. Ogromno je dokazovanja, pa tudi zavisti. Na nekaterih avdicijah je tudi do tisoč plesalcev, od katerih na koncu izberejo morda dve osebi. To je nevhvalno, ker v tako kratkem času težko ocenijo, kdo je res boljši od koga. Tam smo vsi zelo dobri, ker brez tega na avdicijo sploh ne moreš priti, saj te potekajo preko agencij. Ti pa si v agenciji samo, če si dober in če delaš.

Sodelovala si že z mnogimi znanimi osebnostmi; med drugimi z Jennifer Lopez, Beyonce, Justinom Timberlakom, Pitbullom in Britney Spears. Si v stik z njimi prišla preko avdicij ali so te opazili sami?

Preko avdicij. Zaslužno, tako bom rekla, zaslužno (simpatičen smeh).

Kakšen odnos imajo take zvezde do plesalcev, si vzamejo čas za pogovor?

Beyonce si je vzela čas tudi za pogovor, je zelo preprosta, prijazna in prizemljena oseba. Jennifer Lopez pa me je očarala z njeno lepoto – v njeni bližini sem se kar topila (smeh). Je pa

na snemanjih vse zelo profesionalno, vzamejo ti telefone, kamere, vse, in večinoma nimaš niti možnosti, da bi rekel besedo z zvezdniki. Ob delu morajo biti osredotočeni. Sicer pa, služba je služba. Ko sem se preselila v Los Angeles, me je vsako delo s kakšno znano osebo popolnoma navdušilo, nato pa sem iz projekta v projekt bolj ugotavljala, da so to popolnoma navadni ljudje, tako kot mi. Oddelajo tisto, kar morajo oddelati, mi oddelamo, kar moramo oddelati, in to je to.

Letos si se sprehodila po rdeči preprogi slavnostne podelitve oskarjev poleg Kaye Jones, ene vodilnih pevk v skupini The Pussycat Dolls. Ta je po podelitvi oskarjev nastopila s koreografijo, ki si jo zanjo oblikovala ti. Kakšen je bil občutek?

Zelo lep občutek, sva v lepem in prijetnem odnosu, tako da ji bom sedaj koreografirala še turnejo po Aziji. Tako da je bil to šele začetek.

Bila si tudi del ameriškega resničnostnega šova X-faktor.

Ja, res je, dvakrat. Leta 2011 in 2012. Leta 2011 so za delo v oddaji od skoraj tisoč plesalcev izbrali ekipo osmih deklet in štirih fantov. To je bilo zame najboljšje delo doslej – najbolj stresno, ampak najboljšje. Plesali smo v ozadju tekmovalcev, nastopala sem tudi s Pitbullom in Ne-Yotom. Vsak teden smo se učili največ pet koreografij, ampak če vse skupaj seštejem, jih je bilo zagotovo petdeset, saj so sodniki ves čas spreminjali glasbo, zaradi česar smo morali spreminjati in prilagajati koreografije. Za tako delo moraš biti res profesionalen plesalec, sicer tega ne moreš izvesti.

Ne, Nika, ni pravljica. Celo življenje si garala za to, da imaš sedaj uspehe, ki si si jih vedno želela imeti.

Bi rekla, da se ti uresničujejo sanje?

Ja, ja. Ja. (smeh) Zdi se mi, kot da že nekaj let živim v pravljici, ampak si potem vedno rečem: »Ne, Nika, ni pravljica. Celo življenje si garala za to, da imaš sedaj uspehe, ki si si jih vedno želela imeti.« Sedaj me čaka ustvarjanje mjuzikla z naslovom Studio 54, h kateremu so me povabili producenti šova, ko so opazili moj nastop s štiriminutno točko, ki sem jo koreografirala za Karneval v Hollywoodu. To bo zame druga ogromna odskočna deska, ki me bo popeljala v popolnoma drugačne vode z drugačnimi vsotami denarja in med drugačne ljudi. Višje od tega si lahko samo še, če si producent šova.

Si v življenju dosegla vse, kar si si želela?

Ne. To je šele začetek (nasmeh).

Ciril Jazbec

fotograf

” Splet je po eni strani povečal možnost vidnosti in opaznosti fotografov, a po drugi strani se v neskončnosti spleta hitro izgubi veliko talentov.

“

»Fotografija je refleksija fotografove osebnosti.«

Fotograf Ciril Jazbec, ki se pri 26 letih že sedem let preživlja s fotografijo, je leteč človek. V času dogovarjanja za ta intervju je bil v Hamburgu v Nemčiji, kjer se je sestel z revijami in agencijami glede prihodnjih projektov; ko je odgovarjal na vprašanja prek spleta, pa je bil že v Franciji. Tam je na foto-festivalu v Arlesu prejel nagrado Leica Oskar Barnack 2013 – Winner New-comer za svojo reportažo o inuitski vasi na Aljaski, ki se sooča z grožnjami podnebnih sprememb. Reportažo je naslovil »Waiting to Move«. Ob nagradi je žirija zapisala: »Čustvene fotografije, ki jih je posnel Ciril Jazbec, zajamejo vzdušje čakanja in hkrati dokumentirajo solidarnost majhne skupnosti, ujete med tradicije in moderno dobo.« Nekaj fotografij iz zgodbe, ki je sicer nastala za nemško revijo Geo, objavljamo tudi v Zapiku.

Prvo vprašanje, seveda: digitalna ali analogna tehnika?

Odvisno za kakšen namen. Digitalna tehnika vsekakor za naročila, vendar zadnje čase tudi analogna za enega izmed mojih osebnih projektov.

Frank Capa je nekoč rekel: »If the picture is not good enough, you are not close enough.« (Če fotografija ni dovolj dobra, nisi dovolj blizu, op. a.). Se strinjaš s tem?

Vsekakor se strinjam z znano izjavo Cape in tudi sam se trudim nenehno priti blizu svojim subjektom. Bližina ne pomeni zgolj fizične razdalje, ampak predvsem zaupanje, ki ga moraš pridobiti pri ljudeh, da te spustijo blizu. Po drugi strani pa priznani britanski fotograf Simon Norfolk to zavestno krši ravno s fotografiranjem z razdalje na vojnih območjih in v svoje motive vključuje pokrajino, vojaška skladišča in objekte.

Bližina ne pomeni zgolj fizične razdalje, ampak predvsem zaupanje, ki ga moraš pridobiti pri ljudeh, da te spustijo blizu.

Kako pristopaš do ljudi, ko jih slikaš – sploh v kočljivih situacijah? Se prej dogovoriš z njimi?

Pri daljših dokumentarnih projektih se mora najprej ustvariti prava vez med fotografom in ljudmi. Moj pristop je biti odprt, spoštovati njihovo kulturo in predvsem sprva pozabiti na fotografiranje. Ponavadi najboljše fotografije nastanejo šele po življenju z njimi čez teden ali dva. Seveda pa jim jasno pojasnim, kaj delam, in tudi pokažem primere fotografij.

Na različnih spletnih platformah lahko najdemo poplavo spletnih blogov, ki otežujejo preboj resnično kakovostnih fotografov. So se s spletom možnosti za preboj izboljšale ali poslabšale? Kako pomembna je spletna prezenca za fotografa?

Splet je po eni strani povečal možnost vidnosti in opaznosti fotografov, a po drugi strani se v neskončnosti spleta hitro izgubi veliko talentov. Spletna prezenca je pomembna, vendar je zgolj eden izmed mnogih elementov, ki morajo tvoriti predstavitev fotografovega dela. Spletna stran ali blog je lahko zgolj »vizitka«, pomembno je, da pravi ljudje to opazijo in pogledajo oz. jih to pogleda čimveč ter s tem doseže svoj namen.

Kaj je ključni moment za uspeh? Je to naključje, da te nekdo opazi, ali sistematično delo?

Ni nekega recepta, ampak ena velika mešanica mnogih faktorjev. Predvsem ogromno trdega dela, ki mora biti zelo iskreno in prihajati iz srca. Pomagata tudi vztrajnost in zavedanje, da zelo malo stvari pade iz neba.

Nove tehnologije – z Instagramom lahko tudi fotke iz bednih fotoaparátov izgledajo dobro, vsaj laiku. New York Times je pred kratkim na naslovnici objavil Instagram fotko. Bo to ubilo tradicionalno fotografijo?

Ne verjamem, da bo to ubilo tradicionalno fotografijo. Mislim, da bo čez nekaj let ta trend mogoče deloval zelo kičasto in umetno. Kdo ve, kaj prinese prihodnost, mogoče se vrnemo nazaj h koreninam in vsi začnemo fotografirati na film.

Novinar Michael Stührenberg in Ciril Jazbec

Kako je bilo fotografirati proteste v Sloveniji?

Fotografiral sem le del protestov v Ljubljani – po navdihu in želji po dokumentiranju nekega posebnega vzdušja v določenem obdobju. Posebej se spominim nekega dne, ko so protestniki imeli shod okoli centra v dokaj silovitem snežnem metežu. Čarobno je bilo fotografirati njihove izraze in hrati ujeti snežinke, ki so se prijemale vsepovsod. Kakšnega globljega navdihja nisem začutil, saj je bilo na terenu dovolj dobrih fotoreporterjev, ki so proteste spremljali iz prvih bojnih vrst.

Kako se s pojavom »državlanskega novinarstva« in fotoaparátov na pametnih mobilnih telefonih spreminja vloga profesionalnih fotografov?

Nekatere revije in časopisi so v zadnjih letih zaradi tega pojava odpustili ogromno fotoreporterjev ter s tem v njihovih očeh prihranili na stroških. Dolgoročno s tem definitivno izgubljajo del bralcev, ki vseeno cenijo kakovostno vizualno delo. Fotografi, ki vztrajajo, se morajo znajti in iskati različne načine financiranja – od spletnih platform, kot je Kickstarter, do prijav na razne natečaje in nagrade.

Pri fotografiranju se gotovo kdaj znajdeš pred določenimi etičnimi dilemami. Kako jih rešuješ – imaš ustaljen vzorec odločanja ali improviziraš po občutku?

Vedno sledim občutku in dani situaciji. Trudim se imeti odprte oči ter že vnaprej poskušati prebrati oziroma predvideti določene trenutke.

Slikaš tudi precej oglaševalskih kampanj. Kako se moraš lotiti takšnega fotografiranja? Ti je reportažna fotografija bliže?

Pomembno mi je, da najdem dobro ravnoesje med osebnimi dokumentarnimi projekti ter naročenimi. Na srečo imam privilegij, da lahko ne sprejemem ravno vsakega dela ter tako delam tudi komercialne projekte v čim bolj dokumentarnem stilu.

Česa nikoli ne bi slikal?

Nikoli ne reci nikoli. Fotografija je namreč refleksija fotografove osebnosti, pogleda na svet, filozofije ... Ta pa se lahko čez čas spremeni ...

Jan Grilc
Ciril Jazbec

Jure Berk
inovator

” Na začetku je bilo še veliko eksperimentiranja in improviziranja, potem pa sem se počasi učil na napakah in začel razvijati kakovostne izdelke.

“

Izdelovanje karbonskih izdelkov je kot igra z lego kockami

Medtem ko nekateri študenti denar služijo s strežbo, promocijami ali deljenjem letakov, obstajajo tudi taki, ki s svojimi inovativnimi idejami pri dvajsetih letih pritegujejo pozornost večjih tujih podjetij. Eden takih je študent strojništva Jure Berk, ki zadnjih šest let svojega življenja posveča izdelovanju karbonskih izdelkov.

V pritličju njegovega doma v Domžalah so v tem času nastali številni integrirani kolesarski sedeži, cestni kolesarski okvirji ter celo proteze oziroma opornice za noge. Svojo inovativnost in zagnanost je pokazal že v osnovnošolskih letih, ko je s prijateljem izdeloval rakete. Svoje sposobnosti sta že takrat želela deliti z drugimi in sta se prijavila na tekmovanje srečanja mladih raziskovalcev, kjer sta domov odnesla prvo nagrado. Ker mu ročne spretnosti in učenje niso bili dovolj, je del svojega časa posvečal tudi kolesarjenju. Pri desetih letih se je namreč pridružil kolesarskemu društvu Rog in od takrat že večkrat stal na zmagovalnih stopničkih. Lansko leto je tekmovalno kolo zamenjalo njegovo podjetje Berk Composites, še vedno pa zelo rad vsak dan sede na kolo in se za dve uri umakne v naravo.

Kako od izumljanja raket nekdo sploh preide do ukvarjanja z resnejšim poslovnim izzivom, kot je izdelovanje karbonskih izdelkov?

Moji prvi karbonski izdelki so začeli nastajati tudi po zaslugi izdelovanja raket s sošolcem v osnovni šoli, ker gre v osnovi za podoben princip izdelave. V osnovni šoli je šlo pravzaprav za neke vrste modelarskih krožkov, v katerih so se najina znanja in izkušnje stopnjevali. Na koncu sva imela izdelano ohišje rakete, za katero sem poskrbel jaz, sošolec pa je bil zaslužen za stvari povezane s kemikalijami in gorivom. Ker je šlo za ukvarjanje z nevarnimi kemikalijami, sva zaradi spleta okoliščin proti koncu osnovne šole s projektom zaključila. Sošolec se je še naprej ukvarjal s kemijo, pri meni doma pa so začeli nastajati tudi prvi karbonski izdelki.

Poleg vseh obveznosti si svoj čas posvečal tudi kolesarjenju, ki pa si ga lani kljub odlični formi opustil. Si imel prenatrpan urnik?

Vse sem imel na kupu. Že v gimnaziji sem imel zjutraj šolo, popoldan pa sem šel domov in naravnost na kolo. Ko sem se lotil še izdelovanja karbonskih kolesarskih delov, sem imel občutek, da je bilo vse narejeno na pol. Sicer sem bil v reprezentanci in imel za seboj kar nekaj zmagovalnih stopničk, a to še vedno ni bilo dovolj. Kolesarstvo se mi ni zdela neka perspektivna prihodnost. Lahko bi v Sloveniji sicer vozil za neko povprečno plačo do tridesetega leta. Ampak, kaj bi počel po tem brez dokončane izobrazbe? Zato sem se odločil, da se popolnoma posvetim dokončanju študija in eksperimentiranju s karbonskimi materiali.

Razlog, da si se lotil ravno kolesarskih izdelkov, je verjetno tudi tvoja strast do kolesarjenja?

Zagotovo je bilo to povezano s kolesarjenjem, saj sem se pri desetih letih pridružil kolesarskemu društvu Rog in do lani tekmoval v ekipi Radenska. Vedel sem, da so izdelki v kolesarstvu narejeni iz karbonskih materialov, zato sem se njihove izdelave

želel lotiti sam in jih kasneje želel tudi uporabljati ter testirati. Na začetku je bilo še veliko eksperimentiranja in improviziranja, potem pa sem se počasi učil na napakah in začel razvijati kakovostne izdelke.

Kje si črpal znanje?

Osnovne informacije o samem postopku obdelave karbona so sicer splošno znane, a je to za kakovosten izdelek premalo. Zelo veliko sem se naučil sam, kar pomeni, da so bili za vsak izdelek narejeni številni različni poskusi. Imel sem tudi veliko sreče s svojim dobaviteljem materialov, s katerim sva v stiku in mi je pomagal z nekaterimi nasveti, ves čas pa me obvešča tudi o ponudbi novosti na trgu, predvsem o novih materialih. Pri nabiranju izkušenj so mi pomagali tudi dobri odzivi na mednarodnih forumih, kjer so se vedno našli ljudje s posluhom za tak hobi in so bili pripravljeni deliti nasvete, na kakšne načine bi se še lahko lotil postopka izdelave.

Za razliko od ostalih je tvoj »hobi« eden izmed dražjih. Kako ti je uspelo?

Vse je zelo povezano z denarjem. Cena za kvadraten meter karbona je od 50 € naprej, pri tem pa moramo upoštevati različno

površino kolesarskih sedežev, pri katerih uporabljam tudi več različnih slojev materiala. Tudi z denarjem sem imel srečo, saj sem poleg Zoisove štipendije nekaj zaslužil tudi s kolesarjenjem. Na začetku je šlo res za velike finančne vložke v delo. Tako si s privarčevanim denarjem nisem privoščil novega avtomobila, ampak sem ga namenil za nakup orodja, ki ga potrebujem pri postopkih.

Si zaradi takšnih odrekanih kdaj podvomil v svojo odločitev izdelovanja kolesarskih delov?

Čeprav so bili začetki res naporni, sta se mi s prodajo in odzivi vloženi denar ter trud povrnila. Material je bil drag in sem na začetku gimnazije več kot pol leta varčeval štipendijo, da sem se sploh lahko lotil dela. Pri takem delu se je treba zavedati, da veliko tvegaš. Takrat sem se večkrat počutil neumnega zaradi svoje odločitve, ampak sem vztrajal, ker sem se v tem želel preizkusiti. Če bi že v osnovi mislil le na zaslužek, se tega dela zagotovo ne bi lotil. Pri takih tveganih poslih mora človeka gnati še nekaj drugega kot le denar.

V čem pa je prednost kolesa s karbonskimi deli v primerjavi z navadnim?

Material ohišja je v primerjavi z navadnim kolesom lažji in z njim lahko privarčujemo od 100 do 200 gramov. Za nekoga, ki se s tem ne ukvarja in ga kolesarska oprema ne fascinira, te stvari niso zanimive. To je res za ozek krog ljudi. Ker pa se nihče pri nas tega ni lotil, sem izstopal in so me opazila že različna podjetja.

Lahko bi v Sloveniji sicer vozil za neko povprečno plačo do tridesetega leta. Ampak, kaj bi počel po tem brez dokončane izobrazbe?

Ponudbe večjih podjetij si začel dobivati po lanskem sejmu Eurobike, ki poteka v Nemčiji. Kako pa si svoje izdelke promoviral prejšnja leta?

Nisem začel ustvarjati s ciljem, da bom z izdelovanjem karbonskih kolesarskih delov služil denar. Začel sem kot nek hobi in globlje zanimanje za te izdelke. Najprej sem objavljал slike izdelkov na forumih, naredil nekaj kosov za prijatelje, potem pa sem preko odzivov ugotovil, da so stvar ljudi dobro sprejeli. Sčasoma sem se zato odločil za odprtje študentskega s. p., da je bilo vse uradno. Ko je bilo enkrat vse uradno na papirju, se je vse začelo še hitreje odvijati. Našla so me večja podjetja v tujini, od lanskega sejma Eurobike pa sem začel dobivati tudi raznorazne ponudbe za delovno sodelovanje od večjih podjetij. Povpraševanje za moje izdelke sem dobil tudi od vojaške industrije, ampak nočem nič hiteti, saj nameravam najprej zaključiti študij.

Kakšni pa so po letošnji ukinitvi študentskega s. p. tvoji načrti za Berk Composites?

Ker je bilo od novega leta toliko sprememb, sem status samostojnega podjetnika zamrznil. Ker še vedno študiram, bi bilo

s podvojitvijo mesečnih prispevkov preveč stroškov. Nimam namreč nekega velikega podjetja z visokimi mesečnimi prihodki, ampak gre zgolj za ustvarjanje izdelkov iz užitka. Dejstvo je, da na mesec naredim 2 ali 3 kolesarske sedeže, skoraj celoten dobiček pa gre zaradi raznoraznih davkov državi, kar je dokaj nevhvalno.

Se ti zdi, da je zaradi takšnih ukrepov Slovenija manj naklonjena podjetništvu od ostalih držav po Evropi?

Težko povem, ker nimam toliko izkušenj z ostalimi državami. Pogovarjal sem se z Avstrijci, kjer nimajo davka na dobiček, kar je ogromna prednost. Prav tako imajo občutno manj komplikacij s papirji in določenimi obveznostmi, ki jih moraš izpolnjevati za odprtje in normalno delovanje svojega podjetja. Največja slabost pa se mi zdi, da se ves čas spreminjajo zakoni, določila in stroški. Ves čas si lahko na trnih, kje bodo z naslednjim mesecem spremembe. Sam osebno si v prihodnosti bolj kot statusa samostojnega podjetnika želim redne službe pri nekem podjetju.

Imaš kakšno gorečo željo, da bi dobil to redno službo pri podjetju v tujini?

Sicer ni čisto po mojem okusu, ampak če bom imel priložnost, bi šel z veseljem v tujino. Vsaj za nekaj let in potem nazaj v Slovenijo, če bi se kaj zalomilo. Ne upam preveč napovedovati, kaj se bo zgodilo. Pred kratkim sem sicer dobil ponudbo tujega kolesarskega podjetja za vodjo proizvodnje. Če se bodo stvari med poletjem razvijale, tako kot si želim, bom po vsej verjetnosti oktobra odšel v tujino. Sicer pa se mi pri teh letih še nikamor ne mudi.

Torej se tudi v prihodnosti vidiš kot izdelovalec karbonskih delov za kolesa?

Seveda, z veseljem bi to počel celo življenje. Zame je to kot igranje z lego kockami, saj se ves čas nekaj dogaja in ves čas na trg prihajajo neke novosti. Hkrati gre tudi za ročno delo, kar je idealno zame, saj ne maram pisarniškega dela. Res upam, da bom ostal v tem poklicu.

Rok Primožič

predsednik Evropske študentske organizacije (European Students' Union – ESU)

”

Rekel bi, da je problem že v samem izobraževalnem sistemu. Privajajo nas le na pasivno vlogo v družbi. Učijo nas, da nam ni nujno treba misliti s svojo glavo, ampak se naučiš predpisane stvari in jih potem le ponoviš na izpitu.

“

Glas evropskih študentov

Študentski funkcionar. Škoda, da ima beseda tako negativen prizvok. Pogovor z Rokom je bil namreč izredno živahen in zanimiv. Ura je tekla kar prehitro in ostalo je še precej snovi za pogovor; in ohlajena pica, ki jo je brez obotavljanja pustil ob strani, čeprav sem prišla ravno v času kosila. Vseeno sva razjasnila marsikatero stvar. Ob koncu mandata predsednika Evropske študentske organizacije (European Students' Union – ESU), ki ga nastopi s 1. julijem, pa nam bo gotovo imel povedati še precej zanimivega.

Preden se je podal v tujino, je izkušnje nabiral na domačem političnem prizorišču v okviru Študentske organizacije Slovenije (ŠOS). V Ljubljani je študiral pravo in ekonomijo. Preden je bil izvoljen za predsednika ESU, je bil že nekaj let aktiven v tej organizaciji. Financiranje visokega šolstva in visoko šolstvo kot javna odgovornost sta bili glavni področji njegovega udejstvovanja. In sedaj, ko je po večini evropskih držav položaj študentov vse prej kot blesteč, to tudi ostajata. Rok v sebi združuje nekajletne politične izkušnje in mladostno zagnanost, kar je gotovo odlična podlaga za konstruktivne spremembe, ki jih tako potrebujemo. Beseda pa ni tekla le o politiki in aktualnem dogajanju v svetu, ampak tudi o bolj »ljudskih« stvareh, kot je recimo Evrovizija in zadnji trač, ki je pricurljal vse tja do Bruslja.

Začniva bolj lahko. Na Twitterju sem zasledila, da si kar aktivno spremljal Evrovizijo. Kako to?

Evrovizija je ena od redkih stvari, ki jo imamo Evropejci skupno. Tako je tudi s športnimi dogodki. To so pač tiste lahkotnejše od skupnih tem, ki jih imam z evropskimi kolegi. Drugače pa nisem pretirano navdušen nad Evrovizijo. Ampak, ko gledaš isto stvar s kolegi iz drugih desetih držav, je vse skupaj veliko bolj zabavno. Poleg tega je Evrovizija zanimiva tudi zato, ker približno predstavlja politični spekter Evrope in lahko hitro dojameš, kako si države razdeljujejo glasove. Slovenija tako v tem pogledu nima veliko možnosti – smo pač majhni in nismo se preveč dobro dogovorili z ostalimi državami bivše Jugoslavije. To bi sicer lahko popravili, ampak menda potrebuješ kar nekaj denarja, predvsem pa se moraš drugače lotiti stvari, kot se tega lotevajo naši politiki. Ampak to ni moje področje. Kar pa se tiče uporabe angleščine na Evroviziji, pa menim, da bi na taki prireditvi vseeno lahko dali več poudarka nacionalnim jezikom in promoviranjem lastne identitete – čeprav tudi tega ni več veliko, če sklepamo po letošnjem romunskem predstavniku; takih Drakul tam pač ni. Je pa to vprašanje podobno razpravam na to temo, ki jih imamo tudi na evropskem nivoju. Delovni jezik ESU je angleščina, ki jo morajo uporabljati vsi, saj nimamo dovolj sredstev, da bi si lahko privoščili prevajanje, kot ga ima EU. Vidim pa tudi težavo v samem prenosu sporočila – veliko poudarkov se v parlamentu izgubi ravno zato, ker prevajalec ne ujame srčike sporočila, tona glasu ipd.

No, pa vseeno se malokdo v drugem jeziku izraža tako natančno, kot se v maternem ...

Ja, res je. Pogovarjal sem se že s precej evropskimi poslanci, katerih znanje angleščine je vse prej kot zavidljivo. S tega zornega kota so prevajalci seveda potrebni. Vendar mislim, da je znanje mlajših generacij, vsaj, kar se tiče angleščine, vedno

boljše, zato verjamem, da tega problema v prihodnosti skoraj ne bo več. Torej, tudi ESU podpira učenje nacionalnih jezikov, npr. na študentskih izmenjavah, naj bi se naučili tudi nekaj jezika države gostiteljice, vendar gremo verjetno v smeri enega skupnega jezika, ki ga bodo razumeli vsi.

Lahko bi rekli, da je tak trend. Vendar je bogastvo Evrope tudi v njeni raznolikosti jezikov in kultur. Namesto, da bi uporabili muzejsko prednost tega prostora, jo nekako zanemarjamo. V čem je torej naša prednost?

Evropa ima v globalnem smislu prednost ravno v njenem socialnem modelu. Imamo drugačen odnos do lastnine, delavcev ipd., kot ga ima večina držav. In to stvar bi morali malo bolj poudarjati in braniti. Res, da Evropska komisija promovira bolj liberalen pristop h gospodarstvu, vendar sama Evropa večinoma temelji na bolj socialnem, če ne že skoraj socialističnem videnju družbe. Enostavno bi morali nehati trgovati, recimo, s Kitajci, ki svoje delavce plačujejo en dolar na dan, dokler ti ne bi znižali stopnje izkoriščanja delovne sile. Konkurenčna tekma z državami, kjer ne spoštujejo osnovnih človekovih in delavskih pravic, pač ne pride v poštev.

Sliši se lepo, pa vendar vidimo, da ta ideja še v Evropi ni dobro zaživel.

Evropska politika prodira na nacionalno raven zelo počasi in na zelo specifičnih nivojih. Evropska unija kot unija, ki je bila utemeljena na prosti trgovini, ima seveda bolj konkurenčni pristop in gleda na bolj ekonomsko plat. Ampak moje stališče je, da je za obstoj EU nujna enotnost tudi na socialnem področju. In ko bo ta vsaj približno dosežena, se bomo lahko pogovarjali tudi o tem, v kakšni družbi želimo živeti – v enakopravni, enaki, kapitalistični ...

Pa ti čutiš med svojimi kolegi pripravljenost za konsenz?

Glede na to, da se večina visokošolske zakonodaje oblikuje na nacionalni ravni, se je težko poenotiti o nekaterih zadevah. O osnovnih stvareh pa smo si vsekakor edini – zagovarjamo visoko šolstvo kot javno dobro in kot javno odgovornost. Seveda imamo organizacije, ki so bolj levičarsko usmerjene in druge, ki so bolj desničarske, vendar se o teh stvareh vedno poenotimo. Poenoteno stališče vseh 47 organizacij iz 39 držav, ki sestavljajo ESU, je nasprotovanje kakršnikoli obliki šolnin. Vse države, ki so prisotne v ESU, se strinjajo tudi o tem, da morajo študentje dobivati štipendije. Vprašanje pa je, kakšna je realnost – ali gre za države, kjer so štipendije za vse študente avtomatične (npr. Finska, Švedska, Norveška), ali gre za države, kjer ima štipendije le okoli 20 % študentov (npr. države Balkana). Vendar se o osnovni ideji vedno strinjamo.

V Veliki Britaniji so bili hudi protesti ob višanju šolnin. Kakšna sredstva ima ESU za pomoč nacionalnim organizacijam?

Žal nimamo prave mobilizacijske sposobnosti. Mi namreč vedno delujemo skozi članice in na njih je, da nam povedo, česa si želijo od nas. Verjetno največ, kar lahko naredimo, je, da jim damo pismo podpore, jih podpremo v evropskih medijih, zagovarjamo stališča pri evropskih poslancih ali pri Evropski komisiji, da oni ukrepajo naprej. Vendar pa je dejansko ukrepanje v rokah nacionalnih organizacij. Na Madžarskem je, na primer, vlada želela uvesti neko vrsto študentske pogodbe, po kateri bi moral

študent ostati na Madžarskem dvakrat toliko časa, kolikor je študiral. Torej, za pet let študija bi moral na Madžarskem opraviti deset let delovne dobe, drugače bi moral plačati šolnino. Pri tem nam je uspelo pri Komisiji doseči, da predlog ni bil sprejet, saj bi šlo za očitno kršenje evropske pogodbe. Res pa je, da ima Madžarska tudi druge probleme in tako temu ni namenjeno toliko pozornosti. Vendar je za spremembe vedno treba pokazati moč študentov na nacionalni ravni – in še tako pride do neuspeha, kot, recimo, v Britaniji.

Morda nasilje ni bil ravno pravi način.

Angleži imajo zelo dolgo tradicijo študentskega organiziranja in tudi visoko mobilizacijsko sposobnost, vendar je že anglosaksonska miselnost v državi pač taka, da šolnine niso nujno nesprejemljive. Potem se tudi študentje težje borijo. Je pa Britanija primer, kako ne želimo, da bi se stvari odvijale tudi v drugih državah. Pred približno dvajsetimi leti so uvedli šolnine v vrednosti približno 1000 funtov, po desetih letih so jih zvišali na približno 3000 funtov, dve leti nazaj pa so dosegle že 9000 funtov. ESU je podprl prizadevanja britanskih študentov s pismom podpore, več kot to pa, kot rečeno, ni v naši moči. Zaradi politične realnosti pri njih, pa žal tudi množične demonstracije, niso imele veliko vpliva.

Kako pa gledaš na študentska protestniška gibanja v Sloveniji?

Spremembe ne pridejo čez noč in zanje si je treba prizadevati dolgoročno. Gibanja, kot so Iskra idr., so seveda dobrodošli dodatek našemu nacionalnemu organiziranju. Dejstvo je, da so

slovenski študenti dokaj pasivni in se odzovejo le, če gre res za hudo kršenje pravic. Kljub poskusom ŠOS-a in združenj na drugih ravneh, da bi približali študentsko politiko študentom in jim razložili, zakaj je pomembno, da nas podprejo, žal nismo uspeli narediti preboja. Morda bomo ravno z Iskro oz. skupinami, ki so organizirane na malo drugačen način, prišli do več študentov. Naše organiziranje temelji na tem, da predstavljamo študente. In če nimamo študentske populacije, ki bi stala za nami, smo le predstavniki in pravzaprav predstavljamo bolj kot ne individualna mnenja. To pa seveda ni namen. Neaktivnost študentov je torej problem za študentsko organiziranje, poleg tega pa se zmanjša tudi spekter stvari, pri katerih bi lahko uveljavil tudi mnenje študentov.

O pasivnosti študentov se zadnje čase kar veliko govori. Kje misliš, tiči razlog za nezanimanje?

Rekel bi, da je problem že v samem izobraževalnem sistemu. Privajajo nas le na pasivno vlogo v družbi. Učijo nas, da nam ni nujno treba misliti s svojo glavo, ampak se naučiš predpisane stvari in jih potem le ponoviš na izpitu. Vse skupaj se začne že v vrtcu. Ne dajemo dovolj poudarka odgovornosti, ki jo imamo kot državljani. Aktivno državljanstvo se ne spodbuja, oz. se je začelo šele pred kratkim. Pred tem pa generacije niso sploh slišale za to, da lahko tudi sam kaj spremeniš. Ali bolje, da če

želiš kaj spremeniti, se moraš tega lotiti sam, in ne le čakati, da bo nekdo nekaj naredil. Večina postkomunističnih držav ima ta problem. Po naši osamosvojitvi je bilo še nekaj več tega za vedenja, potem pa so se ljudje prilagodili sistemu in ga začeli pasivno sprejemati, češ, pustimo politikom proste roke. Danes pa vidimo, kam nas je to pripeljalo. Imamo državo, kakršne si verjetno večina njenih prebivalcev ne želi. Ta miselnost, podkrepljena s šolskim sistemom, se (je) prenaša(la) na mlajše generacije in miselnost, da so vsi isti in da nič ne moremo spremeniti, je vse bolj prisotna med mladimi. Primer dobre prakse bi bila lahko Britanija. V njihovih šolah se veliko bolj spodbuja samoiniciativnost. Tam morajo študenti sami priti do rezultatov, veliko več sprašujejo, spodbuja se kritična miselnost. In te komponente zagotovo manjka pri nas. Lahko bi rekli, da preprosto manjka kreativnosti ali pa vsaj izražanja le-te.

Kako to, da ESU združuje 47 nacionalnih organizacij iz le 39 držav, med njimi pa lahko zasledimo tudi Izrael?

ESU je krovna organizacija nacionalnih študentskih organizacij v Evropi in ima probleme s prepoznavnostjo zato, ker študenti poznajo predvsem organizacije na študentski in morda nacionalni ravni. ESU pa je še nivo višje. Je pa res, da si tudi mi ne prizadevamo, da bi prišli do vseh študentov, ker naša mreža služi temu, da dobimo mnenja vseh študentov, ta pa zbere nacionalna organizacija. ESU nima modela študentskega organiziranja, ki bi ga hotel vsiljevati državam, zato imajo nekatere države tudi več nacionalnih organizacij in tako tudi več članic v ESU. Velika Britanija ima, na primer, eno, Francija pa ima dve članici. Obenem pa tudi širimo meje Evrope, saj se nismo želeli omejiti le na EU. Tako je težko definirati, kje so res meje Evrope, zato so v ESU tudi Azerbajdžan, Izrael, Armenija idr. Te države so del vzhodnega partnerstva, Izrael pa je tudi zgodovinsko povezan z Evropo.

Kako poteka tvoj delovnik?

Skozi razvoj organizacije smo ugotovili, da je skoraj nujno potrebno, da imamo ves čas nekega predstavnika v Bruslju. Lani, ko sem bil izvoljen za podpredsednika, sem se preselil v Bruselj. Tam delam v pisarni okoli dvanajst ur dnevno. Imamo pa tudi veliko službenih potovanj, saj je ESU vabljen na številne konference, kjer se govori o visokem šolstvu. Imam minimalno plačo, ki pripada temu sektorju v Belgiji, kar znaša 1200 € neto. Za slovenske razmere je to sicer kar precej, vendar za Belgijo to ni veliko. Več kot 60 % sredstev, s katerimi razpolaga ESU, pride iz projektov, ki jih prijavimo na evropske institucije, približno petina pride iz članarin, čeprav je tu spet problem zaradi različnega organiziranja v samih članicah, tako da večina članic ne more prispevati prav veliko.

Skupščino sestavljajo predstavniki vseh 47 članic, izvršni odbor pa šteje 10 predstavnikov. Med njimi je kar nekaj žensk. Kako se počutiš v njihovi družbi?

ESU si aktivno prizadeva za večjo vključenost žensk na vodilne položaje. V našem statutu imamo tudi določeno t. i. žensko kvo-

to, kjer piše, da mora biti v izvršnem odboru vsaj 40 % žensk. Na splošno pa sem na evropskem nivoju vedno opazil spoštovanje načela enakosti spolov in ravnotežje med njima je zelo naravna stvar. Predvsem v organizacijah iz zahodne Evrope se čuti aktivno delovanje za enakopravnost in imajo med svojimi cilji tudi prizadevanje za vključenost različnih marginaliziranih skupin – tako imajo v nekaterih organizacijah predstavnika za lezbično in gejevsko manjšino, pa predstavnika za črnsko manjšino ipd. Na evropskem nivoju je to precej bolj pomembno, kot je npr. v Sloveniji.

Evropska politika prodira na nacionalno raven zelo počasi in na zelo specifičnih nivojih.

Med glavnimi projekti so (bili) FINST, QUEST in SAGE. Za kakšne projekte gre?

Tako je, FINST se je ravno zaključil. To so projekti, ki so na evropski ravni in stremijo k temu, da vključijo nacionalne študentske predstavnike. Zato morda niso toliko poznani. Skozi projekt FINST, ki je bil predvsem usmerjen v raziskovanje, smo poskušali ugotoviti, kako različni načini financiranja visokega šolstva vplivajo na vključenost študentov v visoko šolstvo. Bil je namenjen pridobivanju podatkov in ne toliko promociji. Podobno je tudi z drugima dvema. QUEST se ukvarja z zagotavljanjem kakovosti in študentskim pogledom na to, njegov glavni cilj pa je oblikovanje koncepta za zagotavljanje kakovosti; torej, kaj je s študentskega vidika kakovostno visoko šolstvo. SAGE pa je usmerjen v preučevanje koncepta zaposljivosti. Veliko se o tem govori, nihče pa točno ne ve, kaj naj bi to pravzaprav pomenilo. Ideja visokega šolstva namreč ni samo, da bodo študenti, takoj, ko končajo, dobili službo. S projektom torej želimo razložiti koncept zaposljivosti in obenem tudi povečati zaposljivost študentov.

Kaj so prednosti in pomanjkljivosti slovenskega študijskega sistema?

Prednost je, da nimamo šolnin, kar omogoča študij vsem, ki bi si to želeli in so tega sposobni. Žal pa imamo tudi kar nekaj problemov, kot so podfinanciranost visokega šolstva, preveliko število študentov, razmerje študenti-na-profesorja pa je eno izmed slabših v Evropi, kar niža kakovost študija. Bolonjska reforma je bila izpeljana precej slabo, saj smo v sistem sprejeli le spremembe, ki jih je bilo preprosto vpeljati, npr. le sprememba zakona, ki vpeljuje trostopenjski študij. Sedaj bi bilo pa treba stvari še nadgraditi. Določenih miselnih preskokov pa univerze žal še niso naredile. Prepisovanje starih programov je zgrešeno, saj se je celotna ideja prve stopnje, in tudi drugih dveh, spremenila, temu pa se profesorji še niso prilagodili. So se pa s to reformo pokazale tudi druge težave, ki so bile v visokem šolstvu že od prej, npr. podfinanciranost. Težava je seveda na

obeh straneh, država z rezi še zmanjšuje že tako malo sredstev, na drugi strani pa tudi univerze niso pokazale prevelike pripravljenosti za spremembe, ki pa so nujne, začeniš z načinom poučevanja.

Zakaj ESU?

Vedno sem poskušal spremeniti stvari na nivoju, kjer sem bil. Vendar sem vedno znova ugotovil, da moram na naslednji nivo. V Škofji Loki sem bil predsednik kluba, kjer smo se ukvarjali predvsem s socialnimi vprašanji in obštudijskimi dejavnostmi, nato sem bil v senatu pravne fakultete, kjer sem poskušal spremeniti razmere za študente na boljše, pa sem vedno slišal le, da nam univerza ne pusti, potem država itd. Na nacionalni ravni sem bil izvoljen za namestnika predsednice ŠOS-a in sem tam poskušal izboljšati situacijo za študente, pa sem spet naletel na izgovor, da se ne da, ker je Evropa tako rekla. Tako mi ni preostalo drugega, kot da sem nadaljeval naprej na evropsko raven, kjer sedaj poskušam vplivati na sprejemanje evropske zakonodaje, ki zadeva visoko šolstvo, da bi te čez nekaj let pozitivno vplivale na položaj študentov. Visoko šolstvo kot predmet raziskovanja me vedno bolj zanima. Verjetno bom po končanem mandatu na ESU vpisal doktorski študij iz visokega šolstva neke v tujini. Zato v tujini, ker verjamem, da je dobro malo zamenjati univerzo. Zanimati me je začela tudi evropska politika, saj ponuja precej izzivov. Vendar pa moraš biti izvoljen na nacionalnem nivoju, v politično situacijo v Sloveniji pa se za zdaj ne bi želel spuščati. Žal imamo še vedno prevlado večjih strank, od katerih ima vsaka svoje probleme, s temi problemi pa se osebno ne morem in ne želim identificirati.

Čemu bo ESU v času tvojega predsedovanja namenjal največ pozornosti?

Glavna prioriteta ESU bo v tem mandatu gotovo financiranje javnega šolstva, saj gre v večini držav zadeva na slabše. In glede na to, da so pred vrati volitve v Evropski parlament, bomo poskušali dobiti zagotovila kandidatov, da se bodo zavzemali za večje financiranje visokega šolstva. Poleg tega bomo spodbujali tudi mobilnost študentov. Ne nazadnje pa se veliko ukvarjamo tudi s socialno dimenzijo visokega šolstva, pri čemer se trudimo, da bi bil študij res dostopen za vse, torej tudi za tiste skupine, ki tradicionalno niso bile vključene v visoko šolstvo. Trudimo se tudi za avtomatično priznavanje opravljenih programov, vendar si države še ne zaupajo dovolj, da bi bilo to tudi izvedljivo.

In v uvodu obljubljeni trač ...

Hm, ta bo težka. Zadnja stvar, ki se je ljudem v Bruslju zdela smešna, je bila oblika naše države – kokoška. Drugače pa mislim, da imamo Slovenci napačne predstave o tem, koliko se govori o Sloveniji. Tudi vsa zadeva s pismom EU je šla bolj kot ne neopaženo mimo. Verjetno temu botruje naša majhnost. Rekel bi pa tudi, da s tem v Bruslju želijo pokazati, naj svoje stvari rešujemo sami in doma.

 Kristina Pahor de Maiti

 Miha Horvat

Luka Gračnar

hokejski vratar

” Za to, da bi nastopil na olimpijskih igrah, sem pripravljen narediti vse. “

»Ko zaslišiš Zdravljico, si vsaj za 20 % boljši.«

Izmed številnih športnikov, ki so že v mladih letih zapustili Slovenijo in odšli v tujino iskat boljše pogoje za razvoj in večje možnosti za uspeh v karieri, smo izbrali 19-letnega hokejskega vratarja Luka Gračnarja, ki je rodno Hrušico zapustil pri 17 letih.

Po dvanajstih letih branjenja v hokejskem hramu na Jesenicah je zadnje tri sezone igral za avstrijski EC Red Bull Salzburg, kjer se iz sezone v sezono vse bolj dokazuje. Letošnjo sezono je z visokim deležem obranjenih strel – 92,1 % –, končal kot šesti najboljši vratar v ligi EBEL in posledično ni ostal neopažen med skavti po celi Evropi in tudi čez lužo. Poleg tega je na letošnjem svetovnem prvenstvu elitne divizije oblekel tudi dres slovenske reprezentance in z odličnimi obrambami povzročal velike preglavice švedskim in kanadskim napadalcem. Pogovor z Lukom smo opravili preko interneta, zgolj en dan pred naborom NHL, kjer ga na žalost ni izbrala nobena ekipa.

Če začneva pri samih začetkih ... kdaj si prvič stopil na ledeno ploskev in kako si se odločil, da boš postal hokejski vratar?

Prvič sem na ledeno ploskev stopil pri približno štirih letih in kmalu začel trenirati v jeseniškem klubu. Sprva sem dve leti igral kot branilec, vendar me je vseskozi vleko v gol in nato sem se odločil, da se preizkusim v tej vlogi, ki mi je očitno bolj ležala.

Na Jesenicah si se kalil več let, nato pa odločil za prestop v Salzburg. Kaj je bilo odločilno za odhod v tujino?

Na Jesenicah mi je bilo zelo všeč in za odhod v Salzburg sem se odločil izključno zaradi boljših pogojev za razvoj. Tu v Salzburgu namreč res do potankosti skrbijo za vsakega posameznika in nenehno nadzorujejo tvoj razvoj.

V Salzburgu imajo velik finančni kapital in lahko zagotovijo odlične razmere za vsakega posameznika. Verjetno je veliko dejavnikov, ki omogočajo kakovostnejši in hitrejši razvoj, kot bi ga bil deležen v Sloveniji?

Res je, tu so razmere za trening zelo dobre. Imajo predvsem veliko več trenerjev, ki so specializirani za posamezna področja. Poleg tega pa napreduješ tudi zavoljo modernejših tehnologij in naprednejših naprav, ki pomagajo k hitrejšemu napredku.

Za kakšno modernejšo tehnologijo gre?

Nekatere izmed pomembnejših stvari so recimo pasovi, ki jih oblečeš in ti nato izračunajo, kako hitro drsaš, pokažejo tvojo pozicijo na ploskvi in podobne detajle, potem je tu še odvzemanje laktata med treningom, s čimer ti kontrolirajo utrujenost, pa seveda najmodernejših naprave v fitnesu, ki omogočajo napredek točno želenega dela.

Znano je, da zate skrbi Patrick Dallaire, ki slovi kot odličen trener. Kakšen odnos imata?

Patrick je izredno velika oseba in ravno on je bil tisti, ki me je opazil, ko sem bil še v Sloveniji in me pripeljal v Salzburg. Z njim se že od samega začetka odlično razumeva, tudi njegov način dela in filozofija se skladata z moj.

Poleg njega ti v klubu konkurenco predstavlja še eno veliko vratarsko ime, dolgoletni NHL-ovec Alex Auld. Tudi njegova prisotnost verjetno dobro vpliva nate?

Alex je vsekakor izjemen vratar, poleg tega pa še odlična oseba. Velikokrat mi pomaga z nasveti in pogosto tudi skupaj prediskutirava marsikatero potezo in prideva do pomembnih ugotovitev.

Letošnja sezona za vašo ekipo rezultatsko ni bila najbolj uspešna. Kakšni so odzivi s strani vodstva kluba, ki verjetno vselej pričakuje osvojitev naslova prvaka EBEL lige?

Zagotovo se od Red Bulla vsako leto pričakuje naslov prvaka, ki pa nam ga letos žal ni uspelo osvojiti. Vse ostalo pomeni za celotno ekipo, tako igralce kot tudi vodstvo, veliko razočaranje, in nič drugače ni bilo niti letos.

Kako pa v Salzburgu poteka tvoje življenje izven ledenih ploskev? Ali moraš redno izpolnjevati tudi šolske obveznosti? S kom se največ družiš?

Po pravici povedano, prav veliko časa za šolo nimam. Res se vseskozi posvečam samo hokeju, če se ne ukvarjam z njim, sem

pa precej utrujen in si vzamem nekaj časa za počitek. Sicer pa se s celotno ekipo dobro razumemo in se tudi družim z vsemi po malo.

Na lestvici, ki razporeja mlade evropske vratarje po kakovosti, si končal na tretjem mestu, takoj za Fincem Sarosom in Švedom Sionasom, kar zagotovo predstavlja večjo razpoznavnost med skavti. Ali si pred enim letom pričakoval, da boš letos končal tako visoko na tej lestvici?

Ne, nikakor nisem pričakoval tega. A sem se zavedal, da če bom v avstrijski ligi EBEL z devetnajstimi leti redno nastopal in prikazoval solidne obrambe, lahko počasi postanem zanimiv za druge, še boljše klube. Vsekakor pa nisem pričakoval, da bom tako kmalu postal zanimiv kar za severnoameriške NHL ekipe.

Le še nekaj trenutkov nas loči od nabora NHL. Kakšna so pričakovanja in želje glede izbora? Kje boš spremljal rezultate nabora?

Pred naborom nimamo praktično nobenih velikih želja in pričakovanj. Seveda pa upam in si želim, da bom izbran. Nabor bom spremljal kar doma, preko računalnika.

Ali nameravaš v primeru izbora odpotovati v Ameriko in se preizkusiti tam ali morda vseeno še kakšno leto ostati v Salzburgu? V Ameriki bi te verjetno čakalo še dokazovanje v nižjih ligah, tu pa si že zelo uveljavljen.

Najprej je treba počakati na rezultate drafta in v primeru, da me izbere neka NHL ekipa, je odločitev, kje bom igral, njihova. Imam pa s Salzburgom podpisano še triletno pogodbo in tudi v Avstriji zame obstaja še veliko prostora za napredovanje.

Tudi evropski hokej, na primer ruska liga, postaja vse močnejši in se po kakovosti počasi približuje NHL-u. Kako velika meniš, da je razlika med evropskim in ameriškim hokejom?

Res je, da postaja evropski hokej vse močnejši, a menim da je razlika med KHL (ruska liga, op. a.) in NHL še vedno velika. Mislim, da bi se nekatere najboljše ruske ekipe lahko kosale s severnoameriškim, a je razlika znotraj ruske lige predvsem v izenačenosti, saj so nekatere ekipe precej slabše od drugih.

Poznaš se tudi z Anžetom Kopitarjem, ki je v Los Angelesu velik zvezdnik. Kakšen je vaju odnos?

Anže je prav tako kot jaz doma iz Hrušice in sva prijatelja. Mi pa, kot izkušen hokejist, velikokrat poda kakšen zelo koristen nasvet.

Letos si oblekel tudi reprezentančni dres elitne divizije na SP, kjer si se v zadnjih tekmah zelo izkazal. Kako je igrati za reprezentanco? Verjetno so prisotna drugačna čustva kot na klubskih tekmah?

Ja, igrati za reprezentanco je prav posebna čast, saj zastopaš svojo domovino in slovenski grb. Ko pred samo tekmo zaslišiš Zdravljico, si takoj za vsaj 20 % boljši.

Na žalost se reprezentanci kljub dobrim predstavam ni uspelo obdržati v elitni diviziji. Je bilo razočaranje veliko?

Z izpadom zagotovo nismo bili zadovoljni, ampak tak je pač šport. Igrali smo dobro, vendar nikakor nismo uspeli zmagati, na koncu štejejo le zmage. To je sedaj preteklost in treba se je osredotočiti samo na najhitrejšo možno vrnitev nazaj v elitno divizijo med najboljše reprezentance na svetu.

Naslednje leto sledi tudi največji športni dogodek na svetu olimpijske igre, kamor se je v hokeju letos prvič uvrstila tudi Slovenija. Kaj pričakuješ od tega dogodka?

To je nekaj posebnega in res bi bil rad zraven v tej olimpijski ekipi. Za to, da bi nastopil na olimpijskih igrah, sem pripravljen narediti vse.

Imaš oz. si kdaj imel idola? Kateri vratarji so ti sicer najbolj všeč po stilu branjenja?

Dolgo časa je bil moj idol nekdanji jeseniški vratar Robert Kristan. Odkar sem se bolje izučil v sami tehniki branjenja, pa sem dobil nove poglede na vse skupaj. Zdaj nimam več nekega točno določenega idola, zelo rad pa pogledam vse boljše vratarje in njihove stile branjenja.

Za konec še beseda o Twitterju, ki je med športniki vse bolj priljubljen. Tudi ti imaš svoj profil in redno objavljaš statuse, slike. Se ti zdi Twitter pomembno orodje komuniciranja za športnike?

Kot številni drugi športniki imam tudi sam Twitter, ki ga vidim kot neko zabavo. Na njem so športniki in navijači združeni ter so zelo blizu drug drugemu. Tako si izmenjujemo statuse, ki so seveda zanimivi za nas in tudi za oboževalce.

Žan Sadar

arhiv Luka Gračnarja

Matic Bitenc

podjetnik

”Eden od motov, ki mi je prišel zelo prav skozi vsa ta leta izobraževanja, je citat Marka Twaina: »Nikoli ne dovoli, da se šolanje vmešava v tvojo izobrazbo.«

“

Čuvaj potrošniških navad

Stvaritelj vsega bi ga potreboval, ko je zasnoval življenje in stvari na Zemlji. Potreboval bi nekoga, ki bi poskrbel za boljšo uporabniško izkušnjo. Matic Bitenc je popolnoma usposobljen, ampak trenutno nima časa, ker je polno zaposlen s Toshlom, aplikacijo za nadzor nad osebnimi stroški. Matic je preprosta oseba, rad ima humor, sarkazem ter evropsko in bližnjevzhodno politiko, hkrati pa se mu po glavi pletejo velike ideje. Kljub temu je bil pogovor z njim zelo zabaven od prve minute, ko je sedel za mizo in si naročil kozarček rdečega. V naslednji uri sem skušal izvedeti, kakšne misli domujejo v glavi mladega podjetnika, ki na koncu dneva želi le malo olajšati naše finančno življenje.

Kakšni so bili začetki Toshla?

Sodelavec je preurejal stanovanje in je rekel, da bi mu koristila aplikacija, ki beleži stroške, in takrat je bilo ravno obdobje, ko so začeli izhajati pametni telefoni z dotikom na zaslon. Nato smo ugotovili, da so aplikacije, ki so bile takrat na trgu, dokaj neuporabne, zato smo s sodelavci v rahli lastni aroganci ugotovili, da bi mi lahko naredili boljšo. Takrat sem že delal v podjetju, ki izdeluje mobilne aplikacije, tako da smo ekipo že imeli. Začeli smo delati na Toshlu kot stranskem projektu, ostalo pa je zgodovina.

Koliko ljudi dela na projektu danes? So vsi Slovenci?

Trenutno nas dela sedem in vsi smo Slovenci. Večinoma so to inženirji, potem pa še grafični oblikovalec in jaz. Ukvarjam se z uporabniško izkušnjo, marketingom, birokracijo in pravnimi zadevami.

Toshl je prepoznaven zaradi pošastkov. Kako se imenujejo in ali katera pošast predstavlja koga izmed vas?

Na splošno se imenujejo kar Toshl pošasti. Eno izmed njih smo poimenovali Džoni, po našem oblikovalcu, ki je tudi ilustrator in njihov avtor. Pošasti nastajajo po navdihu ob posameznih funkcionalnostih aplikacije in različnih »zafrkancij«, ki se jih spomnimo in jih na ta način oživimo. Zaposleni pa imamo na vizitkah tudi eno ali dve pošasti, ki nas predstavljata.

Ti se ukvarjaš z aplikacijo že tri leta. Si kdaj mislil, da boš to počel v življenju?

Zelo kmalu sem dobil idejo, da bi lahko počel kaj podobnega. Ampak nisem programer, niti zelo dober ilustrator ali grafični oblikovalec. Od nekdaj pa imam občutek za to, kaj je uporabnikom prijazno. Nikoli si nisem mislil, da me bo nekdo za to plačal, in takrat tudi nisem poznal izraza UX (uprabniška izkušnja). Nato pa sem začel delati v podjetju, ki je izdelovalo internetne strani in omogočili so mi, da sem se osredotočil na področje uporabniške izkušnje in pisanjem primernih besedil. Tako me je vse počasi usmerjalo na to pot.

Z ekipo ste obiskali tudi Ameriko, kjer ste navezovali nova poznanstva in partnerstva. Kako uspešni ste bili?

Bilo je neuspešno uspešno. Ali pa bi rekel uspešno neuspešno. Naj razložim. Z vidika naših najbolj divjih sanj in načrtov potovanje ni bilo uspešno, vendar se je na koncu vse dobro izteklo. Ogromno smo se naučili.

Zelo kmalu sem dobil idejo, da bi lahko počel kaj podobnega. Ampak nisem programer, niti zelo dober ilustrator ali grafični oblikovalec. Od nekdaj pa imam občutek za to, kaj je uporabnikom prijazno.

S kakšnim namenom pa si se odpravil tja?

S sodelavcem sva odšla predvsem zato, da bi spoznala ljudi in potencialne poslovne partnerje, morda tudi investitorje. Potem pa sva kar na »suho« spoznava ljudi in življenje preko luže ter hodila po t. i. start-up zabavah. Nato so naju povabili v podjetniški pospeševalnik, kjer se lahko udeležiš veliko izobraževanj, podprli pa so naju tudi z manjšo investicijo. To nam je omogočilo, da smo kasneje dobili tudi nekaj manjših angelskih investicij. Predstava, da se bova vrnila z neko ogromno investicijo, ki sva jo gojila na poti do tja, pa se ni uresničila. Obenem smo v tistem času, ko sva bila tam, izdajali tudi nove različice aplikacije, in ugotovili smo, da smo se začeli sami stroškovno pokrivati, tako da v tistem trenutku ni bilo velike potrebe po iskanju novih investorjev. Torej, nismo šli po sprva načrtani poti, a smo veseli, da je tako, saj je to za nas na dolgi rok boljše.

Objavili so vas tudi na večjih ameriških portalih. Kakšen je občutek, ko vidiš, da je trud poplačan?

Ko zjutraj prideš v pisarno, odpreš statistike in vidiš, da se je nekaj udnega moralo zgoditi, ker je krivulja, ki prikazuje število uporabnikov, skokovito narasla, si jasno evforičen. Potem ugotoviš, da je New York Times objavil novico o aplikaciji in si poln vtisov: »Hudo, hudo ... okej, kaj bomo pa sedaj?« Zelo smo bili veseli, da zadeva napreduje. Potem, ko se nekaj takih trenutkov nabere, je vse lažje, ker začneš pridobivati na prepoznavnosti. Spomnim se še časov, ko se ni nihče zmenil za nas, ker pač niso vedeli, da obstajamo.

Kako se Silicijska dolina razlikuje od Slovenije? Katero okolje ti bolje ugaja?

Poudaril bi predvsem kakovost življenja, ki je slabša od te v Sloveniji. Drugače pa ni posebno grozna in lahko bi živel tam nekaj časa, ampak bi potem vseeno raje prišel nazaj. Kar se tiče delovnih navad – tam se dela več in morda so ljudje tam tudi bolj predani svojemu delu. Čeprav jaz morda na to ne gledam kot na nekaj nujno pozitivnega, saj menim, da ljudje potrebujemo uravnoteženo življenje.

Torej ti Slovenija bolj ugaja? Kakšne so razlike v delovnih navadah?

Ja. Zdi se mi, da imamo bolj uravnotežen življenjski stil, ki brez dvoma drži dolgoročno. Tam je navada, da se lotijo stvari s pol-

Zdi se mi, da imamo bolj uravnotežen življenjski stil, ki brez dvoma drži dolgoročno. Tam je navada, da se lotijo stvari s polno močjo. Delajo nekaj let in potem izgorijo. Mislijo si, da bodo ustvarili milijone, nato pa bodo uživali na kakšnem pacifiškem otoku do konca življenja.

no močjo. Delajo nekaj let in potem izgorijo. Mislijo si, da bodo ustvarili milijone, nato pa bodo uživali na kakšnem pacifiškem otoku do konca življenja. Ampak to se zgodi le redkim izjemam, večina pa dela brez prestanka do konca življenja. Mislim, da je nujno imeti zdrav odnos do dela. Seveda je pomembno, da si predan svojemu delu in ga opravljaš z veseljem, vendar moraš venomer paziti na ravnotežje. Prosti čas nujno potrebuješ. Ena izmed najbolj kreativnih stvari, ki se ti lahko zgodi v življenju, je dolgčas. Jaz osebno resnično zelo pogrešam dolgčas. Pogrešam to, da bi se nekam usedel brez telefona in brez obveznosti in bi bil tako dolgočasen, da bi začel premišljevati razne stvari, ki jih drugače nikoli ne bi. Takrat se zgodijo najboljši kreativni preskoki.

Ni strahu, da bi se vkrcaal na vlak, imenovani beg možganov?

Ni. Tudi kulturno mi Evropa bolj ustreza. Všeč mi je urbanizem in mesta, ki jih lahko prehodiš peš, urejeno zdravstvo in ljudje, ki vsaj povprečno bolje razumejo sarkazem in ironijo.

Si bil kdaj na točki, ko bi najraje pustil vse skupaj in počel kaj drugega?

Ne, tako daleč še ni prišlo. Seveda pridejo trenutki, ko dvomim v pravilnost začrtane smeri, ampak še nikoli nisem pomislil, da bi vse skupaj pustil.

Kam se takrat obrneš za inspiracijo in motivacijo?

Pogovorim se z ostalimi člani ekipe. Takoj, ko je več glav skupaj in malo predebatiramo zadeve, je takoj lažje. Včasih, če rabim hitro motivacijo, grem gledat sinhronizacijo (<https://toshl.com/live>, op. a.), kjer lahko v živo spremljaš vnose stroškov v aplikacijo.

Tudi kulturno mi Evropa bolj ustreza.

Všeč mi je urbanizem in mesta, ki jih lahko prehodiš peš, urejeno zdravstvo in ljudje, ki vsaj povprečno bolje razumejo sarkazem in ironijo.

Imaš v poslovnem svetu tudi kakšne vzornike, kot je na primer Steve Jobs?

Ricardo Semler, Steve Jobs, Elon Musk in Jeff Bezos.

Skozi leta ukvarjanja s Toshlom si gotovo spoznal veliko ljudi in doživel veliko novega. Bi delil z nami kakšno zanimivo zgodbo?

Zgodba govori o začetkih – kako smo sploh prišli v pospeševalnik. S soustanoviteljem podjetja sva hodila na start-up zabave in bil je četrtek popoldne, ko se nama po celem dnevu dela ni ljubilo nič več. Kljub lenobi sva odšla na eno zabavo, ki se je imenovala Women 2.0, kjer so bile ustanoviteljice start-upov same ženske. Bili smo v vinskem baru. Hodil sem naokoli in ko sem že tristočič ponovil, kaj delam, sem se začel igrati z drugimi možnostmi. Nekaterim sem se predstavil kot vodja kurdistske stranke. Nato sem začel dekleta spraševati, zakaj se

ta dogodek imenuje Women 2.0. Zanimalo me je, kako se nova verzija ženske razlikuje od prejšnje in kakšne so genetske razlike. Eno dekle sem nasmejal in začela sva se pogovarjati ... izkazalo se je, da dela za zelo zelo velik investitorski sklad. Nekaj klicev preko skypa, pa smo že bili v Startup 500.

Kakšna je tvoja življenjska filozofija? Saj veš, carpe diem ali pa YOLO (You only live once = Samo enkrat se živi, op. a.).

Vse te življenske filozofije je zelo težko strniti v en stavek. Eden od motiv, ki mi je prišel zelo prav skozi vsa ta leta izobraževanja, je citat Marka Twaina: »Nikoli ne dovoli, da se šolanje vmešava v tvojo izobrazbo.« Tudi Steve Jobs je imel kar prav, ko je rekel, da če nismo tukaj, da vsaj malo spremenimo svet, zakaj potem sploh kaj počnemo. Kljub vsemu je naš cilj res ta, da nekaj dobrega naredimo in da malo spremenimo potek stvari, sploh v bančništvu in finančah. In da morda naredimo nek kakovosten preskok na tem nivoju. Ne domišljam si, da bo ta projekt velik spomenik, ki bo obstal. Vsi smo minljivi, lahko pa izkoristimo čas, ki ga imamo, in storimo nekaj dobrega ter tako prispevamo k rasti naše civilizacije.

Kaj pa tvoji drugi hobiji? Če se ne motim, si se včasih ukvarjal z improvizacijskim gledališčem?

Ja, precej let sem se ukvarjal s tem in stand-upom. Vendar sem to sedaj opustil, ker nimam več časa, pa tudi zato, ker sem se malo oddaljil od te scene. Tudi moji kolegi, s katerimi smo igrali, so v tem času zelo napredovali in nimam več kaj početi zraven. Zelo rad pa tudi potujem ter spremljam bližnjevzhodno in evropsko politiko.

Christian Pavuna

Oto Žan

Ekipa, ki ustvarja Toshl.

Borut Fonda znanstveni raziskovalec

Cilj je izdelava testa, s katerim bi lahko ovrednotili spretnost vožnje. Na podlagi teh podatkov bi radi optimizirali nastavitve kolesa – položaj sedeža, krmila, pedal – in s tem vplivali tudi na varnost kolesarjenja.

Kolesar v Birminghamu

Borut Fonda je Radovljičan, ki ga je življenjska pot kot nekdanjega gorskega kolesarja pripeljala v znanstvene raziskave na področju športa. Študij je začel na Fakulteti za šport na ljubljanski univerzi, nadaljeval na podiplomskem študiju Aplikativne kineziologije na primorski univerzi, trenutno pa je doktorski študent na School of Sport and Exercise Sciences (Šola za športne znanosti, op. a.) na Univerzi v Birminghamu. Rezultate svojega doktorskega dela namerava po zaključku študija uporabiti in še nadgraditi pri delu v slovenskem visokotehnološkem podjetju S2P (Science to practice, Znanost v prakso). Čeprav sva se pogovarjala na sobotno popoldne konec junija, se je tik pred intervjujem vrnil iz laboratorija, kjer je opravljal še zadnje meritve, ki jih potrebuje za svoje doktorsko delo. Ker je bil pred vrnitvijo v Slovenijo namenjen na konferenco v Barcelono, sva se pogovarjala preko Skypa.

Je naporen urnik stalnica v tvojem življenju?

Na splošno delam večino vikendov, ker ne gre za osemurni delovnik. Delaš, dokler ne zaključiš načrtovanega. Zadnjih nekaj tednov je bilo res precej napornih, ker sem moral opraviti čim več meritev, saj ravno zaključujem študijo. Ker se čez poletje vračam v Slovenijo, sem moral pohiteti z delom.

Ali se pogosto vračaš v Slovenijo?

Tukaj sem se dogovoril, da lahko čez poletje za daljše obdobje pridem v Slovenijo. V splošnem bi se lahko pogosto vračal v Slovenijo, saj so letalske karte poceni in let ni dolg. Ponavadi pa odhode v Slovenijo kombiniram s predavanji ali udeležbo na konferencah. V glavnem še vedno intenzivno sodelujem s Slovenijo, ampak fizično se vračam samo toliko, kot je nujno potrebno.

Kako bi primerjal kakovost življenja v Sloveniji in Angliji?

S kvaliteto življenja se nisem nikoli obremenjeval, ker je odvisna od tega, kako sam živiš. Slovenija morda ni najboljša iz finančnega vidika, je pa drugače iz socialnega, osebnega vidika. Sem pa zelo zadovoljen tudi tukaj. Vendar ima vsak človek lastne prioritete, zato ne bi rad delal nekih neposrednih primerjav.

Kako pa je z drugimi študenti na tem faksu? Imaš kakšne slovenske kolege?

Ne, žal ni nobenega slovenskega študenta. Že nekaj časa si želim, da bi na univerzi našel koga, ampak jih očitno ni. Eno dekle je iz Srbije, to je pa vse.

S kakšnimi raziskavami se trenutno ukvarjaš?

Z raziskavo, ki je trenutno v teku, hočemo kvantitativno ovrednotiti, kako ljudje kolesarijo. Kako spretni so na kolesu, kakšne so

njihove sposobnosti. Merimo zelo izkušene in zelo neizkušene kolesarje in se pri tem osredotočamo na to, kako ohranjajo stabilnost kolesa. Načeloma so tri glavne dominantne akcije: upravljanje s krmilom, naklon telesa in prenašanje težišča preko kolen. Iščemo razlike v motoriki med obema skrajnostma. Cilj je izdelava testa, s katerim bi lahko ovrednotili spretnost vožnje. Na podlagi teh podatkov bi radi optimizirali nastavitve kolesa – položaj sedeža, krmila, pedal – in s tem vplivali tudi na varnost kolesarjenja. Osredotočamo se na ljudi, ki se s kolesom vozijo v službo – na eni strani imajo promet, na drugi robnik – zato je za njihovo varnost zelo pomembno, kako upravljajo s kolesom.

Je to raziskava v okviru doktorata?

Tako je. Doktorat na naši šoli je izključno raziskovalno delo – tri leta delaš na nekem projektu in v tem času ga moraš dokončati. Moj projekt je optimizacija kolesarjenja skozi vidik prilagajanja

dil svojo raziskovalno smer, ki bi jo nadaljeval na magisteriju in doktoratu. Že od nedaj sem imel rad kolesarjenje, zato sem predlagal nekaj projektov na to temo. Na začetku sem bolj sodeloval pri njegovih projektih in se učil različnih raziskovalnih tehnik, potem pa se je skozi leta vedno večji del odgovornosti prelagal name. Prvo študijo sem izpeljal v tretjem letniku, potem pa sem v Kopru, kjer je podiplomski študij zelo raziskovalno naravnani, samo še nadgradil tehnike in znanja v raziskovanju.

Kaj pa je vplivalo na tvojo odločitev za odhod v tujino?

Slovenija je nekako postala premajhna za moje raziskovalne apetite. Sicer je bila v skupini, v kateri sem sodeloval, tehnična podpora izvrstna, morda celo boljša, kot jo imam trenutno. Gre pa za sam doktorat – jaz sem si želel, da bi v naslednjih treh letih raziskovalno maksimalno zrastle in se čim bolj razvil. V Sloveniji ne bi imel možnosti za dobro štipendijo, ampak bi moral zraven doktorata še delati, poleg tega pa bi bilo samo doktorsko delo verjetno manj raziskovalno naravnano. Pri nas se namreč ne podpira toliko enega samega raziskovalnega fokusa, ampak se hoče neko širino. Glede opreme – tu je imam kar precej, tudi take, ki je v Sloveniji nimam, ampak to ni bistveno. Poleg tega je v raziskovanju angleščina alfa in omega, tako da nekaj let življenja v Veliki Britaniji pomaga tudi v smislu obvladovanja jezika. Odločitev za študij v tujini je bila neka celostna odločitev, na katero je vplivalo več faktorjev.

Ali štipendija zadošča za preživetje in šolnino? Moraš za ustrezne dohodke poskrbeti tudi drugače?

Štipendija načeloma zadošča za sprotno preživetje in del šolnine. Je pa bilo nekaj zmede na tem področju. Tukaj šolnino za raziskovalni študij sestavljata dva dela. »Tuition fee«, kar običajno razumemo kot šolnino, in »bench fee«. Slednje je denarno nadomestilo za uporabo ali nakup opreme, ki jo potrebuješ pri svojem delu, za laboratorije in potrošni material, dodatna izobraževanja in podobno. Višino določi mentor in je odvisna tudi od panoge. V mojem primeru je bila kar visoka, ker je oprema, ki jo uporabljam, draga. Najprej so mi rekli, da bo štipendija to krila, nato pa so se potem, ko sem bil že skoraj štiri mesece tu, odločili drugače, torej da tega ne krijejo in da moram za ta del poskrbeti sam. K sreči so mi šli na univerzi dovolj na roko, da so mi ga znižali na minimum, ampak si moram sam kupiti vso opremo, ki jo potrebujem in ni na voljo. Močno mi pomagajo pri podjetju S2P, ker mi krijejo vso opremo in udeležbe na konferencah. Luksuza seveda ni, ampak sem tukaj tako ali tako zaradi študija.

Ali so trenutne raziskave nadaljevanje tega, kar ste raziskovali že na začetku?

Ja, že od začetka sem želel delati na področju biomehanike in motorični kontroli med kolesarjenjem v povezavi z ergonomijo in preprečevanjem poškodb. Na začetku smo začeli s kolesarjenjem v klanec, zdaj pa smo se osredotočili na prilagajanje

geometrijskih nastavitev kolesa – prvič zato, ker ni znanstveno raziskano področje, drugič pa zato, ker želimo tudi znotraj podjetja nuditi tovrstne storitve. Tudi v prihodnosti bomo nadaljevali v tej smeri. Poleg tega v Sloveniji delam še raziskave na področju regeneracijskih tehnik, kar je pa bolj fiziologija. Tudi to področje je bolj površno raziskano.

Z raziskavo, ki je trenutno v teku, hočemo kvantitativno ovrednotiti, kako ljudje kolesarijo. Kako spretni so na kolesu, kakšne so njihove sposobnosti. Merimo zelo izkušene in zelo neizkušene kolesarje in se pri tem osredotočamo na to, kako ohranjajo stabilnost kolesa.

Bi potem lahko rekli, da šport na splošno ni najbolje raziskano področje?

Ne bi trdil tega – je raziskan, pa ni raziskan. Glede na to, kaj šport je in kaj pomeni v svetu v primerjavi z zdravstvom ali fiziko, je zelo dobro raziskan. O tem priča tudi število znanstvenih publikacij, vezanih na šport. Cilj vsakega raziskovalca je, da znotraj področja, ki ga proučuje, najde luknje v znanju, ki jih je treba zapolniti. Tudi o prilagajanju kolesa je precej raziskav, ampak ni

neke celote in zaključka, praktičnih spoznanj. Poleg tega je na področju vrhunškega športa opravljenih veliko raziskav, ampak niso javno objavljene. Recimo, moj tukajšnji mentor sodeluje z jamajško atletsko reprezentanco in podatki iz tega sodelovanja bi takoj prišli v znanstvene publikacije, ampak jih ne sme objaviti, ker je to stvar optimizacije in posledično prednosti na tekmovanjih.

Kaj pa tvoji načrti po zaključku doktorata? Se nameravaš vrniti v Slovenijo?

Imam državno štipendijo prek sklada Ad Futura, tako da se moram po zaključku študija za enako dobo, kot prejemam štipendijo, vrniti nazaj v Slovenijo. Imam pa tudi pogodbo s podjetjem S2P, s katerim sodelujem že dlje časa. Tam nameravam nadaljevati in še nadgraditi trenutno raziskovalno linijo ter jo prenesti v prakso.

Glede na to, da podjetje podpira tvoj doktorski študij, gre za visokotehnološko podjetje? S čim se ukvarjate in kakšna je narava tvojega sodelovanja? Tudi to delo je verjetno zelo povezano s tujino?

Gre za spin-off podjetje, ki sta ga skupaj ustanovila Nejc Šarabon in Andrej Panjan. Slednji je računalničar in dela doktorat na področju umetne inteligence in strojnega učenja. Podjetje se specializira za izdelavo visokotehnoloških merilnih modulov za rehabilitacijo, medicino in šport. Jaz sem zraven že od začetka, ker sem takrat že veliko sodeloval z Nejcem. Delam predvsem na področju kolesarstva, malo pa tudi pri drugih sistemih. Pri njih sem imel kadrovske štipendije za magisterij, podprli so me tudi pri izboru študija v tujini. Trenutno še vedno aktivno sodelujemo, čeprav nisem toliko fizično prisoten. Tudi čez poletje imamo cilje, kaj želimo razviti in izdelati. Prodajna mreža se zelo hitro širi – začeli smo v Sloveniji, nato nadaljevali po državah bivše Jugoslavije, zelo intenzivno sodelujemo s švicarskim visokotehnološkim podjetjem Kistler, prodajamo tudi v ZDA. Skratka, ciljamo na širši svet.

Dejan Rabič

Miha Horvat in osebni arhiv Boruta Fonde

geometrijskih nastavitev kolesa (bike fitting), se pravi poiskati optimalno pozicijo na kolesu za različne populacije. Trenutno smo začeli s kolesarji, ki kolo uporabljajo v mestih. Naslednji del bo povečati udobje in tako več ljudi spraviti na kolo, predvsem tistih s povečano telesno težo. Kolesarjenje je v osnovi zelo varen šport, ker ni nobenih direktnih obremenitev na sklepe. Tretji vidik je čisto mehanska učinkovitost, torej optimizacija za tekmovalce. Četrty vidik je rehabilitacija. Kolesarjenje je denimo po poškodbah kolena zelo priporočljiva dejavnost. To je nekako moj celotni raziskovalni fokus. Upam, da bomo prišli do nekih smernic, kako nastaviti kolo za specifične populacije. Trenutno so smernice bolj za tekmovalce in ne ravno znanstveno podprte. Mi bi jih radi podprli z empiričnimi dokazi.

Vrniva se nekoliko nazaj, v tvoje študijske čase v Ljubljani in Kopru. Kaj te je vodilo v raziskovanje?

Ko sem se vpisal na fakulteto, sem bil še aktiven gorski kolesar, tudi tekmovalce. Potem sem si v drugem letniku poškodoval koleno, zato sem želel čas maksimalno izkoristiti in opraviti čim več izpitov, da bi kasneje lahko več časa namenil tekmovanjem in treningu. Takrat sem spoznal mentorja, dr. Nejca Šarabona, ki mi je ponudil, da bi mu pomagal pri nekih raziskavah. V meni je odkril potencial in mi nalagal vedno bolj pomembno delo. Predlagal mi je tudi, da naj razmislim, kako bi dolgoročno vo-

Karin Sever

jazz pevka

»Prednost in hkrati slabost Pariza je njegova megalomanskost. Občutiš veliko več svobode, hkrati pa se hitro izgubiš v množici. Zaradi kulturnih razlik je težje najti svoje mesto v družbi.«

»Proces ustvarjanja je kot vulkan, ki včasih samo spi in akumulira, drugič izbruhne vročo lavo.«

Karin Sever je mlada obetavna Kranjčanka, ki trenutno študira jazz petje v Parizu, domačini pa jo poznamo predvsem po njenem glasbenem udejstvovanju v skupini Difaso in tradicionalnem sodelovanju s priznanimi glasbeniki na festivalu Jazz Kamp. Širše slovensko občinstvo jo je imelo priložnost videti tudi na malih ekranih, in sicer v oddajah Piramida in Hri-bar.

V pripravi je že njen prvi album, njen odličen vokal se sliši po Franciji, veliko nastopa tudi v Avstriji, po Hrvaški in Turčiji. Karin pa ni samo odlična pevka, ampak tudi pianistka, avtorica besedil in glasbe. Njeni glasbeni idoli so med drugim Anita O'Day, Diana Krall, Nancy Wilson, Shirley Horn, Frank Sinatra, Sarah Vaughan, Erykah Badu, Chaka Khan, Miles Davis in mnogi drugi. Sodelovala je že z mnogimi priznanimi glasbeniki, med njenimi mentorji se najdejo tudi zveneča imena, kot so Ines Reiger, Sara Lazarus, Emil Spanyi, Christophe Bras, Boško Petrovič, Primož Grašič idr.

Pomislili bi, da je Karin le ena izmed mnogih mladih, ki so se odločili ustvariti svojo kariero v tujini, vendar to ne drži v celoti. Sama pravi, da je študij v Parizu le naključje, ponosna je na svoje korenine in se rada vrača v Slovenijo. S Karin sva se pogovarjali preko elektronske pošte, saj je trenutno kljub poletnemu datumu še vedno študijsko in delovno v Parizu. V pomoč pri spoznavanju mlade pevke mi je bila vsekakor njena glasba, ki te na puhastem oblaku popelje daleč v preteklost in omogoči vpogled v jazzovsko dušo avtorice.

V Parizu študiraš jazz petje. Zakaj Pariz?

Vse se je zgodilo po naključju. En mesec pred odhodom še nisem vedela, da grem. Pred tem, junija, sem uspešno opravila sprejemne izpite na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana. Svoje načrte sem spremenila le nekaj tednov kasneje iz osebnih razlogov, ki so me vleкли v tujino. Odločitev je bila dokaj impulzivna, če ne že skoraj romantična. Imela sem srečo, da sem lahko še isto leto ujela tudi sprejemne izpite v Franciji.

Kako so potekali sprejemni izpiti?

Zelo podobno kot v Sloveniji, z malo bolj zbegano organizacijo (smeh). Praktični in teoretični del sta ločena; na nekaterih konservatorijih je sistem tak, da za vsak predmet delaš sprejemne izpite ločeno. Torej za atelier (šolski ansambel), za individualno petje, glasbeni posluš, harmonijo itd.

Razlika med študijem v Sloveniji in Franciji?

Težko primerjam študij jazz petja, ker v Sloveniji nisem uspela začeti, razen jazz delavnic, ki so bile odlične. Lahko primerjam šolski sistem, ki je precej drugačen. Še sama ga ne razumem popolnoma, niti po treh letih. Glavna razlika je predvsem, da nimajo bolonjskega sistema, kar lahko privede do zapletov pri priznavanju stopnje izobrazbe izven Francije.

Razpeta si med Kranjem in Parizom. Prednosti in slabosti obeh mest?

Obe mesti sta ekstrema v velikosti. Prednost Pariza in hkrati slabost je njegova megalomanskost. Občutiš veliko več svobode, hkrati pa se hitro izgubiš v množici. Zaradi kulturnih razlik je

težje najti svoje mesto v družbi. V Kranju pa je ravno obratno; počutiš se varnega, vse je na dosegu roke, bolj udobno je in čisto. Slabost pa je ta majhnost, ki lahko postane kompleks.

Štiri leta si bila glavna vokalistka obetavne skupine Difaso. Kaj ti je prinesla ta izkušnja?

To je bila moja prva vloga frontmana v skupini. Na muzikalni in osebni ravni smo se z ostalimi fanti iz benda odlično ujeli, naše druženje je bil nepretrgan tok izmenjavanja idej, imeli smo podoben glasbeni okus. Kot najmlajša članica skupine sem se od drugih veliko naučila, hkrati pa sem imela priložnost in dovolj svobode za ustvarjalnost. Tudi oder mi je od nastopa do nastopa postajal bolj domač.

Nastopala si tudi v oddajah Hri-bar in Piramida. Si se sama prijavila na avdicije? Kakšni so občutki, ko se vidiš na malih zaslonih?

Ja, to je bila tudi odlična izkušnja. Mislim, da me je za obe oddaji kontaktiral Matej Volf, pianist tria. On je sestavil trio, potem pa smo se seveda morali predstaviti in narediti dober prvi vtis. Prvi tedni so bili nekakšna samoumevna avdicija, ekipa Piramide pa nas je sprejela zelo lepo. Situacija je bila nova in zanimiva, seveda pa na začetku precej stresna. Potem, ko se privadiš, pa postane vse skupaj rutina in se na kamero skoraj ne oziraš več. Na začetku se opazuješ, zmaguješ z glavo, kako te televizija vizualno spremeni, potem pa se s tem ne obremenjuješ več in veš, da je edina pomembna stvar opraviti svoje delo dobro.

Kdaj in kako si prvič odkrila svoj talent?

To, da rada pojem oziroma da bi se rada ukvarjala z glasbo, je prišlo spontano. Kot otrok sem rada prepevala, tudi na družinskih piknikih (smeh), z družino sem pri babici organizirala koncerte za našo namišljeno hip-hop skupino itd. Otroške stvari. Moj prvi spomin na oder je, ko sem bila s starši na festivalu v Kranju, kjer je igrala neka afriška skupina. Očetov prijatelj me je odvedel na oder, da sem zapela svojo takrat aktualno Don't cry for me Argentina in to je bil v tistem trenutku moj sanjski uspeh (smeh). Po tem sem začela hoditi v glasbeno šolo in stvari so se odvijale bolj usmerjeno.

Zakaj ravno jazz? Od kje navdušenje za to zvrst?

Postopoma. Ko sem se pred nekaj leti intenzivno ukvarjala s soul, funk in acid jazzom, sem se vedno bolj osredotočala na njene jazz elemente. Zanimali so me harmonija, ritem, fraziranje in ta jazz zvok. Udeleževala sem se tudi poletnih delavnic na Jazz kampu v Kranju in tam me je jazz kultura dokončno prevzela. Sedaj je to moja strast in predmet študija, kar pa ne pomeni, da ga pri avtorski glasbi ne združujem tudi z drugimi žanri.

Imamo še veliko neizkoriščenega potenciala – naša prednost je, da smo še vedno v procesu razvijanja svoje glasbene identitete.

Zakaj ne pop, r'n'b, rap ...? Popularizacija je usmerjena bolj v druge zvrsti.

Jazz je zelo širok pojem. Glede na njegovo kompleksnost in dolgo zgodovino se je iz njega razvilo kar nekaj stilov, za katere danes ne bi rekli, da so del jazz glasbe. Na primer, v 30. letih je bil jazz pop. Časi se spreminjajo, oziroma je ena plat zgodbe umetniška, druga poslovna. Nista pa zato nezdružljivi.

Kaj misliš o trenutni slovenski glasbeni sceni?

Nisem prepričana, če lahko sodim o tem, ker sem trenutno izven te scene in nisem seznanjena z vsemi novostmi. Mislim pa, da se prebujajo veliko kreativne, v zadnjem času sem slišala kar nekaj odličnih projektov. Imamo še veliko neizkoriščenega potenciala – naša prednost je, da smo še vedno v procesu razvijanja svoje glasbene identitete. Želim si, da bi bilo kakovostnim izdelkom namenjeno čim več priložnosti in prostora.

Poleg tega, da si odlična vokalistka in pianistka, si tudi avtorica besedil. Od kod črpaš navdih za besedila?

Hvala za kompliment! Navdih črparam iz svoje občutljivosti za svet in iz osebnih konfliktov. Zame je navdih umetnost na splošno. Zgodbe in sporočila, ki jih odkrijem skozi knjige, slike, filme ali celo skozi glasbo nekoga drugega. Proces si predstavljam kot vulkan, ki včasih samo spi in akumulira, drugič izbruhne vročo lavo.

Kako poteka tvoj povprečen dan v Parizu?

Kava in rogljiček (smeh), šola, prihod domov in domača naloga, kar pri glasbenikih pomeni vaja in še enkrat vaja. Kadar so koncerti, je drugače, takrat čez dan ne pojem. To je okvirno, urnik je fleksibilen in se je zato včasih težje disciplinirati.

Ravno v tem je čar, da nikoli ne nastopaš samo na enem odru, samo v enem mestu. Povsod je zanimivo, le da so poslušalci in dobro vzdušje.

Čemu se posvečaš tik pred poletjem?

Za mano je izpitno obdobje, sledijo priprave projektov za poletne koncerte in potem jesenske. Poleti si rada vzamem več časa za pisanje in druge kreativne procese, k čemer sodi tudi počitek.

Letošnji dopust?

Bo super, ne glede na vreme (smeh). Morje, hribi, par koncertov, Jazz Kamp Kranj, sladoled ... Veselim se toplih večerov v Kranju.

Kaj te poleg družine še veže na Slovenijo?

Na Slovenijo sem navezana bolj, kot sem si predstavljala. Kadar pridem na počitnice, želim podoživeti vse, kar je slovenskega, ker mi tega manjka v Franciji. Kultura, narava, hrana, druženje in pogovor v maternem jeziku. Ni boljše stvari kot sobotno dopolne na kolesu v Kranju.

Poleg študija tudi veliko nastopaš. Tvoja najljubša lokacija, kjer si nastopila?

Ravno v tem je čar, da nikoli ne nastopaš samo na enem odru, samo v enem mestu. Povsod je zanimivo, le da so poslušalci in

dobro vzdušje. Od Slovenije, Hrvaške, do Francije ... Letos sem nastopala v Turčiji za indijsko publiko – bilo je noro! Še posebno zabavno je bilo, ko smo bili na ladji in smo si vse ženske že po prvem setu sezule čevlje s (pre)visokimi petami in bile preostanek večera bose, pa čeprav v večernih oblekah.

Tvoji hobiji (poleg glasbe)?

Rada berem, se ukvarjam z različnimi športi, gledam filme o Jamesu Bondu, predvsem pa sem obsedena s kuhanjem. Skoraj pravilo je, da te v Franciji popolnoma osvoji njihova kulinarika in odnos do hrane. Glede na kulturno mešanico v Parizu sem se lahko dobro seznanila ne samo s francosko, temveč tudi s špansko, arabsko in indijsko kuhinjo. Tako zdaj mama mene sprašuje po receptih (smeh).

Kaj ti požene kri po žilah?

Ljubezen in dober koncert.

Kje se vidiš čez deset let?

Čez deset let želim imeti desetkrat več znanja o glasbi (smeh). Želim si tudi čim več koncertiranja, zanima pa me tudi kompozicija. Mogoče pa nekaj čisto drugega ... Imam določene želje, nočem pa imeti pričakovanj.

Tvoj življenjski moto?

Nekdo mi je nekoč rekel: »Just do your job«. Mislim, da je to super moto.

Kje te Kranjčani v kratkem lahko vidimo nastopati?

Mislim, da bo za Kranjsko noč koncert Jazz Kamp Kranj Banda na Pungertu. Če bo čas, bo verjetno tudi že tradicionalni večer v duo zasedbi z Emilom Spanyiem v Layerjevi hiši. To bi bilo to, kar imam trenutno v načrtu v Kranju. Sicer pa bodo dogodki objavljeni tudi na moji spletni strani (<http://severkarin.wix.com/karinsever>). Vabljeni!

Urška Križnar

arhiv Karin Sever

Luka Stražar

alpinist

”

Smisel alpinizma pač ni v nagradi. “

Bučke na 7000 metrih

Štiriindvajsetletnik, študent geografije, skavt, inštruktor plezanja, alpinist, član SMAR-a (Slovenske mladinske alpinistične reprezentance), prejemnik Bloudkove plakete, ime tedna na Valu 202, lastnik naziva najperspektivnejši alpinist leta 2011 in najmlajši Slovenec, ki se lahko pohvali z alpinističnim oskarjem. Najprestižnejšo alpinistično nagrado v svetovnem merilu, zlati cepin za leto 2012, je skupaj s tri leta starejšim Nejcem Marčičem prejel za vzpon na K7 West v Pakistanu leto poprej.

Nagrajena sta bila za vzpon po severovzhodni steni K7 West, kjer sta potegnili prvenstveno smer in jo poimenovala Sanjači zlatih jam. Ta več kot kilometer in pol dolga smer je šele tretja smer, ki se zaključi na vrhu tega šesttisočaka. Šestčlanska strokovna žirija, ki podelitve nagrade ne vidi kot tekmovanje, ampak kot praznovanje alpinizma, predanosti in vrednot, saj tudi sam alpinizem ni tekmovanje, ampak strast, ki se rodi in izhaja iz srca, je navezo Marčič-Stražar označila kot srčno, skromno in predano, smer pa, ki sta jo preplezala v čistem alpskem slogu, za lepo in težavno. Iz njunega odziva ob prejemu nagrade je res vela skromnost, predvsem pa resnična predanost goram. Dejala sta, da je nagrada potrditev njunega prizadevanja in velika spodbuda za naprej. In res sta že lansko jesen začrtala novo smer po deviškem terenu Janaka, 7000 metrov visoke gore na meji med Nepalom in Tibetom. Janak je trenutno še slovenska gora, saj na njen glavni vrh vodita le dve smeri, obe delo slovenskih alpinistov. Prvo sta potegnili Andrej Štremfelj in Rok Zalokar leta 2006, drugo, imenovano Modri dirkač, pa Luka Stražar in Nejc Marčič.

O stvarih, ki ga najbolj zaznamujejo, sva se na toplem poletni dan pogovarjala na levem bregu Ljubljane. Živahen glas nikakor ni dal slutiti, da se je z naporenega enotedenskega treninga SMAR v Franciji vrnil šele pred dobrimi 24 urami.

Ko pišem o tvojih alpinističnih dosežkih, pravzaprav pišem o dosežkih naveze Marčič-Stražar. Kako sta se našla?

Prvič sva skupaj plezala v Peruju, kamor sva prišla vsak s svojim soplezalcem, vendar sva na koncu zaradi spleta okoliščin pristala skupaj. Pred tem še nisva plezala skupaj, čeprav sva se že poznala. Slovenska plezalna skupnost je namreč tako majhna, da se pravzaprav vsi, ki malo več plezamo, poznamo. Ujela sva se pa takoj, brez težav. Rekel bi, da naju družijo podobne ambicije in seveda isti smisel za humor. In ravno zaradi podobnih želja, ki jih gojiva, se brez težav usklajava.

Kakšni so torej ti cilji?

No, predvsem plezati in še enkrat plezati. Težko je reči, predvsem zato, ker alpinizem ponuja široko paleto izbir – od krajših, skalnih, previsnih smeri, pa vse tja do visokih hribov, kjer je večni led in sneg. Mene osebno bolj zanimajo visoki hribovi, torej plezanje s cepini in derezami. Seveda pa pri tako visokih gorah naletiš na vse možne tipe plezanja.

Preživeti tri dni in pol, kolikor sta potrebovala za K7 West, le z enim človekom zna biti izziv. Je prišlo med vama do kakšnih nesoglasij? Kako je bilo v steni?

Razumela sva se odlično. Konec koncev sva dihala za isti cilj. Verjetno bi bilo težko take ekstremne pogoje preživeti z nekom, ki ga ne prenašaš najbolje ... še posebej na bivakih bi bilo zoprno. Saj zato pa že prej poskušaš čim več plezati skupaj. Da vidiš, če se ujameš, in potem, da spoznaš soplezalca, njegov ritem, način

plezanja ... Prvi dan sva plezala največ, druga dva dni malo manj. Pred vzponom si že pogledaš, kje so tisti naravni prehodi in približno določiš mesta za počitek. Če napredovanje poteka bolj kot ne nemoteno, se tega tudi držiš. In pri najini smeri je prišlo tako, da je bila tista prva polica za bivač že precej visoko. Smer je bila na nekaterih delih precej težavna, predvsem zaradi črnega ledu. To je zelo star led, ki je strašno trd, kar pomeni, da moraš precej večkrat udariti s cepinom, da sploh prime. Zato se temu načeloma poskuša izogibati. Midva pa sva na ta led nalletela drugi dan na strmih snežiščih, vse skupaj pa je otežilo še močno sonce in dejstvo, da sva bila malo dehidrirana, saj sva prejšnjo noč na bivaku premalo pila in prehitro zaspala. Raztežaje sva si razdelila po tri skupaj. Torej, prvi je splezal tri raztežaje v vodstvu z lažjim nahrbtnikom, nato menjava vodstva in nahrbtnikov. Ne spomnim pa se, kdo je začel. Ponavadi žrebaš, ali pa igraš kamen-škarje-papir na dve zmagi.

Imaš morda željo kdaj kakšno smer solirati?

Lažje odseke smeri ponavadi tako ali tako soliraš. Če plezaš nenavezan, si namreč veliko hitrejši. Solo vzpona kakšne težje smeri pa nimam v načrtu. Niti se trenutno v takem načinu plezanja ne vidim – za enkrat bom plezal kar v navezi.

Prvi zabaven dogodek z odprav, ki ti pade na pamet.

Ko sva se po vzponu na Janak vrnila v bazo, smo imeli še nekaj časa in vreme je bilo bolj slabo. Nejc je imel s sabo napihljivo blazino turbo maximus, ki smo jo uporabili kot čoln na enem od ledeniških jezer. Potem smo se pa še malo metali na blazino, dokler ni eden priletel mimo v mrzlo vodo.

Kako je bilo na vrhu Janaka?

Zelo vetrovno. Seveda pa občutiš tudi zadovoljstvo in veselje, ker ni treba več hoditi navzgor. Potem gre le še navzdol in si misliš, da bo šlo lažje. Ampak je dobro, če nisi ravno evforičen. Na vrhu si res šele na polovici, ali pa še to ne. Tako da sva se malo poslikala in začela s sestopom. Prvi dan sva želela priti čim nižje, kar nama je tudi uspelo, saj sva že izplezala iz stene. Še ena noč v steni bi bila kar naporna, ker je bilo res mrzlo in bi bila nevarnost ozeblin zelo velika. Teh sicer nisva imela, čutila sva le mravljince, kar še ni kritično.

Že nekaj let si član Akademskega alpinističnega odseka (AAO), Ljubljana. Kako te je pot zanesla v gore?

Po hribih hodim že od majhnega. V gore sem namreč zahajal z družino. Verjetno pa sem nekaj navdušenja za plezanje pobral tudi pri očetu, ki je alpinist. Najbrž je bilo neizbežno, da se ne bi eden od otrok malo vrgel po očetu. Ko smo bili majhni, smo sicer vsi otroci hodili v hribe, mene pa je res zgrabilo tam nekje proti koncu srednje šole, ko sem se tudi vpisal na odsek.

In se hitro odpravil v tuja gorstva. Koliko odprav je za tabo? Kam v tujino te vleče?

Bil sem na dveh himalajskih odpravah. Torej, na eni v Nepal in na eni v Pakistanu. Še prej pa v Peruju. Čeprav ne vem, če

bi jo lahko zares prišteval med prave odprave, ker mislim, da nima ravno vseh značilnosti, ki bi jih odprava morala imeti. Kot že rečeno, alpinizem je res zelo široka panoga. Za vzpone na visoke gore, torej za vejo alpinizma, ki mi je najbližje, je najbolj primerna Azija; Nepal, Pakistan in Indija, ker so tam pač najvišji vrhovi sveta. Za skalno plezanje pa je nešteto lokacij po vsem svetu, morda najbolj znani so ravno Yosemite v Ameriki, no, pa seveda tudi mnogo drugih krajev na vseh kontinentih. Seveda načrtujemo tudi nove podvige, ampak ti naj za zdaj ostanejo še skrivnost.

Na poti do baze si z mislimi že pri gori, nazaj grede pa si poln vtisov in ponavadi v stiski s časom in denarjem.

Si tudi član Slovenske mladinske alpinistične reprezentance (SMAR). Kako ti to kroji življenje?

SMAR je pravzaprav zelo mlada skupina, saj je formalno začela delovati šele lani spomladi. Združuje mlade perspektivne alpiniste, ki so, oziroma smo, s svojimi vzponi že opozorili nase. Druga skupna stvar nam je pa seveda želja po plezanju. V programu imamo tudi različna izobraževanja, predvsem pa je

poudarek seveda na pridobivanju plezalnih izkušenj. Naš mentor je vrhunski slovenski alpinist Marko Prezelj. Ta skupina je združila plezalce, ki smo bili vsak na svojem koncu, raztreščeni po Sloveniji. Poleg izmenjave izkušenj, tudi s starejšimi alpinisti, vidim veliko vrednost te skupine tudi v tem, da se spodbujamo, vlečemo naprej, si izmenjujemo ideje, energijo ... Seveda imamo kdaj kakšno zadolžitev več, kot bi jo imeli, če ne bi bili vključeni v SMAR, ampak mislim, da je na splošno dobro usmerjeno.

Pa tvoji nealpinistični načrti?

Uf ... no, dokončujem študij geografije. Drugače pa sem se začel izobraževati za gorskega vodnika, kar je nekje vmes. Zavedam se, da s tem delom samo v Sloveniji verjetno težko povežeš konec s koncem, predvsem zato, ker ni vzpostavljene take kulture. Slovenci namreč hodimo v hribe na drugačen način. V Franciji ali drugje v Alpah, na primer, so gorski vodniki že od nekdaj. Začelo se je kot pri nas, s trentarskimi vodniki, in se potem tudi nadaljevalo, tako da je to tam čisto normalno. Pri nas pa je vmes gorsko vodništvo nekako zamrlo. Ampak mislim, da se bo ta tradicija tudi pri nas počasi obudila.

Bi se ti zdelo to potrebno?

Ja, seveda. Razumljivo je tudi, da bomo morali vodniki sami delati na tem, da gorsko vodništvo približamo ljudem. To pa zaradi dveh vidikov. Prvi je čisto osebni – ni težko razumeti, da je bolj prijetno voditi po domačih hribih, kot pa, da se moraš za dva meseca ali več na leto preseliti nekam v tujino. Drugi pa zadeva izkušnjo uporabnika, ki je z vodnikom bolj varna in lahko tudi bolj doživlja. Hoja v gore zahteva določeno znanje in tudi izkušnje. Neprilavljen in neprimerno opremljen pohodnik lahko hitro zaide v težave. To se z vodnikom načeloma ne zgodi.

Res morda rahlo zatreš raziskovalno žilico v sebi, če te nekdo vodi, vendar pa ti to obenem omogoča, da varno obišeš kraje, za katere drugače morda sploh ne bi vedel, da obstajajo.

S čim si pa služiš denar?

Učim športno plezanje in pomagam v trgovini. Mi pa ne ostane prav veliko časa za kaj več, tako da še malo zaježim domače ognjišče. No, tako ali tako me pa ni prav dosti doma.

Od zatega cepina je že dobro leto. V obrazložitvi je bilo zapisano tudi, da si nagrado zaslužita tudi zato, ker sta smer splezala kot neprofesionalna alpinista. Kako sedaj gledaš na to nagrado?

Ne prav dosti drugače, kot sem takrat. Smisel alpinizma pač ni v nagradi. Mislim na to, bi bilo nevarno, ker te gotovo ta napačna želja hitro pripelje v zelo nevarno situacijo, ki je v nasprotnem primeru morda ne bi bilo. Pri sponzorjih se pa tudi ni dosti poznalo. Profesionalni alpinizem se gleda skozi število sponzorskih razmerij, ki jih imaš. Te pa je v Sloveniji precej težko dobiti.

Cilj odprave je sicer plezanje, vendar pa prideš v stik tudi z lokalno kulturo. Kako si jo doživljal, si že prej kaj potoval?

Prej nisem kaj dosti potoval, sedaj so pa tudi vsa potovanja povezana z alpinizmom in to je tudi ena od njegovih dobrih strani. Na odpravi sicer ni veliko časa za turizem, tako da bi si morda kje želel kakšen dan ali dva več. Na poti do baze si z mislimi že pri gori, nazaj grede pa si poln vtisov in ponavadi v stiski s časom in denarjem. S kulturo se sicer srečaš predvsem na dostopu, vsaj v Nepal je bilo tako. Začeli smo s hojo na 1000 m in v dobrem tednu, kolikor smo potrebovali do baze na slabih 5000 m, smo spoznali res skoraj vse. Veliko imaš kontakta z domačini, saj greš povsod peš. Splošen vtis, ki sem ga dobil, pa je, da je Pakistan veliko bolj urejena država kot Nepal. To se vidi, recimo, že pri redu med nosači. V Nepal je, na primer, na poti do baze izginil en sod. Naj bi padel v reko. Imeli smo kar srečo, ker znotraj niso bile tako nujne stvari – eden od dveh gorilnikov za uporabo v bazi in sirdarjeve (to je vodja nosačev) obleke. Šerp, višinskih nosačev, pa nismo potrebovali. Plezala sva v alpskem slogu, tako da sva s sabo na goro vzela res samo najnujnejšo.

Minimalističen slog je že nekaj let trend alpinističnih odprav. Si vseeno kakšno stvar pogrešal? In, kako to, da sta predvajanik glasbe uvrstila med minimalno opremo?

Morda kakšno boljše oblačilo. Ampak to je pač pogojeno s financami. Mp3 pa seveda. Je majhen in res odtehta na bivaku. Še sploh, če je tako slab, kot tisti na Janaku. Led je bil izjemno trd in veliko časa sva porabila, da sva izklesala čisto majhno poličko. Na koncu sva noč preživela v nekakšni majhni snežni luknji. Za glavo je glasba super, pravi balzam. Zvrsti glasbe se pa res ne spomnim. Mp3 je bil namreč od Nejca. Ampak ja, skoraj gotovo sva poslušala tudi komad od Murata & Josa Bučke.

Kristina Pahor de Maiti

Žan Kuralt, osebni arhiv Luka Stražarja

Matjaž Bogataj

violinist

»Naj se sliši še tako klišejsko, ampak ko igram violino, se počutim živega.

«

»Le ena vizija: naučiti se čim več, spoznati veliko ljudi in kar se da najbolje izpopolniti v svoji smeri.«

Matjaž Bogataj je v Kranju in njegovi okolici najbolj poznan kot dolgoletna prva violina Revijskega orkestra Gimnazije Kranj. Študiral je na glasbenem konservatoriju v Gradcu, potem pa študijsko pot nadaljeval v Münchnu, kjer mu družbo dela tudi njegova sestra Maruša. Z njim smo se pogovarjali o glasbenih začetkih, dosežkih v tujini, predvsem pa o tem, kaj ga je gnalo, da se je sploh odločil za študij v tujini.

Koliko časa že deluješ izven Slovenije?

V Avstriji sem začel s študijem, ko sem bil še redni dijak Gimnazije Kranj. Vzporedno sem torej delal prvi letnik Univerze za glasbo in upodabljajočo umetnost v Gradcu ter maturo v Sloveniji. Tega je dobrih sedem let. Leta 2011 sem naredil prvo diplomu (Bachelor of Arts), pred enim tednom pa sem tam tudi uspešno zaključil magistrski študij, tako da sem se od univerze na nek način poslovil.

Gradec je bil tvoja prva postojanka v tujini. Kakšna je izkušnja, ko se v določenem trenutku odločiš, da se boš preselil tako daleč od doma? Je bilo v začetku težko?

Nikoli nisem pomislil, da bi bila ta izkušnja slaba. Seveda imaš v vsakem scenariju pozitivne in negativne izkušnje, ampak ko sem se odločil, da bom študiral v tujini, je bila želja in vizija le ena – naučiti se čim več, spoznati veliko ljudi in se kar se da najbolje izpopolniti v svoji smeri. Za to sem seveda najbolj hvaležen svoji profesorici, ki me je na moji poti vodila in usmerjala. Zelo zgodaj je ugotovila, da najbolje delam pod pritiskom in me zato gnala do ekstremov. Ljudje smo si seveda različni. Sam sem imel srečo, da sem našel popolno kombinacijo razmeroma zgodaj.

Zakaj si se sploh odločil za glasbeni študij v tujini?

Kot mlad violinist sem se udeležil kar nekaj tekmovanj in "masterclassov" v Sloveniji in v tujini. Po nekaj nagradah in priznanjih sem se po nasvetu svojih staršev in tedanje profesorice v Ljubljani začel razgledovati zunaj naših meja. Kot glasbenik, tako kot tudi povsod drugod, moraš biti precej širok. Biti dober violinist v Sloveniji je eno, uveljaviti se v tujini pa nekaj popolnoma drugega. Definitivno še zdaleč nisem na takem nivoju, kot si želim, ampak mislim, da je to poanta našega poklica. Venomer stremeti k nečemu boljšemu, želja po izpopolnjevanju in perfekciji je ključnega pomena, če želiš rasti.

Kateri dejavniki so bili najpomembnejši, da si izbral prav glasbeni konservatorij v Gradcu?

Če sem popolnoma iskren, mi je "skir"ca padla v med", ne da bi se tega sploh zavedal. Po letu študija pri profesorju Klessu

sem se odločil, da igram za Silvio Marcovici, svetovno priznana solistka. Nikakor nisem mislil, da bo želela delati z menoj. Iskal sem karizmatično vodjo, ki bi me silila v to, da se naučim izraziti in iz sebe potegniti maksimum. Ko mi je povedala, da bi rada, da se pridružim njenemu razredu, sem mislil, da se šali. Prvo leto, ali pa celo malo več, ni bilo nikakor perfektno. Bilo je veliko prilagajanja, naučiti sem se moral delati hitreje in bolj kakovostno, ampak kmalu sem se znašel in samo še užival v vodenju.

Kdaj si sploh prvič prijel violino v roke?

Imel sem srečo, da je mami profesorica kitare v Glasbeni šoli Kranj. Ko me je prvič peljala na koncert v Kranju in sem slišal violino, sem rekel, da bi rad igral ta inštrument. Pri petih letih sem začel s klavirjem, še ne leto kasneje pa sem prvič v roke prijel lok in violino. Najboljša odločitev, ki sem jo kot otrok naredil.

Venomer stremeti k nečemu boljšemu, želja po izpopolnjevanju in perfekciji je ključnega pomena, če želiš rasti.

Kaj te je prepričalo, da si se violini popolnoma posvetil?

Mislim, da je šlo in še vedno gre predvsem za barvo zvoka. Nara-va inštrumenta je solistična, tudi v orkestru ima velikokrat glavno vlogo. Enostavno sem ugotovil, da se s tem instrumentom popolnoma poistovetim in da bi rad to delal do konca življenja. Naj se sliši še tako klišejsko, ampak ko igram violino, se počutim živega. Ni je stvari, ki bi jo rajši izvajal kot ta poklic. To ni samo delo, ampak hkrati tudi hobi.

Kdaj si prvič pomislil, da bi glasbeno lahko uspešno deloval v tujini? Si dolgo okleval pred odhodom?

Nikakor. Mislim, da ni velike razlike med študijem v Sloveniji in študijem v tujini. Če imaš priložnost, da delaš s profesorjem, s katerim se popolnoma ujemaš, nima veze, kje živiš in delaš.

Potrjevanja in dokazovanja bomo deležni kjerkoli, pa naj bo to doma ali pa kjerkoli drugje. Važno je, da najdeš prostor, kjer si stimuliran, prostor, ki te žene, da dosežeš svoj popoln potencial.

Potrjevanja in dokazovanja bomo deležni kjerkoli, pa naj bo to doma ali pa kjerkoli drugje. Važno je, da najdeš prostor, kjer si stimuliran, prostor, ki te žene, da dosežeš svoj popoln potencial.

Pred dvema letoma si doživel izjemen uspeh, saj si bil na avdiciji sprejet v Gustav Mahler Jugendorchester. Ali še deluješ v tem orkestru? Povej nekoliko več o sami avdiciji in o tem, kako je bilo delovati v taki elitni skupini vzpenjajočih se mladih glasbenikov.

Nisem edini Slovenec, ki je igral v tem orkestru, daleč od tega. Mislim, da bi se vsi, ki so v njem igrali, strinjali z mano, da je Gustav Mahler Jugendorchester nepozabno doživetje. Izmed nekaj tisoč ljudi si izbran med približno sto ali sto dvajset najboljših instrumentalistov iz cele Evrope, ki imajo priložnost, da z najboljšimi dirigenti na prestižnih evropskih festivalih izvajajo glasbo na najvišjem nivoju. Mahler je vsekakor bila izkušnja,

ki je ne bom nikoli pozabil, ampak po spomladanski turneji s Herbertom Blomstedtom sva se s sestro odločila, da je čas za nove izzive. Z Munich ARTISTriom (kjer deluje s sestro Marušo in pianistko Katharino Khodos, op. a.) smo bili na podlagi DVD-ja sprejeti v drugo rundo mednarodnega tekmovanja ACM Trio di Trieste, tako da se bomo to poletje pripravljali na to.

S svojim kakovostnim igranjem si si prislužil celo povabilo za študij na prestižni ameriški akademiji Juliard v New Yorku, a vseeno ostal v Evropi. Kaj te je prepričalo?

ZDA je bila za mojo družino prevelik zalogaj, hkrati pa sem dobil ponudbo za študij v Gradcu, tako da sem se za to odločil tako zaradi finančnih razlogov kot tudi opcije, da študiram v razredu ene od najboljših violinistk svoje generacije. Te odločitve nisem nikoli obžaloval.

Kranjčani te sicer poznajo predvsem po tem, da si deloval v Revijskem orkestru Gimnazije Kranj. V spominu je ostalo kar precej virtuosnih koncertov. Po tvojem mnenju, koliko izkušenj da mlademu glasbeniku tak orkester? Kakšni so sicer tvoji spomini na gimnazijska, pa tudi kasnejša, leta v orkestru?

Mislim, da kakršen koli (mladinski) orkester močno pripomore k rasti glasbenika, pa naj bo ta ljubiteljski ali pa profesionalen. Sam sem se iz sodelovanja s tem dotičnim orkestrom naučil

ogromno. Orkester Gimnazije Kranj je definitivno zgodba, ki se je z leti razcvetela. Mislim, da niti mi, ki smo bili v orkestru od samega začetka, nismo pričakovali takšnega odziva občinstva.

Ali z orkestrom še kaj sodeluješ?

Naslednji projekt, v katerem naj bi sodeloval, je načrtovan decembra, tako da upam, da se vidimo in slišimo takrat.

Koliko ti je izkušnja igranja v tem orkestru pomagala pri nadaljnji glasbeni poti? Ali igranje v tem orkestru že pomeni kakšno pomembno referenco za kasnejše ustvarjanje?

Kot rečeno, sem se v tem orkestru naučil precej – tako kot orkestrski glasbenik kot tudi vodja sekcije. Hkrati sem imel priložnost delati s svojimi prijatelji, kar je vedno posebna izkušnja. Zanimivo je, da je orkester pridobil kar lepo podporo na medmrežju, tako da sem že nekajkrat dobil sporočila od ljudi s celega sveta, bodisi na Facebooku ali prek e-pošte, za katere zagotovo ne bi pomislil, da bi mi pisali.

Glede na to, da v tujini deluješ že kar nekaj časa, me zanima, kako v tujini cenijo mlade klasične glasbenike in v čem se tujina razlikuje od Slovenije? Je v tujini lažje prodreti na sceno in uspeti v klasični glasbi?

Lani oktobra sva s sestro Marušo in pianistko Katharino Khodos začela magistrski študij v Münchnu, kjer sedaj tudi živiva. Še enkrat sem zamenjal prostor, spet se bo treba začeti dokazovati, ljudje te ne poznajo, ampak meni je to vedno bil izziv. Lahko rečem, da so koncerti klasične glasbe v tujini precej bolj polni kot doma. Ampak mislim, da se tudi mi premikamo v pravi smeri. Kar pa se tiče prodiranja na klasično sceno, mislim, da je razumljivo, da je v tujini še težje kot v Sloveniji, saj smo eni izmed mnogih. Trg je sicer velik, ampak dobrih mladih glasbenikov je ogromno. Zelo je pomembno, da se čim večkrat predstaviš občinstvu, si nabereš kontakte in upaš, da boš ob pravem času na pravem mestu.

V zadnjem času sta v svetu veliko prahu dvignila fanta iz dueta 2Cellos. Očitno so ljudem všeč pri-mesi klasike v popularni glasbi. Tudi ti si se že preizkusil v tem elementu, s kvartetom Quartissimo ste nastopili tudi na Evroviziji. Ali kdaj razmišljaš, da bi se še kdaj preizkusil v bolj popularnih vodah?

Mislim, da je moje mesto v klasiki, tam imam občutek, da se lahko najbolje izrazim. Še vedno pa včasih zaigram s fanti iz skupine, tako da se nisem čisto distanciral. Zgodba s Quartissimom je bila zagotovo super izkušnja, ki bi jo z veseljem še kdaj ponovil.

Ali v tem trenutku veliko koncertiraš? V kakšni zasedbi?

Trenutno največ igram z Munich ARTISTriom, saj s to zasedbo tudi študiram v Nemčiji. Čaka nas nekaj tekmovanj in snemanj, upam pa tudi, da bom kmalu lahko priredil spet kak recital v Sloveniji s fantastično pianistko Miki Aoki.

Za konec še malo o prihodnosti. Kakšne so tvoje želje in načrti? So vse tvoje misli poklicno usmerjene v glasbo ali želiš še kam drugam?

Naslednje leto se bom poleg delu s triom posvetil avdicijam v profesionalnih orkestrih in pa, upajmo, čim več koncertom. Idej in načrtov je veliko, zato najbolje, da zavijam rokave in se spravim k delu.

Ana Čehovin znanstvena raziskovalka

”Financiranje znanosti v Sloveniji je porazno. Trenutne smernice zmanjševanje financiranja visokega šolstva in znanosti ne bodo prinesle nič dobrega in mislim, da naša država očitno ne razume pozitivnega vpliva znanosti in inovacij na ekonomsko stanje.

“

»Želela sem razumeti čim več o infekcijah in boju svojega telesa z mikroorganizmi.«

Ana Čehovin je svoje življenje posvetila znanosti. Po študiju biologije na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani se je odločila, da študij nadaljuje v Londonu. Magisterij iz imunologije in infekcijskih bolezni je opravljala na London School of Hygiene & Tropical Medicine (LSHTM), doktorski študij iz celične biologije in imunologije pa na University College London (UCL). Danes je Ana Čehovin zaposlena na Centru za molekularno bakteriologijo in infekcije na Imperial College London kot znanstvena sodelavka.

V katerem življenjskem obdobju ste se odločili, da vas zanima biologija? Kdaj pa vas je od biologije zaneslo na področje imunologije?

Narava, živali in rastline so me zanimale že od malih nog. V srednji šoli sem izbrala naravoslovno smer, da bi imela čim več ur biologije in kemije. Ob koncu gimnazije zato nisem imela težke izbire glede fakultete – v mojih mislih je dolgo let obstajala le ena, in sicer Oddelek za biologijo na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Študij biologije je bil precej raznolik, a osredotočila sem se na morfologijo živali kljub temu, da so me zanimale tudi druge veje biologije. Moje zanimanje za človeški imunski sistem pa je naraslo ob posebni prelomnici. Ob koncu študija, tik po oddaji diplome, sem pristala v bolnišnici s hudo bakterijsko okužbo. Želela sem razumeti čim več o infekcijah in boju svojega telesa z mikroorganizmi. Predvsem sem želela preučevati razvoj patogenov in njihovo prilagajanje na bivanje v našem telesu. Takrat sem se odločila, da bi rada svoje znanje poglobila s podiplomskim študijem imunologije. Izbrala sem Anglijo in se vpisala na študij Imunologije in infekcijskih bolezni na London School of Hygiene & Tropical Medicine (LSHTM). Magisterij je bil le enoletni, vendar izredno naporen – še posebno za študenta iz tujine, ki mu ni v navadi, da posluša predavanja in si zapisuje v angleškem jeziku. Vendar mi je z vztrajnostjo in energijo uspelo. Dobila sem štipendijo LSHTM za delo magistrskega projekta v Gambiji na medicinskem raziskovalnem centru. Raziskava je bila zelo uspešna. Moja prva objava v znanstvenem svetu se je nanašala ravno na delo magistrskega projekta. Takrat sem se tudi odločila, da bi rada svojo kariero nadaljevala v tej smeri in opravila doktorat iz celične biologije in imunologije na University College London.

Ste bili aktivna študentka? Ste poleg študija bila dejavni v bioloških vodah ali na kakšnih drugih področjih?

Kot študentka na biologiji sem bila zelo aktivna, predvsem na področju univerzitetne politike. To rada počnem še danes, saj sem članica marsikatero komisije na univerzi, kjer sem zaposlena. Med študijem v Ljubljani sem bila predstavnica študentov v študijski komisiji na Oddelku za biologijo in predstavnica bi-

ologov v študentskem svetu Biotehniške fakultete. Poleg tega sem bila precej aktivna tudi v društvu biologov, kjer sem vodila oziroma pomagala pri vodenju raznih aktivnosti, kot so bile fotografske razstave, predavanja in poučevalni tabori biologov. Med poletjem, po končanih izpitih, pa sem se odpravila v Grčijo, kjer sem bila aktivna v društvu Archelon, ki se je ukvarjalo z zaščito morskih želv v Mediteranu.

Zakaj ste se odločili za podiplomski študij v tujini in zakaj ravno v Angliji?

Za podiplomski študij sem se odločila zaradi želje po specializaciji – študij biologije je bil namreč zame preveč obsežen. V Sloveniji je žal izbira podiplomskih študijev omejena, zato sem pogledala na tuje univerze. Angleški jezik mi je od vedno bil zelo blizu, zato sem najprej preverila študije v Angliji in ugotovila, da je tam velika izbira magistrskih študijev. Drugi, prav tako pomemben razlog za študij v tujini, je bila želja po spoznavanju sveta. London je v mojih očeh svetovna prestolnica in želela sem nekaj časa živeti v takem mestu. Ni mi bilo žal – prvi dan študija sem ugotovila, da moji sošolci prihajajo iz 70. držav. Tako sem se preko druženja in pogovorov z njimi učila o različnih kulturah in tako spoznavala svet.

Kako so to odločitev sprejeli vaši starši?

Kljub temu, da je bilo mojim staršem hudo, ko sem stopila na Adriino letalo, namenjeno v London, so mojo odločitev za študij v tujini zelo podpirali. Že nekaj časa so vedeli, da si želim v svet, zato jih ta odločitev ni presenetila.

Kako se vam je to izšlo iz finančnega vidika?

Odhod v tujino je precej naporen s finančnega vidika, še toliko bolj pa, ko si študent brez prihrankov. Imela sem Zoisovo štipendijo in nekaj finančne pomoči s strani staršev. Prijavila sem se tudi na financiranje študija v tujini preko takratne Ad Future (sedanjega Javnega sklada RS za razvoj kadrov in štipendij). Žal mi štipendije za študij v tujini niso odobrili, vendar sem si študija v tujini tako zelo želela, da me to ni odvrnilo. Ad Futura je takrat dala možnost študentom, da najamejo kredit in s tem sem si krila stroške šolnine in življenjskih stroškov v Londonu.

Kaj je po vašem mnenju največja razlika v načinu študija pri nas in v Angliji?

Največja razlika med študijema je financiranje – Anglija je zelo ponosna na svoje univerze in njihovo visoko cenjenost v svetu, zato veliko denarja nameni visokemu šolstvu. Poleg tega v Angliji obstajajo tudi šolnine, ki so predvsem letos zelo visoke. Vse to se odraža v visoki kakovosti študija. Za znanstveno področje to pomeni uporabo sodobne laboratorijske opreme, knjižnice zapolnjene s knjigami in dostop do vse potrebne literature na spletu. Poleg tega imajo študentje na voljo tudi tutorja, ki je ponavadi predavatelj ali profesor in študenta usmerja pri pisanju člankov, esejev in pri samem študiju. Univerza tudi organizira dodatne neobvezne tečaje za poglobljanje znanja. Proti koncu študija pa je veliko dodatnih tečajev, namenjenih pisanju CV-ja in prošnji ter pomoči pri iskanju službe.

Kaj menite o financiranju znanosti v Sloveniji?

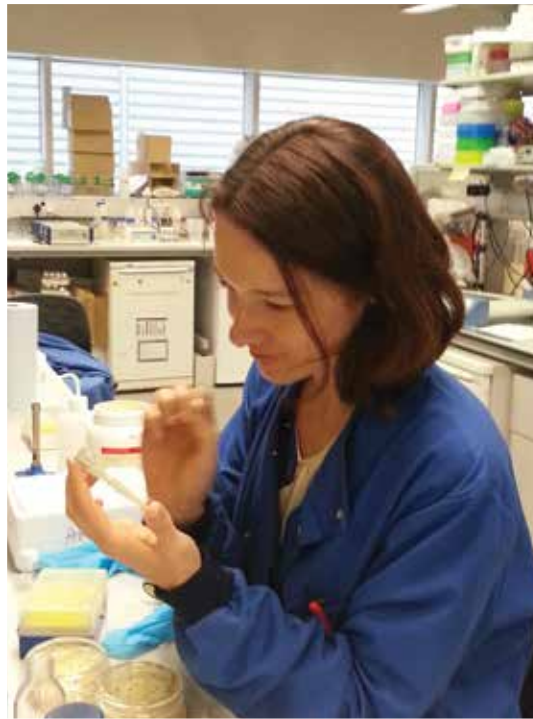
Slovenija je majhna država in razumljivo je, da financiranje znanosti ni primerljivo z nekaterimi večjimi evropskimi državami. Vendar kljub temu menim, da je financiranje znanosti v Sloveniji porazno. Trenutne smernice zmanjševanje financiranja visokega šolstva in znanosti ne bodo prinesle nič dobrega in mislim, da naša država očitno ne razume pozitivnega vpliva znanosti in inovacij na ekonomsko stanje.

Med magistrskim študijem ste odšli v Gambijo. Zakaj ta korak? Kako dobro opremljeni so tam laboratoriji?

Univerza LSHTM, na kateri sem delala magisterij, je študentom dala možnost štipendij za delanje magistrskih projektov v tujini. Profesorji so nas spodbujali, da del študija opravimo v tujini, zato sem to možnost izkoristila in se prijavila na projekt v Gambiji. Izbrala sem jo zato, ker so profesorji z univerze veliko sodelovali z znanstveniki v medicinskem raziskovalnem centru v Banjulu, glavnem mestu. Sam center je financiran s strani Anglije, vendar je v centru zaposlenih veliko Gambijcev, pa tudi nekaj Angležev. Center obišče veliko študentov, predvsem študentov medicine s celega sveta, ki delajo tako v raziskovalnem centru, kot tudi v sosednjem kliničnem centru. Kot študentka infektivnih bolezni sem se za potovanje v Gambijo še posebej navdušila, saj je tam veliko bolezni, ki jih v Evropi ne vidimo prav pogosto. Ni mi bilo dovolj le brati in se učiti o boleznih, želela sem jih videti na lastne oči. Delala sem na projektu na temo novih diagnostičnih testov za odkrivanje tuberkuloze in presenečena sem bila, kako dobro so opremljeni laboratoriji. Standard je primerljiv angleškemu. Tuberkuloze je v Gambiji kar precej, zato sem imela tudi veliko dela. Vsak dan sem dobila številne vzorce krvi pacientov, ki jih je bilo treba analizirati. Vendar sem prosti čas izkoristila za pogovore s sodelavci o njihovih izkušnjah z malarijo, obiskala bolnike s tuberkulozo in otroke s hudim vnetjem oči ali trebušnim vnetjem.

V Gambiji ste se nekajkrat pridružili skupini zdravnikov. Kakšna je bila vaša izkušnja?

Med bivanjem v Gambiji sem se tudi pridružila skupini lokalnih zdravnikov, ki so dostavljali zdravila obolelim v oddaljenih

krajih. Ceste so bile tako porazne, da smo se včasih le s težavo prebili do obolelih. Tako sem imela možnost oditi iz glavnega (in relativno bogatega) glavnega mesta in videti podeželje Gambije. V deželi, kjer je tropska bolezen za vsakim korakom, kjer otroci redno zbolijo za malarijo in kjer ljudje res nimajo veliko, sta veselje in sreča neizmerna. Predvsem pa so veseli ob pogledu na belca. Predvsem ženske se niso mogle načuditi, kako lepa je bela koža.

Kaj pomeni za mlado biologinjo magisterij iz London School of Hygiene & Tropical Medicine štipendija ter doktorat iz celične biologije in imunologije na UCL? Ste to doživljali kot dokončen preboj na področje imunološke znanosti ali je bil to pričakovan korak?

Uspeh pri magisteriju in doktoratu sem doživljala kot dokončen preboj na karierni poti, ki sem jo že nekaj časa imela v mislih. Želela sem si priti do take stopnje, kjer bi lahko sama vodila svojo skupino znanstvenikov in svoje projekte. Zato je bil doktorat pričakovani korak, saj brez tega, vsaj v Angliji, ne gre. Nadaljevanje šolanja v Londonu je bil zame logičen korak – med magisterijem sem imela možnost spoznati druge univerze in znanstvenike na področju imunologije in sem se tako lažje odločila za projekt in univerzo. Doktorati so v večini primerov financirani preko štipendij, saj so stroški tako veliki, da brez denarne podpore s strani države ali industrije ne gre. Zato je konkurenca pri prijavih precej velika, opravljanje samega doktorata pa precej zahtevno.

Že pred oddanim doktoratom ste imeli zagotovljeno službo v Angliji. Kako ste prišli do službe v Centru za molekularno mikrobiologijo in infekcije na Imperial College London?

V zadnjem letniku doktorata so nas univerza in profesorji spodbujali, da razmislimo, kje bi radi pristali po doktoratu, bodisi v akademiji bodisi industriji ali kje drugje. Zato sem se začela prijavljati za službe v akademskem svetu in tudi izven že dobrih šest mesecev pred zaključkom. Vendar me je Center za Molekularno bakteriologijo in infekcije na Imperial College London še posebno pritegnil. Gre za edini center v Angliji, namenjen izključno preučevanju bakterij in infekcij, ki jih ti mikroorganizmi povzročajo. Na centru sem se prijavila na razpis za službo in dobila ponudbo za delo na področju raziskav meningitisa. Vendar je bil pogoj takojšnji začetek dela, kljub temu, da moj doktorat še ni bil oddan. Ker sem si zelo želela te službe, sem na to pristala, doktorat pa pisala zvečer in med vikendi. Ko sem končno oddala doktorat, sem si oddahnila in se popolnoma posvetila sedanjim službi.

Kot študentka na biologiji sem bila zelo aktivna, predvsem na področju univerzitetne politike. To rada počnem še danes, saj sem članica marsikater komisije na univerzi, kjer sem zaposlena.

Je to vaša sanjska služba? Koliko časa vam ob nornem delavniku ostane za družino in prijatelje?

Sanjska služba? Nisem prepričana, vem le, da rada delam, to, kar delam. Žal ni lahko biti znanstvenik v akademskem svetu – pogodbe za delo so kratkoročne, kar predstavlja stalni boj za prijave za financiranje projektov. Poleg tega je konkurenca velika in zato je treba trdo delati, da si vedno en korak pred ostalimi. Tak način dela ima seveda svoje posledice – redki so tisti, ki imajo družine, in zato se še posebej ženske težko odločajo za nadaljevanje take kariere do stopnje profesorja. Zato na višjih akademskih mestih vladajo predvsem moški. Delo v laboratoriju za nekatere postane način življenja in časa za ostale stvari, kot so prijatelji in družina, ostane malo. Vendar sem mnenja, da smo lahko uspešni tudi, če več časa posvetimo življenju izven laboratorija in manj časa pisanju projektov. Moj delovnik je naporen, vendar si vzamem čas za prijatelje in se ne nameravam posvetiti izključno znanosti. Kje bom pristala v prihodnosti, pa še ne vem – svet je velik in odvisno je od tega, kam naju bo z mojem, ki je Anglež, življenje odpeljalo.

Barbara Zupanc

arhiv Ane Čehovin

Nataša Kramberger pisateljica

”
Stanje za mlade pisatelje je
v Sloveniji boljše kot kjerkoli
drugje v Evropi.“

Iz Jurovskega Dola v Berlin

Nataša Kramberger je mlada pisateljica s Štajerske, ki je nase opozorila s prvcem Nebesa v robidah. Odmeven roman je prejel nagrado Evropske uni-
je za književnost in bil nominiran za Kresnikovo nagrado. Novo delo je že na
vidiku, a o njem še ne želi govoriti. Pravi, da zaradi vraževerja. Preko žic se je
zaradi geografske oddaljenosti zato razgovorila predvsem o svojem življenju v
Berlinu, kjer stanuje že več let, ter o ekološkem projektu Zelena centrala, ki
deluje v njenem domačem Jurovskem Dolu.

Kako je živeti v Berlinu in zakaj si se odločila preseliti prav tja?

V Berlin sem prišla po
naključju in potem ostala; če
sem povsem iskrena, bi se
mi lahko povsem isto zgo-
dilo s katerim koli drugim
mestom. Potrebovala sem
nekakšen »nevtralni prostor«
in malo distance do doma,

kar mi Berlin še vedno ponuja in zato sem tudi še vedno tu.
Moram pa priznati, da zadnje čase vedno teže zdržim več kot
tri mesece skupaj; vsakič znova potrebujem malo odmora in
se potem vozim z vlakom gor in dol po kontinentu. Še pose-
bej poleti je Berlin precej nevhvaležno mesto, polno turistov in
mladih »umetnikov«, ki, prepričani, da so prišli v najmodernejšo,
najtolerantnejšo in najcenejšo evropsko prestolnico, tako raz-
sipujejo s svojim navdušenjem, da postaja že nevzdržno. Kdor
»res« živi v Berlinu, kdor torej to mesto poskuša tudi slišati in
ne zgolj preglasiti, ve, da zna biti tudi precej surovo, nasilno in
žalostno, polno razrednih razlik, revežev in osamljenih duš. Ta
drugi, resnični Berlin mi je kljub nelagodju, ki mi ga zbuja, bližji
in ljubši od tistega prvega, ki ga povezujem z novimi arhitekti,
modernimi hišami in »vintage« trgovinami z oblačili.

Mnogi sposobni mladi odhajajo v tujino, ker doma ne dobijo pravih priložnosti, ker ne poznajo pravih ljudi. Je bila zgodba pri tebi podobna?

Ne, moja zgodba je popolnoma drugačna, sploh pa ne ver-
jamem v to, da lahko dobiš priložnost le, če poznaš prave ljudi.
Tudi ne verjamem, da ne bo kdo mislil, da priložnosti ležijo za
vsakim ovinkom in da je vsak krojač lastne usode. Popolnoma
jasno mi je, da je pri uresničevanju življenjskih načrtov mnogim
dosti lažje, ker pač izhajajo iz »pravega« okolja. To je nepravilno
in kadar le morem, se borim proti temu. Obenem pa verjamem,
da lahko ljudje marsikaj napravimo s samoorganizacijo. S
povezovanjem. S skupnim delovanjem. To pa je v Sloveniji dosti
bolj preprosto kot marsikje drugje, kar z distance tudi – se mi
zdi – boljše vidim. Sama sem odšla v tujino, ker se mi to pre-
prosto zdi »normalna« razvojna pot. V Mariboru in Ljubljani se

nisem mogla več ničesar naučiti, Slovenija mi je postala tesna
in potrebovala sem nove, drugačne izkušnje. Še zdaj sem
prepričana, da je bila to zame edina možna pot; moj majhen ro-
jstni kraj me je s svojim delovanjem preveč zaznamoval in zelo
kmalu mi je bilo jasno, da takšno odraščanje nujno potrebuje
zelo močno protitež, če naj kdaj stopim iz ozkih miselnih ok-
virjev delovanja in bivanja, ki ti jih v žibelko položi vaško okolje.
Že res, da lahko človek veliko širine pridobi tudi z močjo misli
in lastne domišljije, da potovanja ne prinesejo že a priori tudi
razširjenih horizontov, pa vendar. Meni je pomagalo in vesela
sem, da sem šla. Postala sem dosti bolj samozavestna, a v isti
sapi tudi dosti bolj skromna, ne vem, kako naj to bolje razložim.
Zdi se mi, da bolj razumem, da je moj dom res svet in da je
treba v življenju delovati širše, udarnejše; skratka, miselnost, da
je bolje biti prvi na vasi kot drugi v mestu mi ni najbližja, ker
se uspešnost nekoga po mojem meri po tem, kakšen učinek
ima njegovo delo na okolico, ne pa zgolj po tem, kakšen (po
možnosti merljiv z denarjem in neformalno močjo) učinek ima
na njega samega ...

Kako z distance gledaš na precej neprijetno eko- nomsko situacijo, v kateri se je znašla Slovenija, in kako se s svetovno krizo spopadajo Berlinčani?

Tudi v Berlinu je hudo in tudi tukaj je najhujše za isto skupino lju-
di kot v Sloveniji: za skupino, ki je tako ali tako že zmeraj najbolj
prikrajšana. A zdi se, da so bili tukaj na krizo malo bolj priprav-
ljeni; da so bolj razumeli, kaj se lahko zgodi, pa seveda je nemški
trg večji in omogoča vsaj nekakšno medlo upanje v boljšo pri-
hodnost. Mislim pa, da si malokdo v Sloveniji predstavlja, kako
hudo se je s takšno krizo spopadati v velikih mestih. Tukaj nihče
nima svojega vrta s hrano, ni prijaznih sosedov, ki bi ti in tam
podarili kakšen šop korenja ... Zime so mrzle in ljudje nimajo
svojih stanovanj, pač pa večinoma živijo v najemniških, katerih
cene se nezadržno višajo, višajo se tudi stroški za ogrevanje,
elektriko, plin, še posebej tiste, ki jih ne uravnava država in so
popolnoma podrejene razmeram na trgu, ki nima nikakršnega
posluha za stiske ljudi ... Škoda je, da mnogi Evropejci, tudi
Slovenci, ne razumemo, kako pomembno je, da nekatere do-
brine ostanejo javne in da ne preidejo na trg; recimo voda,
električna omrežja, da o pravici do svojega malega vrtička in
lastnih semen sploh ne govorim. Krizo torej vidim kot priložnost
za drastično spremembo, ki mora priti. Več mora biti samoor-

ganizacije, samopreskrbe, solidarnosti in predvsem spoštovanja naravnega ravnovesja. Ne moremo živeti v stalni rasti, v stalnem »razvoju«, v katerem majhen del prebivalstva bogati na račun večine Zemljanov in predvsem na račun Zemlje. Trpko je, da krizo plačujemo mi, mladi, nepremožni, čisto »navadni« ljudje, ki v svojih življenjih nismo naredili nič takšnega, za kar bi si zaslužili to kazen. A ne smemo se zlomiti. Naša predaja je njihova moč. Rešitev obstaja in imenuje se upor.

Ne želim si teh sodobnih mest, ki so vsa ista – če se z vlakom pelješ od severnega Baltika do Črnega morja boš le redko še naletel na mesto, ki se bo zares povsem razlikovalo od tistega, ki si ga videl pred njim.

Razpeta si med različnimi deli sveta. Kako okolje, v katerem se nahajaš, vpliva na tvoje pisateljsko delo?

Vsako okolje vpliva drugače in navsezadnje so se do danes vsa ta okolja tudi že zčila v nekakšno ustvarjalno atmosfero, ki jo vedno nosim s seboj in ki mi omogoča, da lahko v vsakem trenutku živim v tisočih vzporednih svetovih ... Sicer se mi tudi zdi, da takšna premikanja gor in dol v mojo literaturo vnašajo tudi nekaj nostalgije, otožnosti in večnega hrepenenja; ljudje

smo taka smotana bitja, da dostikrat hrepenimo po tistem, česar ni oz. kar je že bilo, kar še bo oz. kar bo samo v naši glavi. Ja, se mi zdi, da ti geografski premiki name še najbolj delujejo na ta način: vedno bolj sem nostalgična. Pogrešam ljudi, ki so na stotih različnih koncih sveta in ki jih nikoli ne bom imela vseh na kupu, in pogrešam to ulico, to moje nevidno mesto, ki živi zgolj v moji glavi in v katerem na eni ozki ulici z balkoni in sveže opranim perilom živijo vsi, ki jih imam rada.

V romanu Nebesa v robidah je prepletanje različnih kultur eden izmed najmočnejših motivov zgodbe. Kaj ti pomeni multikulturalnost?

Če sem iskrena: ne vem. Sama sem zelo navezana na svoje »korenine« in težko razumem svet, v katerem se te korenine, kulture, vraže, bajke in posebnosti premešajo do neprepoznavnosti. Nekateri pravijo, da je to multikulturalnost, a sama si take multikulturalnosti ne želim. Ne želim si teh sodobnih mest, ki so vsa ista – če se z vlakom pelješ od severnega Baltika do Črnega morja boš le redko še naletel na mesto, ki se bo zares povsem razlikovalo od tistega, ki si ga videl pred njim. Nočem te mešanice. Ne verjamem, da lahko drug z drugim v miru, ljubezni in spoštovanju živimo le tako, da pozabimo na svoje korenine in popolnoma prevzamemo nekakšno kvazi multi-kulti mešanico, ki ni nič drugega kot diktat nekih modnih znamk, dotičnih fabrik in življenjskih stilov. Multikulturalnost je zame svet, kjer je vsakemu dobro tam, kjer si želi živeti, pri čemer lahko svobodno izbira (in spet: kaj je to, svobodno izbirati?), kakšen odnos bo imel do svojih korenin, do okolja, iz katerega izhaja, in do okolja, v katerem živi.

Kakšno je stanje za mlade pisatelje? Je bila pot do izdaje prvega romana težka?

Stanje za mlade pisatelje je v Sloveniji boljše kot kjerkoli drugje v Evropi. Nikjer ni toliko delavnic, natečajev, spletnih portalov, mentorjev in nagrad, ki bi mladim ljudem omogočili tako zgodnje spoznavanje z literaturo in celo izdajanje lastnih literarnih del. V primerjavi z mojimi evropskimi kolegi torej moja pot do izdaje prvega romana sploh ni bila težka. Že pri osemnajstih sem pisala za časopis Večer, kjer sem opravila tudi več poletnih praks, kar je bila zame zelo pomembna predpriprava na izdajo knjige. Zelo hitro sem dobila priložnost, da objavim daljše tekste, ne le kratkih novic, objavljala sem reportaže in reportažne eseje, ki so od vseh novinarskih žanrov najbližji literaturi. Pot do romana se je zgodila zelo naravno, bila je dokaj »logična«. Tudi pri drugih slovenskih ustvarjalcih vidim, da zelo hitro in brez večjih težav izdajo svoje prvence, tudi glede na evropsko povprečje so slovenski avtorji prvencev daleč med najmlajšimi ... To je zanesljivo ena dobra stran slovenske majhnosti. Kadar je neka stvar dobra, skoraj nikoli ne ostane neopažena. Mogoče pri nekaterih traja malo dalj časa, a slej ali prej splava na površino. To bi morali bolj ceniti. Velikokrat zavidamo »večjim jezikom«, češ da imajo več možnosti. A mladi avtorji v Nemčiji, Italiji, Franciji, Španiji, da o Veliki Britaniji sploh ne govorimo, zelo težko dobijo priložnosti, kot jih dobijo slovenski avtorji. Tam brez bogate založbe in velikega agenta nikamor ne prideš. Boj je surov, agresiven in usoden za večino avtorjev.

Še najbolj sem se ustalila na poti. Ali pa, bolje rečeno: v literaturi.

Zakaj si se odločila ustanoviti Zelena centralo in kakšna je tvoja vloga v njej?

Kadar ne pišem, rada počnem kaj »z rokami«. Sploh pa že nekaj časa raziskujem načela socialne ekologije, ki jih je že dolgo pred »ekološkim bumom« začel razvijati Murray Bookchin. Verjamem v samoorganizacijo in samopreskrbo. Predvsem pa mi gre na živce, da slovensko podeželje vsi povezujejo zgolj z gasilskimi veselnicami in društvu kmečkih žena. Mislim, nič slabega o gasilskih veselnicah in društvih kmečkih žena, sama jih imam zelo rada. Vseeno pa verjamem, da je na slovensko podeželje treba prinesiti tudi še kakšne drugačne kakovostne vsebine, pri čemer imam v mislih predvsem ekološko socialno podjetništvo, umetnost in skrb za lokalno izročilo – naravno in kulturno. Ko so v mojem malem Jurovskem Dolu z neokrnjenim potokom

in širnimi gozdovi na nekih županskih volitvah začeli govoriti o gospodarskem razvoju, industrijski coni in bencinski črpalki, ki da jo nujno potrebujemo (Jurovski Dol je štiri kilometre oddaljen od Lenarta, ki ima dve bencinski črpalki, pa tudi ogromno industrijsko cono in sedem ali osem trgovskih centrov), sem skoraj padla v nezavest. Najbrž je bilo tisto takrat še zadnji dokaz, da je treba nujno vzpostaviti resno in predano skupino, ki bo na temeljih lokalne naravne in kulturne dediščine »izvajala« trajnostni razvoj, ki ni nič drugega kot gospodarski razvoj, s to pomembno razliko, da je, drugače kot industrijske cone sredi gozdov, dober do ljudi in narave.

Zelena centrala je neformalna skupina svobodnih duhov; vsak se lahko pridruži kadarkoli in za kolikor časa se mu zljubi. Moja vloga v njej je predvsem programska – izmislila sem si nekaj projektov, ki jih zdaj poskušam voditi ali pa vsaj približno izvajati ...

Prav zaradi projekta Zelena centrala in dokumentarnega filma Polne vreče zgodb sem dobila občutek, da ima podeželje zate prav poseben pomen. Zanimivo, da si se kljub temu ustalila v vele mestu.

Ja, kot sem rekla že zgoraj: jaz nisem pobegnila od doma, ker bi mi tam slabo šlo. Zelo rada se vračam in pravzaprav to zelo pogosto počnem. Poleti, recimo, sem zmeraj v Jurovskem Dolu, kjer kopljem krompir, skrbim za sadovnjak in nabiram hruške. Včasih naredimo kakšen literarni večer, plesno predstavo ali kino maraton na prostem. Fajn se mam, pridite kaj. Saj sem že rekla, da težko zdržim na enem mestu več kot tri mesece naenkrat. In zato bi bilo zelo narobe trditi, da sem se kjer koli ustalila. Še najbolj sem se ustalila na poti. Ali pa, bolje rečeno: v literaturi.

Petra Ajdovec
 Daniele Croci

Lina Gantar

strateška svetovalka za oglaševanje na Googlu

”

Slovenija je lepa in tu imam družino in prijatelje, vendar ni ravno veliko prostora za ustvarjanje kariere, še manj pa za nekoga, kot sem jaz, ki nima neke začrtane poti, ampak želim izkusiti čimveč različnih stvari. “

»Brez dvoma lahko rečem, da si v tem trenutku ne bi mogla želeči boljše prve redne zaposlitve.«

Lina Gantar, 24-letna Kranjčanka, se najraje prepušča toku življenja. Medtem ko velika večina slovenskih študentov pri njenih letih opravlja manj kvalificirana dela prek študentskega servisa ali išče prve resne delovne izkušnje v smeri kariere, je Lina že zaposlena pri Googlu kot strateška svetovalka za oglaševanje za slovenski trg. Z Zapikom smo jo ujeli v Monaku, kamor je prišla na podelitev diplome ob zaključku magistrskega študija, a vseeno uspela najti čas za naša vprašanja. »Podpiram, da čim več Slovencev izkusi tujino, ker se mi zdi, da jih veliko zamuja velike priložnosti,« je dodala ob koncu izčrpnega intervjuja.

Študirala si na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, ESSEC Business School v Parizu in mednarodni univerzi v Monaku. Kateri izmed študijev ti je največ dal?

Največ sem se definitivno naučila na ESSEC Business School, saj je priznana kot ena izmed najboljših šol na svetu in jo poznajo povsod. Študij je bil zelo dinamičen. Največja razlika je bila v tem, da je bilo delo sprotno in obvezna udeležba na vseh predavanjih in vajah ter neizmerno število skupinskih nalog, ki prinesejo ponavadi več kot 50 % končne ocene. Na koncu smo imeli pet izpitov v treh dneh, vendar zaradi obveznega sprotne dela to ni bilo preveč zahtevno, saj je bilo pravzaprav treba le obnoviti stvari in si morda zapomniti par teorij. Razlike med našim in študijem v tujini so tako velike, da je kar težko opisati vse. Morda dve najpomembnejši razliki, poleg že omenjenega sprotne dela. Prvo je živahno študentsko življenje: nenehno se je tako v Parizu kot v Monaku nekaj dogajalo – od študijskih zabav na fakulteti (dejansko v telovadnici ali kar na hodnikih) do tedenskih sejmov (na primer sejem čokolade v atriju šole v Parizu). Drugo pa povezava z delodajalci: na obeh fakultetah so nam predavali menedžerji in uslužbenci velikih podjetij, prav tako pa so mesečno prihajali na faks v iskanju novih kadrov in zbirali življenjepise. Na primer v Pariz je prišel Cartier, v Monaku pa Bottega Veneta in Louis Vuitton.

Slovenskemu študiju velikokrat očitamo, da je preveč teoretiziranja in premalo prakse, na koncu pa diplomantje in magistrantje pridejo na trg delovne sile neopremljeni za potrebe delodajalcev. Kakšne so tvoje izkušnje?

Definitivno je tako. Sicer so mi razne osnove iz teorije, ki sem jih pridobila na začetku študija na ekonomski fakulteti, prišle zelo prav, vendar je večina dela v Parizu in Monaku temeljila na praktičnih primerih. Še posebej v Monaku smo morali vsak

teden predelati vsaj pet študij primerov (»case studies«) – to je ponavadi 20 strani primera nekega podjetja v določeni situaciji, potem pa smo morali v skupini najti najboljšo rešitev za dotično podjetje in narediti predstavitev. Kot primer: narediti smo morali novo marketinško strategijo za Mercedes in izbrati drugo ciljno skupino za podjetje. Tega je bilo še veliko. Čeprav je to v času študija predstavljalo veliko breme, saj se porabi veliko ur za usklajevanje v skupini in brainstorming, pa, ko pogledam nazaj, to brez dvoma zelo koristi, saj je potrebna direktna aplikacija teorije na primeru iz prakse, kar lahko v prihodnosti na delovnem mestu pride zelo prav. V Sloveniji lahko nekdo 100 % ve točno, kako zgraditi oglaševalsko akcijo in marketinški plan, vendar ga še nikoli v življenju ni naredil sam.

V Monaku si študirala »Management of Luxury Goods and Services« (menedžment prestižnih dobrin in storitev, op. a.). Sliši se zelo fino. Za kakšen študij gre in zakaj si se odločila zanj?

Zgodba je zelo dolga – ko sem študirala na ESSEC, sem videla, da imajo tam program MBA (Masters of Business Administration) za Luxury Brand Management. Zdelo se mi je nekaj novega in zelo zanimivega, zato sem se malo bolj pozanimala o programu. Izkazalo se je, da je namenjen ljudem, ki imajo več kot 5 let izkušenj v industriji, zato zame ni bil primeren. Se je pa porodila ideja, da obstajajo v tujini zelo zanimivi magistrski programi, ki so super nadgradnja osnovnemu dodiplomcu iz ekonomije ali poslovnih ved. Začela sem raziskovati, najprej našla podoben program v Sao Paulu (Google najde vse), šla tja celo na intevju, vendar je bilo le malo predaleč za tisti čas. Potem pa sem našla program v Monaku, slišalo se je super zanimivo, se prijavila ter bila sprejeta. Študij je bila dejanska aplikacija vseh podsmeri poslovnih ved – trženja, financ, komunikacij itd. – na svet luksuznih znamk. V okviru programa je bilo 10 mesecev predavanj, potem pa obvezno pripravništvo ter poročilo o

priljubljenosti, ki je moralo biti nekako povezano z magistrsko nalogo. Včeraj, leto in pol po zaključku, sem uradno prejela diplomu na slovesnosti v Monaku. Zaradi programa mi je bila omogočena praksa pri eni izmed luksuznih revij v Londonu, ki je trajala 6 mesecev, potem sem napisala magistrsko nalogo, jo zagovarjala, in voila – diploma v žepu.

Kot študentke omenjenega študija si predstavljam dekleta v Loubutinkah, s torbicami Louis Vuitton in drznimi kreacijami modnih oblikovalcev, ki navdih iščejo pri Carrie iz Seksa v mestu. Se motim?

Hehe, niti ne. Sicer so bili študentje iz vseh vetrov (tudi fantje v Louboutin supergah!). Na moj program smo prišli iz 32 različnih držav, in popolnoma različnih ozadij – nekateri so pred tem študirali jezike, geografijo, dizajn, samo nekaj pa nas je pred tem študiralo ekonomijo. Imela sem kar veliko sošolk, ki so nosile torbice Hermes in čevlje Louboutin, to drži, vendar to v Monaku nekako moraš pričakovati. Bilo je zanimivo, čeprav če sem iskrena, kar malo preveč podobno seriji Gossip Girl – malo mesto, še manjša šola, in veliko razvajenih mladih. Zgodb je še in še: od sošolca, ki je koncertni pianist in pri 21-ih leti vozi Aston Martina, do sošolca, ki je belgijski baron in podobno.

Zgodb je še in še: od sošolca, ki je koncertni pianist in pri 21-ih leti vozi Aston Martina, do sošolca, ki je belgijski baron in podobno.

Življenje v Monaku najbrž ni poceni. Kako si se znašla s financami?

Sama sem bila ena izmed redkih, ki je živela v Nici v Franciji. Vsak dan sem se v Monako vozila z vlakom, kar je bilo sicer le 15 minut v vsako smer, tako da manj kot Kranj–Ljubljana. Nica je bila relativno ugodna glede na Pariz in Monako, se pa da povsod zapraviti, kolikor imaš, brez problema. Sama sem imela srečo, da sta me starša podpirala v mojih odločitvah, preden pa sem odšla na študij, pa sem tudi prodala svoj avto, tako da sem lahko tudi sama malenkost prispevala. Če bi živela v Monaku, bi bilo mnogo težje. Najemnine so zelo visoke, cene pijač še bolj. Vendar sem bila vesela, da sem se odločila živeti v Nici, saj v Monaku, kakor koli ljudje že mislijo, da je ne-vem-kaj, pravzaprav ni veliko za početi. Vse, kar je, so fini hoteli in klubi, kar je super za vikend ali teden počitnic, za študentsko življenje pa bore malo izbire. Nica pa je malo večja mediteranska Ljubljana, z izjemnim podnebjem (okoli 20 dni dežja na leto) in mnogo možnostmi za raziskovanja.

Tvoja strast so očitno potovanja, pri 19 si celo ustanovila svojo lastno potovalno agencijo. Kam si se odpravila nazadnje? Kam bi še rada šla?

Ja, od majhnega sem rada potovala. Prvič sem se odpravila za 1 mesec na tečaj angleščine v Oxford, ko sem bila stara 15

let. Od takrat sem vsako poletje odšla nekam na kakšen tečaj – v Oxford na tečaj flavte, Barcelono na španščino, La Rochelle na francoščino, Sao Paulo na portugalščino itd. Nazadnje – uf, Dublin? Odkar sem študirala v Monaku, nisem imela preveč časa za turistična potovanja, saj sem se potem preselila v London za 6 mesecev in potem v Dublin, vmes pa odhajala v Monako na zagovor in diplomu ter, odkar živim v Dublinu, mesečno obiskovala prijatelje v Londonu. Da sem raziskovala, sta bila nazadnje road-trip po Provansi, ko smo si vzeli podaljšan vikend s sošolcema, ter podaljšan vikend v Amsterdamu. Aha, no pa podaljšan vikend v Stockholmu, ko sem imela pripravništvo v Londonu. Sedaj, ko sem redno zaposlena, je malo več možnosti za financiranje daljših potovanj, tako da septembra načrtujem 10-dnevni oddih s prijateljicami v New Yorku ter, če bo sreča dala, še krajši obisk prijatelja v New Delhiju.

S kozmopolitanstvom so povezani tudi jeziki. Si prava poliglotta. Koliko jezikov tekoče govoriš?

Tekoče tekoče bi morala reči angleško in slovensko. Brez težav se sporazumevam v francoščini, vendar nisem še na nivoju, da bi lahko delala v Franciji – no, brez problema bi bila tajnica, kaj več pa težko. Enako velja za portugalščino. Za nemščino sem opravila Zertifikat Deutsch, ki mi sicer omogoča delo v Nemčiji, vendar nimam pogosto priložnosti, da bi vadila, tako da sem se spremenila bolj v pasivno uporabnico – razumem še vedno vse, je pa malo težje kaj spraviti iz mene. To je ena izmed težav, če te privlači več jezikov – če ni to edina stvar, s katero se ukvarjaš, ne zmoreš vseh obnavljati, kolikor bi bilo potrebno. Zelo dobro razumem tudi špansko, vendar sem po obisku tečaja portugalščine in treh obiskih v Braziliji svojo španščino nekako pretvorila v portugalščino, in kadarkoli želim komunicirati v španščini, iz mene letijo le portugalske besede, hehe.

Doslej si počela že veliko različnih stvari ... od inštruktorice aerobike, analitičarke, organizatorke dogodkov do svetovalke za strateško oglaševanje na Googlu, kjer delaš od marca letos. Kaj točno počneš?

V Googlu pomagam slovenskim oglaševalcem, ki uporabljajo AdWords program za oglaševanje. Pomagam jim z optimizacijo in reševanjem tehničnih problemov. Potem pa je tu še veliki drugi projekti, ki pridejo sproti.

Ko nekdo reče, da dela na Googlu, najprej osuplo izdavimo »vauuu«, nato pa takoj pomislimo na super delovne pogoje, lepo opremljene pisarne, igralne koticke, geeky sodelavce ... Je služba zares tako sanjska?

Služba je definitivno ena a. Meni sicer največ pomeni to, da sem lahko popolnoma samostojna v tujini, kar sem si želela že dolgo. Je pa večina stvari, ki se govorijo, resnična: brezplačen fitnes, bazen, hrana, super ljudje in definitivno zelo dinamično življenje izven delovnega mesta. Življenje na Googlu me včasih kar malo preveč spominja na Erasmus izmenjavo – polno mladih ljudi in zanimivih izkušenj. Brez dvoma lahko rečem, da si v tem trenutku ne bi mogla želeli boljše prve redne zaposlitve.

Kako si sploh prišla do Googla, kakšen je bil selekcijski postopek?

Google je bil pravzaprav naključje – ravno sem končala prakso v Londonu in se vrnila domov. Takoj čez en teden sem odšla v Monako zagovarjat magistrsko nalogo, ko me je kolega iz Googla obvestil, da iščejo nekoga, ki bi podpiral slovenski trg za Google AdWords. Nikoli nisem niti razmišljala o delu pri Googlu, za službo sem se takrat že skoraj 1 mesec prijavljala v Londonu, kjer sem mislila ostati. Vseeno sem se prijavila, takoj naslednji dan prejela klic iz kadrovske službe in dan zatem imela že prvi telefonski intervju. Potem je šlo zelo hitro naprej, kar v Monaku sem opravila še naslednji telefonski intervju ter tudi 3 intervjuje

preko internetne konference. V roku enega tedna sem prejela ponudbo za službo in nekako se mi je zdelo, da Google ne gre zavrniti. Dva tedna za tem sem bila že v Dublinu in začela novo poglavje in novo dogodivščino.

Z Googlom v življenjepisu najbrž ne bo težko dobiti službe kjerkoli drugje. Kakšni so tvoji karierni cilji v prihodnosti?

Ja, to je bil tudi eden izmed prvih razlogov, da sem se zagrela za to priložnost. Ko sem namreč iskala službo v Londonu, sem videla, kako pomembne so ne le izkušnje, vendar tudi imena podjetij in šol, ki so v CV-ju. Google neizmerno zviša možnosti povabila na intervjuje v prihodnosti. Zaenkrat nimam točno določenih ciljev v prihodnosti – nikoli nisem imela neke začrtane poti, kaj bi rada počela in kje, in vesela sem, da je tako, saj me različne izkušnje in izzivi veselijo in mi absolutno prinašajo veliko možnosti v prihodnosti. Potem pa karkoli pride na mojo pot preko katere od stranskih poti, bom z veseljem izkoristila priložnost. Tako kot mnogokrat poprej.

Se nameravaš vrniti v Slovenijo? V smislu, da bi živela in delala tukaj.

Takih načrtov še nimam. Trenutno je v tujini mnogo več priložnosti zame in navadila sem se živeti drugje in dnevno izkušati nove stvari. Slovenija je lepa in tu imam družino in prijatelje, vendar ni ravno veliko prostora za ustvarjanje kariere, še manj pa za nekoga, kot sem jaz, ki nima neke začrtane poti, ampak želim izkusiti čimveč različnih stvari. Zato menim, da je, vsaj zaenkrat, tujina še vedno pravi odgovor zame. Vendar, nikoli ne reci nikoli.

Si odgovorna državljanka, si šla na zadnje volitve? Te nasploh zanima politično in gospodarsko dogajanje?

Hmm ... tukaj se ne morem ravno pohvaliti. Ker sem bila v tujini, se nisem trudila, da bi poslala svoj glas, če sem iskrena. Gospodarsko dogajanje me zanima malce več kot politično, čeprav na nivoju Slovenije bolj šele, odkar sem dobila službo v Googlu, kjer moram poznati določene stvari o slovenskem trgu. Kar pa se tiče politike, raje preživljam čas drugače, kot da bi se poglabljala v te zadeve – morda sem odšla iz Slovenije prekmalu in se nikoli nisem uspela navezati na naš sistem.

Nekje sem celo zasledila, da si kot statistka naslopila v James Bondu. Drži?

Haha, predvidevam, da je bil striček Google kriv za to dejstvo. Drži in ne drži. Na avdiciji v Avstriji, kamor smo šli z bratom in njegovim prijateljem bolj na izlet kot pa zares, sem dobila mesto statistke v Casino Royalu. Še vedno ne vem, kaj točno mi je šlo po glavi, da sem raje odšla s fantom na potovanje v Egipt, kot pa izkoristila to enkratno priložnost. No ja, naslednjič, če bo naslednjič, bom zagotovo dvakrat premislila.

Mojca Jagodic

 osebni arhiv Line Gantar

Sandra Laznik učiteljica joga

„Slovenija je čudovita, božanska, neprimerljiva in sveža. A moja strast do premikanja je tisočkrat bolj neustavljiva. Vedno čutim, da svojo domovino nosim s seboj.“

»Joga je ljubezen mojega življenja.«

Simpatična Štajerka je ena izmed redkih, ki se ne ukvarja z datumi in urami, saj čas dojema drugače. Mlada profesorica športne vzgoje, certificirana masažna terapevtka ter vaditeljica skupinskih vadb je opravila intenzivni tečaj za učiteljico joge in svoje življenje posvetila jogi. Sandra je zaposlena v verigi luksuznih hotelov na Maldivih, profesionalno pa se ukvarja z wellnessom, predvsem z jogijsko prakso. Danes o svoji službi ne govori kot o delu, bolj jo povezuje z lastnim delovanjem ter osebnim zadovoljstvom.

Si diplomantka fakultete za šport oziroma profesorica športne vzgoje. Zakaj se nisi odločila za »klasično verzijo«, ostala v domovini ter poučevala športno vzgojo?

Obožujem ocean, svobodno nebo, poletne temperature in jogo. Obožujem tudi potovanja, lastne odločitve in »drugačne verzije«. Ne verjamem v klasiko, ampak v individualnost, edinstvenost in neprimerljivost. V resnici sem izjemno ponosna na naziv profesorice športne vzgoje. Z velikim veseljem namreč vsakemu, ki me vpraša, kaj sem po poklicu, odgovorim, da sem profesorica. Nikakor ne obžalujem, da sem se odločila za študij na Fakulteti za šport, ker mi sedaj kot diplomantki omogoča, da pogumno »delam, kar govorim« (walk the talk, op. a.). Mnogo raje kot telovadnice imam naravna igrišča. Še posebej lepa so tista z mivko pod nogami, ne bom nad menoj in neskončnim oceanom pred menoj.

Kako si si svojo službo zamišljala pred vpisom na fakulteto in med študijem?

Pred vpisom sem si zamišljala službo pri kateri lahko, poleg tega, da skrbim za zdravje drugih ljudi, ohranjam tudi lastno zdravje. Sicer sem pomislila na to, da bom verjetno postala učiteljica, tako kot moja mati, vendar so me vedno bolj privlačili wellness in fitness centri. Med študijem sem ugotovila, da imam preveč domišljije, energije in novih idej, ki nikakor ne sovpadajo s šolskim sistemom in danes se profesionalno ukvarjam z wellnessom.

Kako dejavna si bila med študijem na obštudijskem področju?

Priznam, da sem bila zelo dejavna študentka, tako na obštudijskem kot tudi osebnostnem področju. Iz Celja sem se preselila v Ljubljano in takoj prvi dan začela delati v recepciji ogromnega fitness centra v Ljubljani in tako nemudoma prišla v stik z ljudmi, ki obožujejo gibanje in skrbijo zase. Spoprijateljila sem se z vsemi vaditeljicami aerobike in inštruktorji fitnesa. Prijateljstva so mi prinesla ogromno znanja. Še danes se večkrat spomnim njihovih nasvetov med poučevanjem. Med prvim letom študija sem samoiniciativno naredila tečaj za masažnega terapevta, tako da sem certificirana masažna terapevtka. Leto zatem sem spoznala izjemnega trenerja Marka Mraka, ki se profe-

sionalno ukvarja z izjemnimi športniki, predvsem s plavalci. Pod njegovim varnim mentorstvom sem začela z vodstvom pestrih treningov v fitness centrih ter kot maserka odšla na višinske priprave v Francijo. Medtem sem se zaljubila v TRX® vadbo, za kar ima zasluge moj mentor. Naredila sem tečaj za poučevanje TRX® treningov in dve leti neizmerno uživala kot vaditeljica. Hkrati sem poučevala skupinske vadb pod vodstvom Katarine Venturini v plesni šoli Plesna zvezda. Ker obožujem savnanje in wellness centre, sem med študijem ustvarila poseben program savna joga. V zadnjih letih študija sem spoznala tudi Savino Atai, ki me je nadvse prijazno poučila o jogi obraza in me sprejela v svojo ekipo. Leto dni sem poučevala jogo obraza in njeno avtorsko vadbo imenovano Face Force Yoga. Prav tako sem med študijem odšla v tujino, kjer sem opravila intenzivni tečaj za učiteljico joga (Yoga Alliance 200, Sun Power Yoga). Vse to sem delala z namenom pridobiti znanje in finančna sredstva, ki so mi omogočila pridobiti še več izkušenj ter znanja.

Tvoj najljubši šport?

Najljubšega športa nimam. Preveč športov mi je pri srcu, da bi izbrala samo enega. Obožujem rolanje, plavanje, tek, potapljanje in seveda surfanje.

S čim si se začela ukvarjati prej: s surfanjem ali jogo?

Najprej je bila joga in iz joga se je vse razvilo naprej. Moram priznati, da me ogromno stvari prevzame takoj. Še posebej vse,

kar je povezano z gibanjem, zdravjem, hormoni sreče in naravo. Nevarno je z menoj govoriti o prevzemanju, ker se izredno hitro navdušim nad vsem.

Kaj te je bolj prevzelo?

Joga je ljubezen mojega življenja. To vedo vsi, ki me poznajo. Lahko jo skrijeva pod besedo šport, a je tako vseobsegajoča, da jo raje izključiva iz tega poglavja.

Pri klubu Tribu si vzpostavila projekt Surf & Joga. Kako sta surfanje in joga povezana?

Najprej smo ustvarili jogijske videe in pripadajoče članke. Vsak program je sestavljen tako, da ob pravilni izvedbi čudovito pripomore k še bolj izjemni izkušnji surfanja. Programe smo nato izvajali na dolgih peščenih plažah na Portugalskem z zvokom valov in sončnimi zahodi. Bilo je sanjsko. Po mojem mnenju sta surfanje in joga povezana na več načinov. Povezave, ki jih sama osebno čutim, so ritem, potrpežljivost, disciplina, strast in dom. Vse v življenju namreč poteka po določenem ritmu, valovanju, vibraciji. Pri jogi čutim ritem dihanja v povezavi z gibanjem telesa, pri surfanju želim ujeti pravi trenutek na pravi točki, da lahko zajezdimo užitek. Druga izredno pomembna stvar je potrpežljivost, kar je moja najslabša vrлина. To pa ji daje čar najbolj pomembne komponente, ki jo želim integrirati vase. Pri praksi joge je izjemno pomembno, da si potrpežljiv s samim seboj glede zahtevnih asan (jogijski položaji, op. a.) in tudi glede ciklov, skozi katere gre telo, ter glede emocij, ki pridejo na dan med vadbo in po vadbi. Pri surfanju ne moreš nadzorovati oceana, ne moreš ukazovati naravi in zato moraš počakati na prave trenutke, da lahko jezdiš valove. Sledeča pomembna povezava je disciplina, ki jo moras udomačiti. Ne moreš uživati med valovi, če nisi discipliniran pri svoji praksi, ki se odvija v vodi. Prav tako ne moreš začutiti bistva joge, če ne integriraš

prakse v svoj vsakdan. Povezava je tudi strast, saj po mojem mnenju ničesar ne moreš narediti, če v tebi ne gori iskrice strasti. Joga in surfanje se zagotovo ujemata v tej lastnosti. Če mi ne verjamete, vprašajte vse surferje ali jogiste. Vsi smo strastno zaljubljeni v to, kar počnemo. Skupna lastnost pa je tudi dom, saj me joga in surfanje vedno odpeljeta domov. Odpeljeta me v mojo notranjost. Takrat, ko se izgubim med valovi ali ko se na jogijski blazini vse misli izbrisejo, sem doma.

Si želiš kot ljubiteljica joge nekoč odpotovati v Indijo, domovino joge?

Pri svojem delu spoznavam toliko čudovitih učiteljev joge in obiščem toliko inspiracijskih studiev, dogodkov, konferenc in delavnic, da nekako ne čutim nujne potrebe po obisku Indije s takšnim namenom. Ironično je, da sem ravno kupila letalsko karto za Indijo in Bali, kamor odpotujem septembra. Vendar se tja ne odpravljam s tem namenom. Po mojem mnenju joga domuje vsepovsod, kjer utripa jogijsko srce.

Kaj ti pomeni joga?

Vedno, ko slišim to zabavno vprašanje, se moji ustni koticiki dotaknejo zunanjih koticikov oči. Smejim se na glas skozi srce, oči in kožo. Joga mi pomeni ogromno. Po drugi strani je najlepše, ker nima pomena. Je moje delo, inspiracija, užitek, bolečina, mir in strast. Joga je energija, zaradi katere zjutraj skočim iz postelje polna življenja. Je vibracija, zaradi katere zvečer mirno zaspim. Je prostor znotraj mojega srca, kjer srečam pravo sebe. In je čas, v katerem se najraje izgubim. Je moja najboljša prijateljica, ker me uči ljubezni do sebe. In moja najhujša nočna mora, ker mi vedno pokaže čisto resnico. Resnico, ki boli, resnico, ki jo moram predihati, prepustiti. In kar je najlepše, pokaže mi, da je vse, kar se da opisati z besedami in občutiti s tem čudovitim telesom, nepomembno. Pravi pomen se skriva in hkrati sije za vsem tem.

Koliko pozitivnih učinkov ima joga na telo človeka, ki verjame v jogijsko filozofijo, v primerjavi s tistimi, ki jo izvaja brez »vere«? Joga nima pozitivnih učinkov samo na fizično telo. Emocionalno telo in mentalno telo prav tako pridobita ogromno pozitivnih učinkov. Najlepše pri tem je, da se pri jogi vsa telesa povežejo. Raje kot o jogijski filozofiji bi govorila o jogijski znanosti ali jogijskemu načinu življenja. Osebno menim, da zelo težko počneš karkoli brez »vere«, brez zaupanja, brez poguma, da stvar deluje. Morda sem naivna, vendar vedno verjamem v vse, kar je povezano z gibanjem, dihanjem, telesom. Na mojo vadbo do sedaj še nihče ni prišel in rekel: »Poglej, jaz ne verjamem v vse to, dokaži mi.« Vem, da joga deluje, vpliva in vibrira. To želim pokazati s sijanjem navzen. Lahko zgolj upam, da se bo še kdo okužil s to dobro vibracijo.

Surfanje postaja vse bolj priljubljen šport. Kaj je njegov čar oziroma zakaj se vse več mladih odloča za učenje surfanja?

Surfanje je zabava, smeh, dobra volja, druženje, način življenja in svoboda. In težko verjamem, da mladina tega ne obožuje. Mene je zasvojilo zaradi povezave z naravo, druge je zasvojilo zaradi dobre družbe, tretje zaradi tega, ker izgleda izjemno seksi, ko se po plaži sprehajaš s surf desko. Prav tako imamo v Sloveniji izjemno dobre surf šole (ki delujejo v tujini), ki čudovito promovirajo in strokovno poučujejo ta čudovit šport.

Trenutno živiš svoje sanje na Maldivih. Se nameravaš kdaj v prihodnosti vrniti v domovino?

Domov se nameravam vrniti le toliko, da objamem mami, očija, sestro, babico in psičko Luno. Ter seveda zato, da se nadiham svežega zraka v gorah. Slovenija je čudovita, božanska, nepriemerljiva in sveža. A moja strast do premikanja je tisočkrat bolj neustavljiva. Vedno čutim, da svojo domovino nosim s seboj. Moj dom je v meni. In bolj kot čutim, da sem udomačena, hitreje zbežim stran.

Zaposlena si pri Jumeirah, Jumeirah Dhevanafushi na Maldivih. Kakšen je odnos do stranke/gosta pri ponudniku luksuznih turističnih storitev?

Izjemno profesionalen, spoštljiv in oseben. Ravno takšen, kot ga sama izvajam že od nekdaj. Vsak gost je edinstven in vsaka stranka ima svoj lasten ritem – temu se poskušamo prilagoditi. Postaviti se moraš v vlogo gosta in potem ni težko razumeti, kakšnega odnosa si naše stranke želijo. Meni osebno zelo ustreza delo v luksuznem okolju. Še posebno zato, ker sem pridejo res samo izjemne stranke, ki vedo, kaj hočejo. In kar mi je najbolj všeč – imam čas, da se jim posvetim. Imam čas in prostor, da jim ustrežem. Gostje so zelo sproščeni in odprti, saj so na počitnicah in pri tem ni pomembna njihova slava ali denar.

Kako poteka tvoj delovni dan? Koliko imaš časa zase?

Moj najljubši ritual je jogijska praksa ob sončnem vzhodu. Zatem sledi nadaljnje uživanje. Že 5 let ne imenujem dni »delovnih«, predvsem zato, ker delam to, kar ljubim. Čez dan se izgubim v svojem delovanju. Čas teče zelo hitro, če drugim

pomagaš do srečnejšega, mirnejšega in udobnejšega življenja. Časa zase imam natanko toliko, kolikor si ga vzamem. Ne vezem se več na dneve in ure. Ko zaključim »delo« v SPA centru, ki je na vodi, samo prestavim fokus delovanja. Namesto na stranko se osredotočim nase.

Za kakšen proces (ter kako dolgotrajen) gre pri zaposlovanju v družbi Jumeirah?

Proces je izjemno enostaven in hiter. Pošleš dokumente, ki jih zahtevajo, v zameno dobiš dokumente, ki jih potrebuješ za delo v tujini in letalsko karto. Takoj zatem si na drugem delu sveta, s službo, ki ji sploh ne rečeš več služba, ampak užitek. Preden se lotim sprejemanja odločitev, najprej naredim hitro in preprosto meditacijo. Zaprem oči, se sprostim in vizualiziram to, kar želim. Potem zadiham, prepustim – in po navadi se vse izide tako, kot se mora.

Kako težko je bilo pustiti svoje znance, prijatelje ter družino na drugem kontinentu ter se odpraviti na Maldive? Kako je to sprejela tvoja družina?

Vse je potekalo brez problemov. Domači se namreč zavedajo, da me nihče ne more ustaviti pri lastnih dejanjih, če sem se sama tako odločila. Zato so hitro razumeli, da grem. Takoj so sprejeli mojo odločitev in me pri tem podprli. Preden sem odšla na Maldive, sem imela veliko jogijskih skupinskih vadb po Sloveniji. Vsi vadeči mi vedno preveč zlezejo pod kožo. Sem izjemno ljubeča do svojih strank in se tako zelo navežem nanje, da mi je bilo težko ob slovesu. Težko mi je tudi, ko sem prejela pisma od svojih strank, da ne najdejo več take učiteljice kot sem jaz.

Kateri je tvoj najljubši jogijski rek? Zakaj?

You are searching the world for treasure, but the real treasure is yourself (Rumi). Ni ravno v kategoriji jogijskih rekov, je pa zagotovo moj najljubši. Vsi nekam bežimo, iščemo, raziskujemo, se učimo, gradimo, spreminjamo, sprejemamo, zapuščamo, prihajamo, odhajamo. A tisto, po čemer hrepenimo, je za vsem tem besedičenjem, za vsemi temi podobami, za vsem tem iskanjem, za vsemi mejami razuma.

Barbara Zupanc

Mohamed Firaz, osebni arhiv Sandre Laznik

Jure Goručan

pianist in tolkalec

”Kar mi res veliko pomeni, je, da so po koncertu prišli do mene ljudje in se mi zahvalili ali pa so mi povedali, da so bili ganjeni zaradi mojega igranja.

“

Klasična glasba – najmočnejša droga na svetu

Jure Goručan je mlad slovenski glasbenik, ki je dokončal študij klavirja na Visoki šoli za glasbo v Kölnu. Enaindvajsetletni pianist in tolkalec, doma iz Seničnega pri Golniku, je eden tistih mladih nadarjenih talentov, ki navdušujejo ljubitelje glasbe, navdihujejo vedoželjne in dajejo zgled mladim. Med natrpanim urnikom vsakdana si je utrgal čas tudi za pogovor z nami. Intervju sva opravila preko Skypa; njegovi odgovori so jasni in iskriivi, polni presenečenj in osupljivega razmišljanja.

Zakaj si se sploh navdušil za klasično glasbo in klavir?

Navdušil sem se že kot čisto majhen, čisto po naključju. Rad sem poslušal klasiko na tretjem radijskem programu. Naš prijatelj, gospod Pavle Juhant, je enkrat v hišo prinesel klavir. Moj oče je potem kdaj kaj malega zaigral in tudi sam sem kar po posluhu poskusil zaigrati tisto, kar sem slišal po radiu. Starši so opazili moj talent in me vpisali v glasbeno šolo.

V tujino si odšel pri štirinajstih letih? Torej ob koncu osnovne šole?

Spomnim se ene točke, ko sem bil istočasno vpisan na akademijo, srednjo šolo ter na osnovno šolo.

Kako pa ti je kazalo z ocenami na drugih področjih?

Celo osnovno šolo in prva tri leta srednje šole sem bil perfekcionista in imel odlične ocene, potem pa se mi je kar naenkrat nekaj obrnilo v glavi in sem si rekel: »Jure, to sploh ni pomembno v življenju. Tisto, kar te zanima, je pomembno, tisto, kar ne, pa ni. Če hočeš priti do nekega določenega cilja, če nekaj hočeš razumeti, je to čisto nekaj drugega, kot če se učiš nekaj, kar nočeš razumeti.« Naši možgani so oblikovani tako, da pozabijo tisto, kar jih ne zanima, in si zapomnijo tisto, kar jih zanima. Rekel sem si, dovolj, ne bom se več trudil za nekaj, kar je popolna izguba časa, in od takrat naprej nisem imel več tako dobrih ocen. No, sem bil pa na koncu vseeno prav dober. Ugotovil sem, da papir ne pomeni nič. Osebnost mi pomeni samo to, da sem danes boljši, kot sem bil včeraj. Srednjo glasbeno šolo v Ljubljani sem delal po izpitih. Najprej sem zaključil tolkala, saj sem se jih začel učiti že dve leti pred koncem osnovne šole. To pomeni, da sem že dve leti delal že vse glasbene predmete. Ko sem končal z osnovno šolo, sem bil že v tretjem letniku glasbenih predmetov z glavnim predmetom na tolkalih, obenem pa sem bil prvi letnik splošnih predmetov. Po opravljeni maturi iz glasbenih predmetov sem moral dokončati še dva letnika splošnih in iz njih tudi maturirati. Takrat sem delal vse po izpitih, obiskoval sem le ure tolkal. Bilo je torej nekaj težkih let, ker se je bilo treba ogromno voziti v Köln in nazaj v Slovenijo. Sedaj so se na srečo zadeve malo umirile, ampak zato pa tudi sedaj gledam v druge smeri.

Kako bi opisal svoj običajni dan?

Nimam običajnega dne, pri meni je vsak dan spontan. Zelo težko predvidim, kaj se bo zgodilo. Vsak dan se zbudim ob drugi uri, zaspiam ob drugi uri, jem ob drugi uri, včasih vadam deset ur dnevno, včasih nič, zelo odvisno od situacije. Rad vidim, kako je, ko mi včasih v življenju ne gre vse po načrtih, zato, da potem znam ceniti trenutke, ko mi gre. Rad eksperimentiram, moj vsakdanjik dejansko ne obstaja. Imam določene navade, na katere sem lahko ponosen, in druge, na katere nisem. Ampak tako je pri vseh ljudeh. Trudim se gledati široko na življenje. Ljudje smo velikokrat le skupek navad, in ko enkrat to ugotoviš, lahko začneš eksperimentirati izven teh okvirov.

In kaj te je vsa ta leta motiviralo, da si vztrajal pri klavirju?

Ko sem bil še majhen, sem imel neke idole, vendar sem to v puberteti prerasel. Tam nekje po dvanajstem, trinajstem letu, me je prišlo, da bi bil rad boljši kot drugi. Nato pa sem ugotovil, da je tekmovalnost popolnoma brez pomena. Sploh zato, ker umetnost ni šport. Ne moreš je meriti na stotinko sekunde in reči, kdo je boljši. Prav tako kot ne moreš primerjati Picassa in Moneta. To sta pač dva različna stila. Vsak ima pravico do svojega glasbenega okusa in ta tekmovalnost je nekaj, kar je zraslo na našem zelniku, v naravi sploh ne obstaja. Lahko si boljši, kot si bil včeraj, ne moreš pa reči, da si boljši kot nekdo drug. To je namreč le neko tvoje omejeno mnenje. Ugotovil sem tudi, da je življenje kot nekakšna mreža. Če delaš ljudem dobro, se ti to vrne z dobrim, če jim delaš slabo, potem se ti vrne s slabim. Rekel sem si, da če bom vadal klavir in bom s svojo glasbo polepšal ljudem tisti trenutek, ko me poslušajo, bom zanje naredil nekaj dobrega in oni bodo zadovoljni. Zadovoljen pa bom tudi jaz, ker bom naredil nekaj dobrega za to mrežo. Ugotovil sem, da sem v bistvu del sveta in moram delati nekaj, kar ni dobro le zame, ampak za vse ljudi okoli mene. To je tisto, kar osrečuje, in delati moraš tisto, kar te osrečuje. To je zame smisel življenja.

Ali poleg klasike poslušas še kakšno zvrst glasbe?

Do konca osnovne šole in tudi še v začetku srednje šole sem poslušal izključno klasiko. Ne bom rekel, da rocka ali punka ne prenašam. Mogoče res ne prenašam 98 % punka, vendar ne bom trdil, da pa nista nekje tista 2 %, ki bi mi bila dejansko zelo všeč. Edina delitev glasbe pri meni je na dobro in slabo. Klasika me bolj osrečuje verjetno zato, ker je vse skupaj bolj organsko, bolj kompleksno. Ko si enkrat na točki, ko to dejansko razumeš, te res osrečuje. Je kot najmočnejša droga na svetu.

Katera vrednota ti največ pomeni v življenju?

Odkritost. Najprej sem mislil, da je svoboda, ampak sem kasneje ugotovil, da prava svoboda ne obstaja. Obstaja le miselna svoboda, prava svoboda pa ne obstaja. Odkritost pa nima ne konca, ne kraja. Lahko greš do konca, vrtaš globoko, vendar boš na koncu vedno odkril, da je še nekaj pred tabo, nekaj neodkritega in tako odkrivaš samega sebe. Če se boš res boril za odkritost, potem boš imel res odlično življenje. Pomembno je, da se vprašaš, zakaj si nekaj naredil. Zakaj si se odzval na tak način, kot si se. Ampak ljudje se tega ne sprašujejo. Ne sprašujejo se, zakaj jokajo. Zakaj tako čutijo, kot čutijo. Oni se ne sprašujejo, ne potrebujejo odgovora. Jaz sem drugačen, jaz se sprašujem ... Jaz sem odkrit do sebe, rad bi bil tako odkrit, da bom to razumel.

Klasika me bolj osrečuje verjetno zato, ker je vse skupaj bolj organsko, bolj kompleksno.

zadnjih tekmovanj. Pa ne zaradi slabih izkušenj, ampak zaradi koncepta. Gre za subjektivno mnenje, subjektivnost žirije, glasbenikov, občinstva. Zato so zame tekmovanja loterija in mi niso všeč, ker niso pristna. Lahko bi navedel vsa tekmovanja, kjer sem sodeloval, vendar mi vse to ne pomeni nič. Kar mi res veliko pomeni, je, da so po koncertu prišli do mene ljudje in se mi zahvalili ali pa so mi povedali, da so bili ganjeni zaradi mojega igranja. Med najpomembnejše dogodke bi absolutno postavil tudi mojo kolesarsko pot iz Kölna v Barcelono. Težko rečem, da sem bil kdaj bolj srečen kot tisti mesec. Šel sem preko meja svojih sposobnosti in to me je osrečevalo.

Od kje pa tvoji prihodki, denar za študij?

Igram na koncertih in čaram (smeh). Ni problem, da štipendije ne bi mogel dobiti, ampak sem želel dokazati samemu sebi, da lahko preživim in zaslužim sam. Bili so že brutalno hudi časi, v finančnem smislu, vendar se je sedaj vse skupaj malo umirilo.

Kje se vidiš čez pet, deset let?

Vsekakor bom čisto drugačen, kot sem sedaj. Upam pa, da bom ostal na tej poti maksimalne odkritosti in osrečevanja ljudi z glasbo. Lahko se zgodi marsikaj, namen imam tudi napisati knjigo. Lahko, da bo taka uspešnica, da bom klavir igral le še za zabavo in se popolnoma posvetil pisanju.

Nejc Blaznik

arhiv Jureta Goručana

POLETNI DELOVNI ČAS

{1. 7. do 31. 8. 2013}:

ponedeljek in petek:

9.00–14.00

sreda

13.00–18.00

22. 7. do 7. 8. 2013

ZAPRTO

Rezultati nagradnega fotografskega natečaja strokovne revije Moje podeželje

Strokovna revija Moje podeželje je v obdobju od 24. 4. do 31. 5. 2013 razpisala fotografski natečaj na temo podeželja. Na natečaj je prispelo 77 fotografij, ki so izpolnjevale Splošne pogoje nagradnega natečaja, ki so bili objavljeni skupaj z vabilom k sodelovanju (na <http://www.bc-naklo.si/index.php?id=2433>). Odločitev 4-članske komisije ni bila lahka. Komisijo smo sestavljali: ga. Barbara Sever, oblikovalka tiskarne Oman, g. Peter Kanne, fotograf revije Moje podeželje, mag. Daša Toman Turuk, članica uredniškega odbora revije Moje podeželje, ter Milena Jerala, vodja Višje strokovne šole Biotehniškega centra Naklo ter urednica revije Moje podeželje.

Delo komisije je bilo zahtevno, a prijetno, saj so bile poslanske slike raznolike in lepe ter so se vsebinsko nanašale na temo razpisa. Dosegli smo namen natečaja, saj so avtorji slik predstavili svoja videnja, razmišljanja in opažanja, povezana s podeželjem ter njegovim razvojem. Tehnično so skoraj vse fotografije ustrezale zahtevam, zaradi nesprejemanja splošnih pogojev (za fotografijo pošiljatelj dovoljuje javno objavo ter prenos avtorskih pravic na BC Naklo) pa smo nekaj slik izločili iz natečaja.

Ko smo ocenjevali izvirnost, estetiko, prepričljivost, ustvarjalnost ter aktualnost glede na razpis, smo izbirali med 77 fotografijami. Zlasti strokovna polovica komisije je bila pozorna tudi na svetlobo in zlati rez. V ožji izbor je prišlo 10 slik, med katerimi smo potem izbrali tri zmagovalne.

Zmagovalne fotografije so bile naslednje: ga. Katarina Klöckl: Delo na polju; g. Simon Kovačič: Paša na Veliki Planini; g. Matija Selan: Pomlad. Nagrajene fotografije so bile objavljene v reviji Moje podeželje. Nagrajenci so darilo v obliki bona za izdelke v trgovini BC Naklo (vsak v vrednosti 20 EUR) prejeli po navadni pošti.

Vsem sodelujočim se zahvaljujemo za poslani prispevek k razvoju revije, vse vas pa vabimo, da naslednje leto na vsakoletnem natečaju revije sodelujete tudi vi.

Vsem bralcem Zapika želimo prijetno poletje!

Milena Jerala,

glavna in odgovorna urednica
strokovne revije Moje podeželje

večeri z okusom

Vsako soboto zvečer na terasi lokala KluBar.

13. 7. Down 2 music, 20. 7. Okustični, 3. 8. Hulahoop...

cukrarna hostele | kranj

Mesto udobja / comfort zone

www.cukrarna.si

Meščanka
apartment / room for rent

FOTOGALERIJA

O oto žan; B bojan okorn; H miha horvat; Ž žan kuralt; G grega mali

H Vlado Kreslin in Beltinška banda spet v Kranju!

Ž Dan D: Tiho na Letnem gledališču Khislstein

B Koncert: Dweal in Tide

G KŠK-jeva predpoletna krvodajalska akcija

H Plesna predstava Ritual: Luna

O KŠK na sejmu nevladnih organizacij

O Športne igre Tenetiše

B 33. Tek na Mohor

KŠK UGODNOSTI

PROTENEX

BADMINTON	9,00 EUR
MULTI IGRIŠČE	37,00 EUR
TENIS	10,00 EUR

ZAVOD ZA ŠPORT KRANJ

LETNI BAZEN

enkratna vstopnica	2,00 EUR
--------------------	----------

A2U BIKES

15% popusta pri nakupu in servisnih storitvah
kolesarske opreme

FOTO BONI

izdaja digitalnega potrdila in
razvijanje 4 fotografij

13,00 EUR

RC VOGU

ODBOJKA NA MIVKI	6,00 EUR
------------------	----------

SKUPINSKA VADBA

mesečna karta - 8 obiskov	22,00 EUR
mesečna karta - 12 obiskov	25,00 EUR

BADMINTON	5,50 EUR
-----------	----------

SQUASH	5,50 EUR
--------	----------

TENIS	4,00 EUR
-------	----------

SPINNING

mesečna karta - 4 obiski	18,00 EUR
--------------------------	-----------

mesečna karta - 8 obiskov	28,00 EUR
---------------------------	-----------

REFLEKSNA MASAŽA BARBARA FAJFAR

20% popusta na vse storitve

MEDNARODNA ŠTUDENSKA IZKAZNICA ISIC

12,20 EUR

SKB

pristopnina za spletno banko

SKB NET	1,00 EUR
---------	----------

KONCERTI.NET

5% popusta pri nakupu aranžmajev

FRIZERSKI STUDIO GLAMUR

20% popusta pri frizerskih in ostalih storitvah

SPORT & FUN

SKUPINSKA VADBA

mesečna karta - 1 vadba tedensko	21,60 EUR
----------------------------------	-----------

mesečna karta - 2 vadbi tedensko	30,60 EUR
----------------------------------	-----------

mesečna karta - 3 vadbe tedensko	37,80 EUR
----------------------------------	-----------

mesečna karta - neomejeno vadb	44,10 EUR
--------------------------------	-----------

trimesečna karta - neomejeno vadb	107,20 EUR
-----------------------------------	------------

PROŠPORT

FITNES

mesečna karta - dopoldanska	25,50 EUR
-----------------------------	-----------

mesečna karta - neomejena	38,25 EUR
---------------------------	-----------

trimesečna karta - neomejena	102,00 EUR
------------------------------	------------

AEROBIKA

mesečna karta - neomejena	39,10 EUR
---------------------------	-----------

FITNES/AEROBIKA

8 vadb	27,20 EUR
--------	-----------

12 vadb	38,25 EUR
---------	-----------

SAVNA

1 h	5,95 EUR
-----	----------

3 h	12,75 EUR
-----	-----------

BADMINTON	5,52 EUR
-----------	----------

VITACENTER

SKUPINSKA VADBA/SPINNING

4 vadbe	18,00 EUR
---------	-----------

8 vadb	28,00 EUR
--------	-----------

mesečna karta - neomejena	36,00 EUR
---------------------------	-----------

SAVNA

3 ure	9,00 EUR
-------	----------

KŠK

FOTOKOPIRANJE ČLANI

A4 ena stran	0,05 EUR
--------------	----------

A4 obojestransko	0,07 EUR
------------------	----------

A3 ena stran	0,09 EUR
--------------	----------

A3 obojestransko	0,15 EUR
------------------	----------

A4 ena stran barvno	0,45 EUR
---------------------	----------

A4 obojestransko barvno	0,82 EUR
-------------------------	----------

A4 skeniranje	0,20 EUR
---------------	----------

A3 skeniranje	0,41 EUR
---------------	----------

vezava	0,51 EUR
--------	----------

vezava (ni fotokopirano pri nas)	1,53 EUR
----------------------------------	----------

LJUDSKA UNIVERZA KRANJ

SPLOŠNI TEČAJI TUJIH JEZIKOV

80 ur	350,00 EUR
-------	------------

GSračunalniki.com

popust pri servisu računalnikov in nakupu
računalniške opreme

KUNSTELJ FRIZERIJA IN KOZMETIKA

20% popusta pri frizerskih storitvah

PARKIRNE KARTICE ZA KRANJ

3,60 EUR

JUICEBOX KRANJ

10 % popusta na vse artikle

FITNESS STUDIO IRENA

FITNES

dopoldanska karta	21,50 EUR
-------------------	-----------

celodnevna karta	29,90 EUR
------------------	-----------

SAVNA	9,50 EUR
-------	----------

SOLARIJ (9 min)	4,50 EUR
-----------------	----------

SQUASH

dopoldan	5,20 EUR
----------	----------

popoldan	7,00 EUR
----------	----------

MESTNA KNJIŽNICA KRANJ

2,40 EUR cenejša članarina

MEGACENTER

20 % popusta pri kombinirani vadbi, solariju,
savni, badmintonu in squashu

ŠD ČRNI PANTER

mesečni tečaj kickboxa	30,00 EUR
------------------------	-----------

MAXXFIT

15 % popusta pri fitnesu, aerobiki in kombinirani
vadbi

TK TRIGLAV KRANJ

TENIS - poletna sezona

1h	4,00 EUR
----	----------

FITNES CENTER POPAJ

fitnes - mesečna karta	20,00 EUR
------------------------	-----------

aerobika - mesečna karta	20,00 EUR
--------------------------	-----------

MAXXIMUM SHOP

20% popusta pri nakupu športne prehrane

NEFIKS

neformalni indeksi	6,00 EUR
--------------------	----------

EVENTIM

prodaja kart

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

2,50 EUR cenejša vstopnica

ŠC VIDEMCE

TENIS

1 ura dopoldne	3,00 EUR
----------------	----------

1 ura popoldne	4,00 EUR
----------------	----------

Sezonska dop. karta	50,00 EUR
---------------------	-----------

ODBOJKA

1 ura	6,00 EUR
-------	----------

Sezonska - 1 ura/teden	90,00 EUR
------------------------	-----------

Sezonska - 2 uri/teden	180,00 EUR
------------------------	------------

Cenik velja od 1. 7. 2013. Vse cene so v EUR in že vsebujejo DDV.